

LUK -
Lucas

Ti tan jína chrónka ch'in Lucas

1

Tíhi mé xrankíxixín ti xroon i

¹ Nchónhña chojni tjinkaon sin ndoá chrókjin sin kaín nkehe kóhen k'uatsínka Ìnchéni ti k'uejóni. ² Ikjin sin éxi ti nkehe kuíhini kjuako ti sin tsík'ikonxín ikon sin ti xrankíxixín nkehe k'uatsínka Ìnchéni la ndá k'uáyéhe sin ti ixra sákjuichronka sin ti itan jína. ³ Andá janhan kjaxian kjuánchánkiá jína kaín nkehe k'uatsínka ti xrankíxixín. Ndá kjuenkayáxian jína tsokjian kaín tíha éxi tsíkonhen ndá tíha tsochr'anhan jaha Teófilo ⁴ kixin ndá jaha tsonoha jína ti nkehe chaxín tsíkjakoha sin.

Ijnko ángel mé chrónka kixin tsokjíhi Juan Bautista

⁵ Andá ti rey Herodes k'ueṭoan ti nonte Judea la ko ntiha kjuák'e ijnko nchət'á mé it'in Zacarías. Jehe mé kuènte ti sin tsík'axrjeníxin ti nchət'á Abías. Andá ti ichjién ch'an mé it'in Elisabet la jehe tjan mé tsík'axrjeníxin tjan ti nchət'á Aarón. ⁶ Yóí sin la mé jína sin la kjuínchexiteyá sin éxi tjinkaon Díos la mé kuitekaon sin kaín nkehe k'ueṭoan ch'an. Méxra ninkexró chrók'uekahya ijie ti jehe sin. ⁷ Andá jehe sin la chóntahya sin xjeen sin kixin ó jehí tsíkítóenhña tjan Elisabet kixin sich'éna tjan ixjan la ko ndá ijie la ó táda ch'an la ko ó nána tjan.

⁸ Andá ijnko ñao k'úituenhen Zacarías la ko ti íso sin tjejóko ch'an sich'e sin ixra nchət'á kuènte Díos. ⁹ Andá éxi tsikue'en ti sin nchət'á, kjuích'e sin suerte landá ijie Zacarías mé k'uáyéhe ti ixra ts'ixenhen ti cuarto tjóá kuènte njnko tsjak'ue chinko chrítaón ti altar kuènte Díos. ¹⁰ Ndá kjuák'e Zacarías ntiha kjuák'e ti chinko la kaín ti chojni k'uejó sin ndója níxjehe sin Díos. ¹¹ Ndá xríñahña k'uikon Zacarías ijnko ángel kuènte Díos tjexín toté nánko chjína

ti altar tjak'exin sin chinko. ¹² Andá ti ó k'uíkon Zacarías ti ángel la imá kóxakonhen la ko imá chrakon ch'an. ¹³ Andá ndáchro ti ángel:

—Zacarías, chrakonhña jaha. Ó kuíhin Díos ti nkehe tjanchehé ch'an la ndá ichjián Elisabet mé ts'ikon tjan ijnko xjan ndoa la mé sinchek'ian xjan Juan. ¹⁴ Jaha la tsocháha imá la ko itsjé chojni tsochéhe sin kixin tsokjíhi xjan ¹⁵ kixin imá tjetoan tsjak'e ti xjan éxi tóxríhjin Díos. Ninkehó ixran vino la ko ninkehó ijnko ixran ts'ihya xjan la tsochónta xjan kjuachaxin kuènte Nchakuen Díos kjónté naxa tokjéhya xjan. ¹⁶ Jehe xjan mé tsjakohé ti chojni nación Israel, andá itsjé sin tsokjan sin tsinkachónki sin Inchéni Díos. ¹⁷ Tsítaón ch'an ntia tsixin Inchéni. Exi kuékjako Elías ósé mé tsjako ch'an la ko tsochónta kjuachaxin éxi kuéchónta Elías. Jehe ch'an tsontáche ti sin it'é xjan kixin jína ts'ejóko sin xjeen sin la ko kjaxin ti sin titekakonhña mé tsitekaon sin. Mé xikaha tsonixjehé chojni kixin ó itsi Inchéni la chrókuinkachónki sin ch'an.

¹⁸ Andá ti Zacarías kjuanchankíhi ti ch'in ángel, ndáchro ch'an:

—¿Nkexrín chrókónóna kixin chaxín chrókóhen tíhi? Janhan la ó tádana la ko ti ichjin chonta la kjaxin ó nána tjan.

¹⁹ Ndá kjuátehe ti ángel, ndáchro:

—Janhan mé Gabriel la mé t'aha ixra Díos. Andá Díos mé k'ueṭuana k'uinka tsonixjaha tsoxrjanka ti nkehe jína tsohen.

²⁰ Andá ijie kuitekákonhña ti nkehe xrxanka, andá tsonósian jaha, xitjahya tsonixja jaha tsoxitjajia ti ñao tsokjíhi ti xjan. Mé xikaha tsoxiteyá kaín tíha —ichro ti ángel.

²¹ Andá ti íso sin ntiha k'uejóchónhen sin ndója njnko kixin ts'axrje Zacarías, ndá kóxakonhen sin kixin imá isé k'óxrjé nkaxenhen njnko. ²² Ndá ti ó k'uaxrjexín Zacarías ti nkaxenhen njnko la í xitjahya nixja ch'an. Ndá kónohe sin kixin ichrén kjuaxroan kuènte Díos tsík'ikon Zacarías ti nkaxenhen njnko. Ndá itja ch'an ó tjakoxin ti nkehe chróndáchro kixin í xitjahya nixja ch'an.

²³ Andá ti ó kjuixin ti ñao kjuích'e Zacarías ti ixra nkaxenhen njnko ndá sákjui ndoe. ²⁴ Andá chr'éxin ndá kjuák'eyá ti ichjién ch'an Elisabet. Ndá ndoe tjan ó kuitohe tjan in'ó nitjó la

kjuenkayáxin tjan: ²⁵ “Mé xikaha ijnko kjuaxroan kjuajon Ìnchéni kixin chrókjuanoahña chojni ti jeheni kixin ó tsochóntani xjeeni ijie”, ichro tjan.

Ijnko ángel chrónka kixin tsokjíhi Jesús

²⁶ Andá k'uatsínka injon nitjó ndá Díos k'uetuēhen ti ángel Gabriel kixin sátsji ijnko chjasin nonte Galilea mé it'in Nazaret.

²⁷ Sátsjinixjehe ijnko tjan tjarisoá naxa kuakjahya tjan chojni ndoa mé it'in tjan María. Jehe tjan mé tsotehe tjan ijnko nkexro it'in José, mé jehe tsík'axrjeníxin ti rey David. ²⁸ Andá ti ángel k'uixenhen ti itjen tjan ndá ndáchro:

—K'uinka nixjaha jaha kixin Díos kjuinkítsa ti jaha. Ìnchéni Díos tjekoa ti jaha. Imá kjuintañavan Díos ti jaha, andá ti íso chojnichjin la kánhño —ichro ti ángel.

²⁹ Kjánchó ti ó k'uikon tjan ti ángel la mé kóxakonhen tjan la kjuenkayáxin kixin nkekuènté xikaha nixja, ichro tjan. ³⁰ Andá ndáchro ti ángel:

—Chrakonhña, María. Díos la imá tjetjinkítsa ti jaha. ³¹ Andá ijie la tsjak'èyá jaha, tsochonta ijnko xjan ndoa la ko sìnchek'ian xjan Jesús. ³² Imá ts'etōan ti xjan la ko its'in Xjeen Díos nkaya nkajní. Ìnchéni Díos mé tsjajon kjuachaxin ts'etōan xjan éxi ijnko rey éxi k'uetōan ti rey David, ti nkexro ts'axrjeníxin ti jehe xjan.

³³ Nkochrín tsjak'e xjan ts'etuēhen ti sin nación Israel, la mé tsjejehya ti kjuachaxin ts'etōan —ichro ti ángel.

³⁴ Ndá tjan María kjuanchankíhi ti ángel:

—¿Nkekuènté kixin xikaha chrókóhen kixin janhan la naxa chontahya chojni ndoa?

³⁵ Ndá kjuátehe ti ángel, ndáchro:

—Ti Nchakuen Díos mé ts'inkajin éxi ijnko itji la ko ti kjuachaxin kuènte Díos mé tsjak'etja ti jaha, andá ts'óna ti xjan. Mé xikaha ti xjan tsokjíhi la mé tjóá xjan la mé its'in xjan Xjeen Díos. ³⁶ La ko kjaxin tjan Elisabet kjéhya jaha, la kjónté ó nána tjan la mé tjejá tjan. Seno la kuéchóntahya tjan ixjan, andá ijie la ó injon nitjó tjejá tjan. ³⁷ Kixin ti kjuachaxien Díos la tsjacha tsōhen kaín nkehe —ichro ti ángel.

³⁸ Ndá ndáchro tjan María:
—Janhan mé t'ahá ixra Ìnchéni Díos. Ó nchoxon ti nkehe
k'uętoan Díos la sintaxiteyáha éxi chrónka jaha.
Andá kjuixin chrónka ti ángel ndá sákjui ch'an.

Tjan María sákjuitsjehe ti tjan Elisabet

³⁹ Andá ijnko ñao ti tjan María tjan sákjuj tjan ijnko chjasin itjen ti
ijná nonte Judea. ⁴⁰ Ndá kjuiji tjan ti chjasin ntiha ndá k'uíxenhén
tjan ndoę Zacarías la ndá níxjehe tjan ti tjan Elisabet. ⁴¹ Andá ti ó
kuíhin tjan Elisabet nixja tjan María ndá chrika ti xjan nkaya tseę ti
tjan Elisabet. Ndá antsí k'uáyéhe tjan kjuachaxien Nchakuen
Díos. ⁴² Ndá itsen nixja tjan, ndáchro tjan:

—Díos imá kjuintañavan la ndá ti íso chojnichjin la kánhño la ko
kjaxin kjuíncheñao ch'an ti xjaan. ⁴³ ¿Xá nkexro ti janhan kixin
kjuinixjana ti ñné Ìnchéni? ⁴⁴ Ti ó kuíhan nixjana ndá ti ixjana la
chrika xjan nkaya tseęna kixin chéhe xjan kjuihá. ⁴⁵ Ndá jaha la
cháha kixin kuitekávan kixin Ìnchéni Díos sinchexiteyá ti nkehe
ndáchro —ichro tjan.

⁴⁶ Ndá ndáchro tjan María:

Asená imá tjikosáyehe Ìnchéni Díos

⁴⁷ la ko chéhe asená kixin Díos sinchekaáni.

⁴⁸ Kixin Díos ikuá kuentá ijnko ti chojnichjin nóe ch'exón ixra
kuente ch'an.

Andá ijie la ko nkochrín tsondáchro chojni kixin náxrjón itjén
janhan,

⁴⁹ kixin Díos chóna kaín kjuachaxin ndá janhan mé kjuasixína
ijnko kjuaxroan ijie;

imá tjóa ti ihnié Díos.

⁵⁰ Nkochrín tsikonóhe Díos kaín ti sin tjikosáyehe sin ti jehe
ch'an.

⁵¹ Tsíkjasin Díos itsjé kjuaxroan ijie;

kuakitsjehe ch'an ti kjuachaxin chóna ti sin nchehnke

⁵² la ko kuakitsjehe ti kjuachaxin chóna ti sin t'ętoan.

Andá ti sin nóa kuék'uętuanhña seno la mé ijie chjehe ch'an
kjuachaxin ts'ętoan sin.

⁵³ Andá ti sin t'enxín kjinta la kjuajon ch'an kaín nkehe
t'icháxihín sin, andá ti sin rico xráxín jehó itja sin
sákjui sin.

⁵⁴ Kjuinkĩtsa Díos ti sin nación Israel kixin tjejóch'ehe sin ch'an
ixra;

Díos mé k'uitjáñehña ti jehe sin, kujkonóehē ch'an sin,

⁵⁵ éxi kuéchenka ti sin k'uaxrjeníxini k'uejó sin ósé,

la mé ti Abraham la ko kaín ti sin naxa ts'axrjeníxin ch'an —mé
xikaha ichro tjan María.

⁵⁶ Andá tjan María kuitoeko tjan ti tjan Elisabet iní nitjó la ndá
chr'éxin xíkjan tjan ndoē tjan.

Kokjíhi Juan Bautista

⁵⁷ Ndá xétja ti ñao sinchekokjíhi tjan Elisabet ti xjeen tjan, andá
kjuínchekokjíhi tjan ijnko xjan ndoa. ⁵⁸ Andá ti sin chjínaxón ndoē
la ko ti sin kjéhya tjan mé kjuijitsjehe sin kixin tsochéheko sin tjan
kixin kuíhin sin kixin Díos imá kujkonóehē ti jehe tjan. ⁵⁹ Ndá ti
ñao jníxin ikui sin sincheka sin xjan ti xroye kuènte ti sin judío.
Ndá chrókjuinçek'in sin xjan Zacarías éxi it'in it'é. ⁶⁰ Kjánchó
ndáchro ñné xjan:

—Nahi. Ticháxin its'in xjan Juan —ichro tjan.

⁶¹ Ndá ndáchro sin:

—¿Nkekuènté kixin xikaha chrók'uin xjan? Kohya nkexro naxa
kjéhya xikaha it'in —ichro sin.

⁶² Andá kaín ti sin kjéhya kjuakoxin sin itja sin kjuanchankíhi sin
ti it'é xjan kixin nkexrín tjinkaon ch'an chrók'uin ti xjan. ⁶³ Andá ti
it'é xjan mé kjuanchia ijnko ntachiso intsí ndá ikjin: “Ihnié xjan mé
Juan.” Andá kaín ti sin tjejó sin ntiha la chrakon sin kixin xikaha
kuíhin sin. ⁶⁴ Andá xrínahña Zacarías kjuankíxin nixja ínaá, la
chjéhe ch'an Díos kjuasáya. ⁶⁵ Andá kaín ti sin chjínaxón ndoē sin
mé chrakon sin. Landá nkuíxín ti ijna kuènte nonte Judea ikjo sin
kícho sin chrónka sin kixin xikaha tsíkonhen. ⁶⁶ Andá kaín ti sin
kuíhin mé kjuenkayáxin sin kjuanchankíhi sin kícho sin:

—¿Xá nkehe ti ixra tsíkĩtonhen ti xjan i? —ichro sin,

kixin ó nohe sin kixin chaxín Inchéni Díos tsíkjincheño ti ixjan.

Itsje ch'in Zacarías

⁶⁷ Andá it'é ti xjan mé Zacarías, la antsí k'uáyéhe kjuachaxin kuènte Nchakuen Díos ndá xikaha nixja itén Díos, ndáchro ch'an:

⁶⁸ Imá jína Ìnchéni, la mé ti Díos kuènte ti nación Israel, kixin ikui ti tjejóni kjuínchekaá ti nación kuénténi.

⁶⁹ La ko kjuajon ijnko nkexro t'etōan sinchekaáni la mé ijnko nkexro k'uaxrjeníxin ti rey David, ti nkexro kuékjich'ehe Díos ixrā.

⁷⁰ Exi kuéchronkaxín ti sin kjueyá Díos kuéchronka itén Díos ósé,

⁷¹ mé ndáchro sin kixin Díos sinchekaáni kixin ndá tsjachahya kaín ti sin nínkakoheni.

⁷² Tsikonóēhe Díos ti sin k'uaxrjeníxini ósé, la ts'itjáñehya ti nkehe tsíchronka tsoxiteyá.

⁷³ Tíhi mé tsíkjo Díos Abraham ósé kixin nkehe chaxín tsoxiteyá chr'éxin

⁷⁴ kixin Díos mé sinchekaáni kixin kohya nkehe sich'ehe ni ti sin nínkakoheni kixin jína sich'ehe ni ixrā Díos la tsochrakonhñani,

⁷⁵ kixin ndá jína ts'ejóni la Díos sinchetjóá ti jeheni kaín ñao ti naxā tjejóchóni.

⁷⁶ Andá jaha xjeeni mé tsondáchro Díos kixin jaha ijnko nkexro tsochronka itén Díos itjen nkaya nkajní. Jaha tsítōnxian ntja tsixin Ìnchéni la ko jaha tsjásiyóxian ntja tsixin ch'an.

⁷⁷ Jaha tsjákohé ti chojni chjasintajni nkexrín tsjiin ti ije chóna sin, ndá tsaá sin. ⁷⁸ Andá Díos mé imá tjehe ni la ko kuikonóēhe ni ndá kjuajon ch'an ijnko xrohi nixin kuxin nkajní ts'inkaséñaxíni.

⁷⁹ Tíha mé ts'inkaséyenxín ti sin tjejó sítie la ko ti sin chrók'uitjáña, la ko tíhi mé ts'ikonxíni ti ntja tsjajon kjuaxróxin.

La mé kaín tíhi chrónka ch'in Zacarías.

⁸⁰ Andá tinkák'ánkí ti xjan a la ko Díos kjuínchek'ánkí ti kjuaxrexinkaon kuènte xjan kixin antsí tsonhe xjan nkexrín itjen

Díos. Andá kjuák'e xjan nteje k'uánkí xjan kjuixrakájña ti ñao kjuankíxin kjuakohē ti chojni nación Israel.

2

Kokjíhi ixjan Jesús

(Mt. 1:18-25)

¹ Andá ti ñao a la mé ti nkexro imá t'etōan mé it'in Augusto César la mé k'uetōan kixin ts'ínixín ihnié kaín chojni síin ti chjasin t'etōan ch'an kixin tsonohē nkekjaín chojni síin. ² Ti xrankíxixín k'uínixín ihnié sin ti ó Cirenio mé kuégobernador k'uetōan nonte Siria. ³ Kaín chojni ticháxin sátsji sin chjasén sin kixin ntaha ts'ínixín ihnié sin. ⁴ Mé xikaha ch'in José kjaxin k'uaxrjexín ti chjasin Nazaret nonte Galilea ndá sákjui ti nonte Judea la mé sákjui chjasin Belén ti tsíkokjéxín ti rey David kixin José mé tsík'axrjeníxin ti rey David. ⁵ Sákjui José chjasin Belén sákjuiko ti tjan María kixin ntiha ts'ínixínko ihnié tjan kixin jehe tjan tsíkjatehe tjan kixin tsotehe ch'an. Andá jehe tjan la mé ó tjejá tjan. ⁶ Andá naxa k'uejó sin chjasin Belén, ndá kjuixraká ti ñao tsokjíhi xjeen tjan María. ⁷ Andá ntiha kókjéxín ti xjeen tjan saō. Ndá kjuínchek'ísímá tjan xjan ika, andá kjuak'enkaya tjan ijnko inta neyá iko kixin jehe sin la k'uitjahya sin nchia xranka ts'ok'èxín sin.

Ti sin ángel la ko ti sin k'uayakonhen kolélo

⁸ Kjaxin chjínaxón ti chjasin Belén tjejó iso chojni nteje ó la ndá ntahó titōhe sin ti tie kixin t'ayakonhen sin kolélo. ⁹ Andá titàya k'uikuén sin ijnko ángel kuènte Díos la nkuíxín ti tjejó sin la k'uinkaséña kixin ti kjuachaxin ijié kuènte Díos kuikao ti ángel. Ndá jehe sin la imá chrakon sin. ¹⁰ Andá ti ángel ndáchro:

—Chrakohnhñara jahara. Ijie k'uinka tsotjonkara nkehe jína nixin kixin tsōchéhe kaín chojni ¹¹ kixin ijie ti chjasén ch'in David kókjéxín ti nkexro tsaáxinra jahara la mé Inchéni Cristo tíha.

¹² Ndá tsonoxínra jahara kixin ti ixjan a kixin ika tjechr'ísímá xjan la ko ijnko inta neyá iko mé tjetsinkayá xjan —mé xikaha chrónka ti ángel.

¹³ Andá titàya k'uikuén sin kixin nchónhña sin ángel kuxin nkaya nkajní tjejóko ti ch'in ángel tjejótsje sin chjéhe sin Díos kjuasáya, ndáchro sin:

¹⁴ Kjuasáyé Díos itjen nkaya nkajní kixin jehe ch'an imá chóna ch'an kjuachaxin. Ndá chjasintajni ts'ixin kjuaxróxin ti tjejó ti sin sinchexiteyéhe Díos.

Mé xikaha ichro ti sin ángel.

¹⁵ Andá ti sin ángel xíkjan sin nkaya nkajní, andá ti sin t'ayakonhen kolélo ikjo sin kícho sin, ndáchro sin:

—Íntá sátsjini ti chjasin Belén tsjitsjeheni ti nkehe tsíkonhen kixin Ìnchéni k'uetōan ikui ti nkexro kjuínchenoheni —ichro sin.

¹⁶ Ndá tjiān sákjui sin ntiha la k'uitja sin ti tjan María la ko José la ko ti ixjan a tjetsinkayá inta neyá iko. ¹⁷ Andá ti ó k'uikon sin xikaha ndá chrónka sin ti nkehe tsíchronka ti ángel kixin nkexrín itjen ti xjan a. ¹⁸ Ndá chrakon kaín ti sin kuíhin kixin xikaha chrónka ti sin k'uayakonhen kolélo. ¹⁹ Kjánchó ti tjan María la asén tjan ó xraxinkakonxín tjan kaín tíha. ²⁰ Andá ti sin k'uayakonhen kolélo la sákjui sin ntja kuinkáchjéhe sin Díos kjuasáya kixin kaín ti nkehe tsíkihin sin la ko k'uikon sin kixin ó xiteyá kaín nkehe éxi tsíchronka ti ángel.

Sákjuiko sin ti xjan Jesús ti njnko Jerusalén

²¹ Andá ti ó xétja ti ijní ñao ndá kjuíncheka sin xjan xroye kuènte ti sin israelita ndá kjuínchek'in sin xjan Jesús éxi tsíndáchro ti ángel chenka ti tjan María ti naxa kjuák'eyáhya tjan.

²² Andá ti ó kuitōhe tjan María jína éxi chrónka ley kuènte Moisés ndá sákjuiko sin ti xjan ti chjasin Jerusalén kixin tsochjéhe sin Díos kjuasáya. ²³ Exi ndáchro ti xroon ley kuènte Ìnchéni Díos: “Kain xjan ndoa tsokjíhi saoxín la mé tsochjéhe sin Díos ti xjan a sich'ehe xjan ixra Díos.” ²⁴ Ndá xikaha sákjuj sin kixin ntaha tsjajon sin iko ts'enxín ntiha tsochjexin sin Díos kjuasáya éxi t'etōan ti ley kuènte ch'an la mé yaá kontóá najni o yaá kontóá nteje chrókjuajon sin.

²⁵ Andá ti ñao a kjuák'e chjasin Jerusalén ijnko nkexro ó táda mé it'in Simeón. Jehe mé ijnko chojni jína la ko nkochríxín xraxinkaon

Díos la ko kjuák'echónhen ch'an kixin itsi ti nkexro tsaáxin ti nación Israel. Ti Nchakuen Díos tjeko Simeón²⁶ la tsíkjinchenohe kixin naxa ts'enhña ch'an ts'ikonjia ch'an ti nkexro Cristo, la mé ti nkexro tsochr'án Ìnchéni Díos.²⁷ Andá ti Nchakuen Díos kjuínchexraxinkaon ti ch'in Simeón kixin sátsji ninko. Andá ti ó ikui ti ìñé la ko it'é xjan Jesús k'uixenko sin xjan nkaxenhen ninko kixin sinchexiteyehé sin ti nkehe t'etōan ti ley,²⁸ andá Simeón kuakja ti xjan a la kjóa ndá chjéhe ch'an Díos kjuasáya, ndáchro ch'an:

²⁹ Ijie jaha Ìnchéni Díos, tsjájuan kjuachaxin kixin kjuaxróxin
its'én janhan

kixin jaha ó kjuínchexiteyá ti nkehe tsindáchrua

³⁰ kixin ó k'uíkōnxin ikuān ti nkexro tsaáxini,

³¹ mé xikaha kjuich'e kixin ts'ikon kaín chojni.

³² Jehe ch'an mé ti xrohi ts'inkaséñaxín ntje ti sin jehya kuènte
Israel,

la ko tsjikosáyehe ch'an ti chjasin kuènta Israel,
mé xikaha ichro Simeón.

³³ Ndá José la ko ti ìñé Jesús la chrakon sin kixin xikaha kuíhin
sin ndáchro Simeón kixin nkexrín itjen ti xjan. ³⁴ Ndá Simeón
kjuíncheñao sin ndá chenka ti tjan María mé ti ìñé xjan Jesús:

—Ti ixjan i tsjikao itsjé nkehe náxrjónhña ts'ikon chojni la itsjé ti
sin Israel tsitekakuenhña sin xjan la tsítjáña sin la ko itsjé sin
tsitekaon sin la tsaá sin. Mé nchónhña chojni tsojtjinkakonhña
tsihin sin ti nkehe tsjako xjan. ³⁵ Mé xikaha tsonoxín nkexrín
tjenkayáxin nkojnko asén chojni, kjánchó kaín tíha tsoyóhē éxi
ijnko chika espada chróchr'áte asán jaha la mé tsoxakohan la ko
ts'avá imá —ichro Simeón níxjehé ti tjan María.

³⁶ Kjaxin ntaha kjuák'e ijnko tjan chrónka itén Díos mé it'in Ana,
it'é mé it'in Fanuel, la mé tsík'axrjeníxin ti nchāt'á Aser. Jehe tjan
la ó nána tjan. Ti naxa kuétjarisoá tjan la kótehe tjan landá
yatokoá nánó kjuák'eko ti xii tjan ³⁷ ndá ijie ochenta y cuatro nánó
tsíkók'án tjan. Kuítóehya tjan ti ixra kuènte ninko la mé ntahó itjen
tjan ch'ehe tjan Ìnchéni Díos ixra nchakotjin la ko tie la nkoyaxón
niehña tjan kixin jína tsonixjehé Díos. ³⁸ Ndá ti ñao a kóchjína ti

tjan Ana, ǵndá chjéhe tjan kjuasáya Díos, ndá kjuankíxin chrónka tjan nkexrín itjen ti xjan Jesús níxjehẹ tjan kaín ti sin tjejóchónhen kixin itsi nkexro sinchekaá ti chjasin Jerusalén.

Ndá ikjan sin chjasin Nazaret

³⁹ Landá ti ó kjuixin kjuínchexiteyá sin kaín nkehe t'etǵan ti ley kuènte Díos ndá ikjan sin nonte Galilea la mé chjasén sin chjasin Nazaret. ⁴⁰ Ǽndá ti ixjan a mé k'uánkí xjan la ko tsǵnkǵ xjan la ko imá kónohe xjan kixin Díos imá tjinkítsa tjencheñao xjan.

Ti ixjan Jesús kjuák'e ti nǵnko Jerusalén

⁴¹ Ti it'é la ko ññé ti xjan Jesús mé xráxin itji sin nkojnko nánó ti chjasin Jerusalén ti kia pascua. ⁴² Ǽndá ti ó xitjehe Jesús teyó nánó, ndá sákjuí sin kaín sin ti chjasin Jerusalén kixin xíkǵha kuéhen sin kixin ti kia a. ⁴³ Ǽndá kǵǵnxin sin ntiha sáchrókjuí sin chjasén sin ti ó k'uatsínka ti kia, la ti ixjan la tsíkítǵhe Jerusalén, kǵǵnchó ti ññé xjan la ko ti it'é xjan la kónoehña sin kixin kohya xjan. ⁴⁴ Jehe sin mé kjuenkǵyáxin sin kixin ách'e ti sin kuichréhẹ la kuíkǵao sin xjan, la ndá xíkǵha chjína ijnko ñǵao tjejóyá sin ntǵa sákjuí sin. Ǽndá ti ó kjueyá sin xjan ti tjejó ti sin kǵéhya sin la ko ti sin chóxin sin ⁴⁵ la k'uitjahya sin xjan. Ndá ikjan sin ti chjasin Jerusalén kjueyá sin xjan.

⁴⁶ Ndá k'uatsínka iní ñǵao ndá k'uitja sin xjan nkaxenhen nǵnko la ntiha tjetǵǵxin xjan nkǵosiñe ti tjejó ti sin maestro tjako ley la tjetihin xjan ti nkehe ndáchro sin la ko tjetjanchankíhi xjan ti jehe sin.

⁴⁷ Ndá kaín ti sin tjejóntaxín tjejótihin mé chrakon sin kixin imá nohe ti xjan a la ko jína kjuátehe xjan kaín ti nkehe kjuanchankí sin. ⁴⁸ Ndá ti ó k'uikon ti ññé la ko ti it'é xjan la chrakon sin. Ndá ndáchro ti ññé xjan:

—Xjēeni, ¿nkekuènté xíkǵha kjuích'e? It'á la ko janhan imá kóxakoheni kjueyáni ti jaha —ichro tjan.

⁴⁹ Ndá ndáchro ch'in Jesús:

—¿Nkekuènté xritjéyá ti jeheni? ¿Á noahña kixin ticháxin sich'eni ti ixrǵ kuènte It'éni ní?

⁵⁰ Kǵǵnchó kienxínhña sin nkexrín t'axrjexín ti nkehe ndáchro ti

ixjan.

⁵¹ Ndá ikjan sin Nazaret. Andá ntiha naxa kuitekakonhen xjan ti jehe sin. Andá ti iñé xjan la imá kjuenkayáxin tjan kaín ti nkehe kóhen. ⁵² Andá ch'in Jesús nkák'ánkí ch'an la ko k'uánkí ti kjuaxrexinkaon kuènte ch'an, la Díos kóxrjìhìn nkexrín kjuínchexiteyáni ch'an la ko kjaxin kaín chojni kóxrjìhìn sin kixin jína kjuák'e ch'an.

3

Juan Bautista kjuák'e nteje kjuako itén Díos

(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

¹ Andá quince nánó kuék'etōan Tiberio, la ko Poncio Pilato kuék'etōan ti nonte Judea, la ko Herodes kuék'etōan ti nonte Galilea, la ko ti kícho ch'an Felipe mé kuék'etōan nonte Iturea la ko nonte Traconite, la ko Lisantias kuék'etōan ti nonte Abilinia.

² Andá Anás la ko ch'in Caifás kuéchónta sin ixra nchat'á t'etōan. Andá ch'in Juan, xjeen Zacarías, itjen nteje la Díos mé níxjehe ch'an. ³ Andá ch'in Juan k'uatsínka kaín ti chjasin chjino ti ndarío Jordán kjuakohē chojni ntiha kixin chrókuitōhe sin ti ijíee sin ndá chrókuikite sin kixin xikaha mé chrókjuiin ijíee sin. ⁴ Mé xikaha kóhen éxi tsíkjin Isaías, mé ti nkexro kuéchrónka itén Díos, mé ndáchro:

Tsihin sin itén ijnko nkexro tsjak'e nteje ts'éya tsondáchro:

“Tóxakohanra ncheyóxinra ntja tsixin Inchéni

Takitjehéra ijnko ntja ndoí.

⁵ Kaín tsaka mé tsoyóxin,

la ko kaín ijna la ko kaín itjo tsitōhe yóxin,

la ko ti ntja tsíxrèya mé tsoxrentoá,

la ko kaín ti ntja yóxinhña la mé tsoyóxin.

⁶ Mé xikaha mé kaín chojni chjasintajni ts'ikon sin kixin Díos chrókuaáxin sin.”

Mé xikaha ichro itén Díos.

⁷ Andá ti ó kjuiji chojni ntiha kixin chrókuikite sin ndá Juan ndáche ti jehe sin:

—Jahara tsík'axrjeníxinra konche. ¿Xá nkexro kjuintanohara kixin chrókuinkehera ti kjuanínkaon kuènte Díos ótsi? ⁸ Ticháxin kixin chrók'uejora nkojína, chrókjuákoxinra kixin chaxín kjuitóxinra ti nkehe tjenkayáxinra. Jahara chrókjuínchehnkehyara kixin k'uaxrjeníxinra Abraham. Janhan ndáxrjan kixin kjónté ti ixro i la Díos tsjacha chrókjuich'éna chojni k'uaxrjeníxin Abraham. ⁹ Méxrā ti chika hacha ó tjechónhen tsochrínjinxín ti inta. Andá kaín inta t'ónahña ito jína mé tsochrínjin kixin tsoche —ichro Juan.

¹⁰ Andá ti chojni mé kjuanchankí sin:

—Andá ti xikaha, ¿la jeheni la nkehe ti chrókjuich'eni? —ichro sin.

¹¹ Ndá kjuátehe Juan:

—Ti nkexro chóna yaá camisa la chrókjuinchekitonhen ti nkexro chóntahya. La ko ti nkexro chóna nkehe sinie chróchjéhe sin ti nkexro chóntahya nkehe sinie.

¹² Kjaxin ikui iso ti sin nchekjènkj kixin chrókuikite sin. Ndá kjuanchankíhi sin Juan:

—Maestro, ¿nkehe chrókjuich'eni jeheni? —ichro sin.

¹³ Ndá ndáchro Juan:

—Jehó éxi ti tsík'ítuanhanra chrókjuanchia ra.

¹⁴ Kjaxin iso sin soldado kjuanchankíhi sin Juan:

—¿Kjaxin jeheni nkehe chrókjuich'eni? —ichro sin.

Ndá kjuátehe ch'an:

—Teehyara ninkexró ti chichakoen sin la ko ninkexró sich'énehyara kjuach'ia la ko kjónté ti chichaon tjachara ó la kjuaxróxin chrók'uejora —ichro Juan.

¹⁵ Kaín ti chojni chjasin k'uejóchónhen sin tóxakonhen asén sin tjinkaon sin tsonohe sin kixin á Juan mé ti Cristo. ¹⁶ Andá chenka Juan kaín ti sin tjejó a:

—Janhan mé intā tiktexián chojni. Andá ti nkexro itsi chr'éxin mé tsiktexínra ti Nchakuen Díos la ko xrohi. Antsí t'etoan jehe andá janhan la kánhño. Méxrā chrókósuàna chrókjuásintankaha ti correa ti tokaté ch'an. ¹⁷ Jehe ch'an la ó tjexraá pala sinchetjuáxin noatriga kixin ti ntachjiji trigo la tsakitsjekján, andá ti noatriga la tsjenájín jehe la ts'enkachjina. Andá ti ntachjiji trigo la tsjakaxín

ch'an ijnko xrohi ts'ankahya nkochríxín —mé xikaha ichro Juan.

¹⁸ Mé xikaha chrónkaxín Juan la ko itsjé íso nkehe kjuínchexraxinkaon chojni mé xikaha kjuakoxén sin ti itan jína.

¹⁹ Kjaxin kjuentuéhe ch'in Juan ti nkexro t'etōan, Herodes. kixin jehe ch'an chóna ti tjan Herodías, mé ti ichjién kícho ch'an Felipe, la ko kjaxin kjuentuéhe ch'in Juan Herodes kixin íso nkehe jínahña tsíkjich'e. ²⁰ Kjánchó Herodes kuitekakohnña la antsí má kjuínchek'ánkí ti ije chóna kixin kjuak'echjina ch'an Juan ti ndoexjiso.

Kuikite Ìnchéni Jesús

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

²¹ Andá naxa kuènhña tíha, naxa kjuák'e Juan kuikite chojni ndá kjaxin Jesús mé kuikite. Andá tjenixjehe ch'an Díos ndá xitjehe nkajní ²² ndá k'uinkajin Nchakuen Díos éxi ijnko kontóá tsjehe la kjuák'e chrítaón ikja ch'an. Ndá xrínahña kuíhin sin itén nkexro nkaya nkajní ndáchro:

—Jaha mé xjana la imá tjuaha ti jaha. Imá chàna kixin nchexiteyàna.

Ti sin tsík'axrjeníxin Ìnchéni Jesucristo

(Mt. 1:1-17)

²³ Jesús kuéchóna chjino treinta nánó ti ó kjuankíxin kjuako. Ndá kjuenkayáxin sin kixin it'é ch'an la mé José. Ndá it'é José la mé Elí. ²⁴ Andá it'é Elí la mé Matat; la it'é Matat la mé Leví, it'é Leví la mé Melqui; andá it'é Melqui la mé Jana; la it'é Jana la mé José. ²⁵ Andá it'é José la mé Matatias, la it'é ti Matatias la mé Amós, andá it'é Amós la mé Nahum, it'é Nahum la mé Eslí; la it'é Eslí la mé Nagai, ²⁶ andá it'é Nagai la mé Maat, la it'é Maat la mé Matatias, it'é Matatias la mé Semei, it'é Semei la mé José, andá it'é José la mé Judá, ²⁷ it'é Judá la mé Joana, la it'é Joana la mé Resa, it'é Resa la mé Zorobabel, andá it'é Zorobabel la mé Salatiel, la it'é Salatiel la mé Neri, ²⁸ andá it'é Neri la mé Melqui, it'é Mequi la mé Adi, it'é Adi la mé Cosam, la it'é Cosam la mé Elmodam, andá it'é Elmodam la mé Er, ²⁹ it'é Er la mé Josué, la

it'é Josué la mé Eliezer, it'é Eliezer la mé Jorim, andá it'é Jorim la mé Matat,³⁰ it'é Matat la mé Leví, la it'é Leví la mé Simeón, it'é Simeón la mé Judá, andá it'é Judá la mé José, la it'é José la mé Jonán, it'é Jonán la mé Eliaquim,³¹ andá it'é Eliaquim la mé Melea, it'é Melea la mé Mainán, la it'é Mainán la mé Matata, it'é Matata la mé Natán,³² andá it'é Natán la mé David, it'é David la mé Isaí, la it'é Isaí la mé Obed, andá it'é Obed la mé Booz, it'é Booz la mé Salmón, la it'é Salmón la mé Naasón,³³ andá it'é Naasón la mé Aminadab, it'é Aminadab la mé Aram, it'é Aram la mé Esrom, la it'é Esrom la mé Fares, la it'é Fares la mé Judá,³⁴ andá it'é ti Judá la mé Jacob, andá it'é Jacob la mé Isaac, andá it'é Isaac la mé Abraham, andá it'é Abraham na mé Taré, andá it'é Taré la mé Najor,³⁵ andá it'é Najor la mé Serug, la it'é Serug la mé Ragau, it'é ti Ragau la mé Péleg, it'é Péleg la mé Heber, la it'é Heber la mé Sala,³⁶ andá it'é Sala la mé Cainán, la it'é Cainán la mé Arfaxad, it'é Arfaxad la mé Sem, la it'é Sem la mé Noé, la it'é Noé la mé Lamec,³⁷ andá it'é Lamec la mé Matusalén, it'é Matusalén la mé Enoc, it'é Enoc la mé Jared, la it'é Jared la mé Mahalaleel, la it'é Mahalaleel la mé Cainán,³⁸ andá it'é Cainán la mé Enós, it'é Enós la mé Set, la it'é Set la mé Adán, andá Adán mé xjeen Díos.

4

Ti Jinahña tjinkaon chrókjuachroe ch'in Jesús

(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

¹ Andá ch'in Jesús imá chóna ch'an kjuachaxin kuente Nchakuen Díos ti ó kjanxin ch'an ndarío Jordán. Ndá ti Nchakuen Díos mé sákjuiko ch'an nteje. ² Ntiha kjuák'e ch'an cuarenta ñao andá ti Jinahña mé tjinkaon chrókjuachroe ti jehe ch'an. Andá kaín ti ñao kjuák'e ch'an ntiha la ninkehó kjóniehña ch'an, la imá ik'uen ch'an kjinta. ³ Andá ti Jinahña la ndáchro:

—Ti chaxín jaha Xjeen Díos la ndáche ti ixro i ts'óna niotja.

⁴ Andá kjuátehe ch'in Jesús, ndáchro:

—Nahi. Ndáchro xroon itén Díos: “Jehya niotja ó

chrók'uejóchónxin chojni. Nahi. Kaín ti itan nixja Díos mé tjejóchónxin chojni” —ichro ch'an.

⁵ Ndá ti Jinahña sákjuiko ch'in Jesús ijnko ijna imá noi ndá kjuako kaín ti nación siín chjasintajni. ⁶ La ndáchro:

—Janhan tsotjaha kaín ti kjuachaxin la ko kaín ti nkehe tjete chóna kaín ti nación. Janhan k'uayáha kaín tíha, andá ijie tsotjaha ti nkexro tjínkavan tsotjaha. ⁷ Ti tsjak'éxian tóch'ian tsjikosáyehé ti janhan la kaín ti nkehe la ts'óna kuènta.

⁸ Ndá kjuátehe ch'in Jesús ndáchro:

—Sátjia Satanás, kixin xroon itén Díos ndáchro kixin: “Chrokjuíkosáyehé Ìnchéni Díos la jehó Díos chrókjuich'ehé ixra” —ichro ch'an.

⁹ Andá ti Jinahña mé sákjuiko ch'in Jesús ti chjasin Jerusalén chrítaón ikja ti njnko, la ndáchro:

—Ti chaxín Xjeen Díos ti jaha la t'anótjenxian ti noi ntihi ¹⁰ kixin ti xroon itén Díos la ndáchro:

Díos mé ts'etuēhen ti sin ángel kuènte kixin ts'ayakohan sin.

¹¹ Tsotsé sin itjá

kixin tsotéhya totá ts'itja ixro ti ts'anótjen

—mé xikaha ichro ti Jinahña.

¹² Ndá kjuátehe ch'in Jesús, ndáchro:

—Nahi. Kjaxin ndáchro xroon itén Díos: “Chjiniéhña chrókjuásixián kjuaxroan kjuachaxien Ìnchéni Díos” —ichro ch'in Jesús.

¹³ Ndá xikaha ti í kjuachahya ti Jinahña k'uētuēhen ti ch'in Jesús, ndá kuitqhe iso ñao.

Ch'in Jesús kjuankíxin ti ixra kuènte nonte Galilea

(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴ Ndá ch'in Jesús xíkjan nonte Galilea inaá la imá chóna kjuachaxin kuènte Nchakuen Díos. Ndá tjejóto sin nkuíxin ntiha kixin nkexro ti jehe ch'an. ¹⁵ Kjuakoxin ch'in Jesús ti njnkue sin kaín chjasin la ko kaín chojni chjéhe sin ch'an kjuasáya kixin kóxrjihin sin ti kjuako ch'an.

Ch'in Jesús kjuák'e chjasin Nazaret

(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

¹⁶ Ndá ch'in Jesús sákjui ch'an chjasin Nazaret la mé ti chjasin tsík'ánkixin ch'an. Ndá ti ó ikui ti ñao tɔk'éhe sin mé k'uíxenhén ch'an ijnko n̄inko Israel kixin x̄ikaha kuéhen ch'an. Ndá kjuák'exín tɔté kixin sinchekuáxin ch'an ti xroon itén Díos. ¹⁷ Chjéhe sin ch'an ti xroon kuènte ti profeta Isaías. Ndá kuakitjēhe ch'an ti xroon ndá k'uitja ch'an nketí nixja x̄ikihí:

¹⁸ Ti Nchakuen It'éni Díos tjetjink̄itsana imá,
kixin kjueyána Díos kixin tsɔxr̄janka ti itan jína tsihin ti sin nóa.
K'ueṭuana Díos kixin s̄intakitɔh̄a jína ti sin t'ává ḡsén,
la ko tsj̄akɔh̄a ti sin tjejóh̄jína kixin nkexrín tsáá sin,
la ko s̄intak'ikuṇ ti sin t'ikonh̄ña,
la ko s̄intakaá kaín ti sin tjejótjasóte,

¹⁹ la ko tsɔxr̄janka kixin ó kjuixraká ti ñao kixin ti nkexro
tsitekaon la tsaá sin.

²⁰ Andá ch'in Jesús kjuixin kjuínchekuáxin ti libro, andá chjéhe ti nkexro tjink̄itsa ti ixr̄a n̄inko ndá kjuák'etjax̄in. Ndá kaín ti sin tsíkónkotsé ntiha n̄inko nax̄a tjejókomá sin ti jehe ch'an. ²¹ Ndá kjuankíxin chrónkaxín ch'in Jesús, ndáchro ch'an:

—Ndá ijie la ó xiteyá ti nkehe chrónka ti xroon itén Díos kuihínra.

²² Ndá kaín sin kóxr̄j̄h̄in sin ti kjuako ch'in Jesús la ko chrakon sin kixin náxr̄jón ti nkehe nixja ch'an. Ndá kjuanchankíhi kícho sin, ndáchro sin:

—¿A jehya xjēen José tíhi ní? —ichro sin.

²³ Ndá kjuátēhe ch'in Jesús, ndáchro ch'an:

—Kjá tsondáchrora kixin janhan ijnko chojni ich'e xroṇ chrókjūintakitɔh̄a jína ḡsená seno, la ko tsondáchrora kixin ti nkehe kuihínra kjūit'a chjasin Capernaum x̄ikaha chrókjūit'a ntihi chjasená, tsixrora.

²⁴ Nax̄a tjenixja ch'in Jesús, ndáchro ch'an:

—Ijnko nkehe chaxín tsotj̄onkara kixin ti sin chjasén ijnko nkexro chrónka itén Díos la mé xráxín chóntehya sin kjuasáyé ti nkexro a. ²⁵ Chaxín ndáxr̄jan kixin k'uejó itsjé chojnichjin tsíkók'án ti

nación Israel ti ó kjuák'e Elías, ti nkexro kuéchrónka itén Díos, la ndá í k'uaniáhya ichrin iní nánó kot'ò la ko imá kókjinta nkuíxín chjasin ntiha. ²⁶ Andá Díos la k'ueṭueṇhña Elías sáchrókjuitsjehe nijnko chojnichjin tsíkók'án ti nación Israel. Nahi. Díos k'ueṭueṇen kixin sátsjitsjehe ijnko chojnichjin tsíkók'án itjen chjasin Sarepta chjino chjasin Sidón. ²⁷ Kjaxin ti nación Israel k'uejó nchónhña chojni chónṭa chinlepra ti ó kjuák'e Eliseo chrónka itén Díos, kjánchó nijnko sin kuítòehya sin jína la mé jehó Naamán, kjuixín nación Siria, mé kuitòhe jína —mé xikaha ichro ch'in Jesús.

²⁸ Andá ti ó kuíhin kaín ti chojni k'uejóxehen nijnko xikaha ndáchro ch'in Jesús la ndá imá kónínkaon sin. ²⁹ K'uinkatjen sin itsé sin ch'in Jesús sákjuiko sin ti ikon chjasin la sákjuiko sin chrítaón ti itjo ti itjen ti chjasin a chrókjuinçek'anótjēnxin sin ti itjo. ³⁰ Andá ch'in Jesús k'uatsínka nkosiñe ti siín sin la sákjui.

Ijnko chojni chónṭa ijnko nchakuen jínahña

(Mr. 1:21-28)

³¹ Andá ch'in Jesús sákjui ti chjasin Capernaum, la mé ijnko chjasin nonte Galilea, la ndá ntaha kjuankíxin kjuakòhe chojni ti ñao tok'éhe sin. ³² Chrakon sin kixin nkexrín kjuako ch'an kixin kjuakòxin ch'an éxi ijnko chojni chónṭa kjuachaxin.

³³ Andá nkaxenhen nijnko kjuák'e ijnko nkexro chónṭa nchakuen jínahña k'óyakoxín itsen ti nkexro a, ndáchro:

³⁴ —Títòhéni; ¿nkekuènté tjiaté ti jeheni kaíni, jaha Jesús, kjuixian chjasin Nazaret? ¿Á k'uinka kixin sijnček'itjáñani? Ó choxian ti jaha la ko ó nóna kixin jaha mé ti nkexro tjóá kuènte Díos —ichro ti nchakuen jínahña.

³⁵ Andá ch'in Jesús jiehe k'ueṭueṇen ti nchakuen jínahña, ndáchro ch'an:

—Tániá. T'axrjéxian ti nkexro i.

Andá ti nchakuen jínahña kjuáka ti nkexro a kjuitsinka ch'an nonte nkosiñe ti siín sin la k'uaxrje ti nchakuen jínahña la kohya ninkehó kóhen ti siníhi kjuitsinka. ³⁶ Andá kaín sin chrakon sin itjo sin kícho sin:

—¿Xá nkexrín kixin xikaha nixja ti nkexro i? Jehe ch'an chónṭa

kjuachaxin kixin t'etueñhen ch'an ti nchakuen jínahña la titekaon —ichro sin.

³⁷ Andá nkuíxín ntiha ikjo sin kícho sin kixin nkerí ti kjuaxroan kjuích'e ch'in Jesús.

Ch'in Jesús kjuínchekitohe jína ti tjan ich'ee Simón Pedro

(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

³⁸ Ndá ch'in Jesús k'uaxrjexín ti ninko landá k'uíxenhnen ndoe Simón. Andá ti tjan ich'ee Simón mé níhi tjan chóna tjan ijnko sóa ndá chrónóehē sin ch'in Jesús kixin chrókjuínchekitohe ch'an tjan jína. ³⁹ Ndá k'uisén ch'in Jesús ti itjen tjan ndá k'uētuēhen ti sóa andá kjuiin. Ndá tuénxín k'uáya tjan landá kjuajon tjan nkehe sinie sin.

Ch'in Jesús kjuínchekitohe jína itsjé chojni níhi

(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰ Andá kuétaón ñao ndá kaín ti sin chóna sin siníhi chóna nchónhña ichin mé kujukao sin ti itjen ch'in Jesús. Ndá kjuák'etja itja nkojnko ti jehe sin andá xikaha kuitohe sin jína. ⁴¹ La ko nchónhña chojni níhi chóna nchakuen jínahña la mé k'uaxrje ti nchakuen jínahña la k'óyako la ko ndáchro:

—Jaha mé Xjeen Díos —mé ichro ti nchakuen jínahña.

Kjánchó ch'in Jesús k'uētuēhen ti nchakuen jínahña la kjuajonhña ch'an kjuachaxin kixin tsonixja kixin ó nohe ti nchakuen jínahña kixin jehe ch'an mé ti nkexro Cristo.

Ch'in Jesús kjuako ti nonte Galilea

(Mr. 1:35-39)

⁴² Andá ti kóñao k'uinkaséña ndá ch'in Jesús k'uaxrjenta chjasin sákjuj nteje. Andá kaín ti chojni kjuikjeyá sin ch'an ndá k'uitja sin ti itjen ch'an. Tjinkaon sin chrókjuínchexrjen sin kixin sáchrokjuihya ch'an ókjé. ⁴³ Kjánchó kjuátehe ch'in Jesús ndáchro ch'an:

—Ticháxin kixin sátsjia kaín chjasin ókjé tsoxrjanka ti itan jína kuènte Díos kixin nkexrín itjen ti kjuachaxin t'etōan Díos, kixin ti ixra ó mé k'uinka —ichro ch'in Jesús.

⁴⁴ Andá xikaha k'uajikjako ch'in Jesús kaín ti nínko Israel ti nonte Galilea.

5

Ti kjuaxroan ijié kuènte koche

(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

¹ Ndá ijnko ñao kjuák'e ch'in Jesús chrínta ndaño Genesaret, ndá kóchjína nchónhña chojni la k'uixitja kícho sin kixin tjinkaon sin chrókuíhin sin itén Díos.

² Ndá k'uikon ch'in Jesús kixin tjejó iyó ntabarco jehó chrínta ti ndaño. Andá ti sin itsé koche mé tsík'axrjexín sin ntiha la k'uejó sin tjoñemá sin ti nchísén tséya sin koche. ³ Ndá ch'in Jesús k'uit'ótjen ijnko ti ntabarco la mé tíha ti ntabarco kuènte ch'in Simón, landá chrónóehē ch'an ti ch'in Simón kixin sátsjiko ti ntabarco ti antsí siín ìnta. Ndá ntahó kjuák'enkáya ch'in Jesús ti ntabarco kjuák'etjaxin ch'an kjuakohē ch'an nchónhña chojni k'uejó chrínta ti ìnta. ⁴ Andá ti ó kjuixin nixja ch'in Jesús, ndá ndáche ch'an ti ch'in Simón:

—Tjíkōa ti ntabarco ti tjía ìnta nínka ndá itera ti nchísén tseyara koche.

⁵ Ndá kjuátehe Simón, ndáchro:

—Maestro, kjuích'eni ixra kuenté tie la tséhyani ninkehó koche. Kjánchó ti jaha xikaha tétōan la tsochr'áni ti nchísén ínaá —ichro ch'an.

⁶ La ndá xikaha kjuích'e sin, la nchónhña koche tsítsé ti nchísén la kjuankíxin tinkák'ichje. ⁷ Ndá k'uéyaxin sin itja sin kixin chróxrakoa ti sin ch'eko sin ixra tjejoxenhen ti íjnko ntabarco kixin tsjinkitsa sin. Ndá xrákao sin ti ntabarco kuènte sin la kjuínchekaón sin yóí, hasta kjuachahya la tjinkaon chrók'uániánkí ìnta. ⁸ Ndá xikaha k'uikon ch'in Simón Pedro la kjuák'exín ch'an toch'in ch'an nkayakon ch'in Jesús la ndáchro ch'an:

—Tjtohéni Ìnchéni kixin jeheni ijnko chojni chóna nchónhña ijie —ichro ch'an.

⁹ Mé xikaha ichro Simón kixin chrakon ch'an la ko kjaxin chrakon

ti íso sin tjejoko ch'an kixin xikaha kóhen xrenájín nchónhña koche. ¹⁰ La ko Jacobo la ko Juan, xjeen Zebedeo, mé nkoqo ch'eko sin ixra ch'in Simón, la kjaxin chrakon sin, kjánchó ch'in Jesús ndáche ti ch'in Simón:

—Chrakonhña. Seno la koche kuétse la nta ijie la tsjéyá chojni —ichro ch'in Jesús.

¹¹ Ndá ti ó kjuijiko sin ti ntabarco chrínta ti ìnta la kuitqhe sin kaín nkehe kuènte sin ndá chréhe sin sákjuiko sin ch'in Jesús.

Ch'in Jesús kjuínchekitohe jína ijnko chojni chóna chinlepra

(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹² Andá kjuiji ch'in Jesús ijnko chjasin, ndá ikui ijnko chojni níhi chóna chinlepra. Andá ti ó k'uikon ti siníhi ti ch'in Jesús ndá kjuák'exín toch'in chrónóehé ch'in Jesús, ndáchro ch'an:

—Ínchéni, ti tjinkávan la jína chrókjuínchekitohéni jína —ichro ti siníhi.

¹³ Ndá ch'in Jesús kjuák'etja itja chrítaón ti siníhi, ndáchro ch'an:

—Méxra xikaha tjínkavan. Ndá ijie sintakitoha jína.

Ndá xikaha ichro, ndá ti chinlepra tuénxín kjuíihin ti siníhi.

¹⁴ Andá k'uetuehen ch'in Jesús ti siníhi a kixin chróchenkahya ninkexró. Ndáchro ch'in Jesús:

—Sátjia tjítsjehé ti nchat'á la tjájuan ti nkehe tsík'etqan Moisés kixin xikaha tsonoexín kaín chojni kixin ó kuitqha jína —ichro ch'in Jesús.

¹⁵ Kjánchó antsí k'uixikónohe kaín sin nkexrín ti kjuaxroan kjuasin Jesús, ndá nchónhña chojni k'uixikóchjinehe sin ch'an kixin tsihin sin nkehe tjako ch'an, la ko tsitqhe sin jína. ¹⁶ Kjánchó ch'in Jesús la k'uaxrjenta ti kohya chojni la ntaha nixjeexín Díos.

Ch'in Jesús kjuínchekitohe jína ijnko nkexro tsík'en toté

(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷ Andá ijnko ñao kjuák'ekjako ch'in Jesús landá ntiha k'uejótjaxin iso sin fariseo la ko iso ti sin tjako ti ley, tsíkjjixin sin kaín ti chjasin intsí nonte Galilea la ko kaín ti chjasin intsí nonte Judea la ko ti chjasin Jerusalén. Ndá ti kjuachaxin kuènte Díos

kjuakoxin ch'in Jesús kixin sinchekitqhe chojni jína. ¹⁸ Ndá ikui iso chojni tinkátsénkí sin ijnko nkexro tsík'en tōte tjenkáya ijnko kania. Ndá tjinkaon sin chrók'uixenko sin ti siníhi ti nchia kixin chrókjuak'e ch'an ti itjen ch'in Jesús. ¹⁹ Kjánchó xitjahya ts'ixenhen sin kixin nchónhña chojni síxenhen nchia. Ndá k'ujt'ótjen sin chrítaón nchia, ndá koxrat'ō sin la ntiha kjuinkajinxin sin ti siníhi tjenkáya kania ndoí ti itjen ch'in Jesús. ²⁰ Landá ti ó k'uikon ch'in Jesús kixin imá titekaon sin ti jehe ch'an, ndá níxjehe ti nkexro níhi, ndáchro ch'an:

—Xjeeni, ó kjuixin kjuiihan ti ije chonta.

²¹ Andá ti sin maestro tjako ti ley la ko ti sin fariseo kjuankíxin sin ikjo asén sin ndáchro sin: “¿Xá nkexro tíhi ch'ia, ncheyóhe asén Díos? Ninkexró xitjahya tsjakjiin ije kixin jehó Díos mé chóna kjuachaxin tsjatsen ijeé chojni”, mé xikaha kjuenkayáxin sin.

²² Ndá ch'in Jesús la ó nohe ti nkehe tjenkayáxin sin, ndá ndáchro ch'an:

—¿Nkekuénté kixin xikaha tjenkayáxinra? ²³ ¿Nkehe antsí xrahya chróndátjan ti nkexro a? ¿Á antsí xrahya chróndátjan ch'an kixin ó kjuixin kjuiihin ch'an ti ije chóna ch'an, o á antsí xrahya chróndátjan ch'an “T'ínkatjen la sátjia?” ²⁴ Méxra ije tsjákoxiān kixin ti Xjeen Díos k'óna Chojni mé chóna kjuachaxin ntihi chjasintajni tsjakjiihin ijeé chojni —ichro ch'in Jesús.

Ndá k'uetuehen ch'an ti nkexro tsík'en tōte, ndáchro ch'an:

—T'ínkatjen, tjatsíña kanjāa la sátjia ndoa —ichro ch'in Jesús.

²⁵ Ndá tuénxín k'uínkatjen ti nkexro tsík'en tōte nkayakon kaín ti sin siín a la kjuatsen ch'an ti kania kuékjak'eták'á ch'an ndá sákjui ch'an ndoe la chjehe ch'an Díos kjuasáya. ²⁶ Ndá kaín sin imá chrakon sin la chjehe sin Díos kjuasáya la ndáchro sin:

—Ije mé k'uíkoni ijnko kjuaxroan antsí ije —ichro sin.

Ch'in Jesús k'uéyehē ch'in Leví

(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

²⁷ Ndá chr'éxin ch'in Jesús k'uaxrjexín ntiha, la k'uikon ch'an ijnko nkexro nchekjènkj mé it'in Leví, tjetjāxin nkaxenhen ijnko nchia tjech'e cobra. Ndá ch'in Jesús ndáchro:

—Chrehé ti janhan.

²⁸ Ndá ch'in Leví tuénxín k'uínkatjen la kuitohe ch'an kaín nkehe ndá chréhe ch'an ch'in Jesús.

²⁹ Ndá chr'éxin ch'in Leví kjuasin ch'an ijnko kia ijié ndoe ch'an, kjuikosáyexín ch'an Jesús la kjaxin ntiha k'uejó itsjé ti sin nchekjènkj la ko iso chojni k'uejó kjónieko sin ch'in Jesús. ³⁰ Andá ti sin fariseo la ko ti sin tjako ley mé kjuankíxin kjónta sin ti sin k'uajiko ch'in Jesús, ndáchro sin:

—¿Nkekuènté ntekoára la ko t'ikoara ti sin nchekjènkj la ko ti sin chóna ije? —ichro sin.

³¹ Andá kjuátehe ch'in Jesús, ndáchro:

—Ti chojni níehña la ticháxiñhña sin nkexro tsjajon xroan. Jehó ti chojni níhi mé ticháxiñhin sin nkexro tsjajon xroan. ³² Janhan la k'uinkakjéyáhya ti chojni jína tjejó. Nahi. K'uinka kixin ts'eyahá ti chojni chóna ije kixin chrókuitohe sin ti ijié sin la chrókuinkí sin ti nkehe tjenkayáxin sin —ichro ch'in Jesús.

Tjanchankíhi sin ti ch'in Jesús kixin á chrókjóniehña sin ti ó tsonixjehe sin Díos

(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³ Andá kjuanchankíhi sin ch'in Jesús:

—¿Nkekuènté kixin ti sin kuék'ajiko ch'in Juan nkoyaxón niehña sin kixin níxjehe sin Díos, la ko kjaxin xikaha ich'e ti sin xriko ti sin fariseo, andá ti sin xrikoa la inie sin la ko it'i sin? —ichro sin.

³⁴ Ndá kjuátehe ch'in Jesús, ndáchro ch'an:

—¿Xá jína chrókjóniehña ti chojni tsík'eyehe sin tsochjína ijnko kia ti naxa tjejóko sin ti nkexro tsíkótehe aní? Ti naxa itjen ti nkexro tsíkótehe la xitjahya kixin chrókjóniehña sin. ³⁵ Andá tsjixraká ti ñao itsi chojni tsotsé sin ti nkexro tsíkótehe sátsjiko sin ndá ti sin tsíkóchjína la ts'ává sin la í siniehña sin —ichro ch'in Jesús.

³⁶ Kjaxin kjuíncheyóexin ch'in Jesús, ndáchro ch'an:

—Ninkexró chrókuate ijnko ika nixin ndá chrókuak'eñehe ijnko ika ntaxin kixin xikaha ndá chrók'uitjáña ti ika nixin, la ko kjaxin ti t'o ika k'uaxrjexín ti camisa nixin tsoyóehya ti ika ntaxin. ³⁷ Kjaxin

xitjahya chrókuikja chojni ixran nixin ijnko tjuaxran ó ntaxin kixin ti ixran nixin la chrókótséchje ti tjuaxran ndaxin ndá chrók'uitjáña ti ixran la ko ti tjuaxran kjaxin.³⁸ Méxra ti ixran nixin chrókuikia ijnko tjuaxran nixin kixin yóí la chrók'uitjáñahña.³⁹ La ko kjaxin ninkexró ti ó tsík'i ti ixran ntaxin naxa chrókóxrjihin chrók'ui ixran nixin. Nahi. Tsondáchro kixin ícha jína ti ixran ntaxin —mé xikaha ichro ch'in Jesús.

6

Ti sin k'uajiko ch'in Jesús mé k'uín sin iso noatrigo ijnko ñao tok'éhe ti sin israelita

(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

¹ Ijnko ñao tok'éhe chojni la ch'in Jesús k'uatsínka iso nonte tsík'inka noatrigo. Landá ti sin k'uajiko ch'an mé ik'uin sin iso noatrigo la nkaya itja sin ó k'óntajinyá sin ti noa, kjónie sin.² Ndá iso ti sin fariseo kjuanchankí sin:

—¿Nkekuénté kixin tjejoch'era xra ijie ti ñao t'ok'éheni? Kohya kjuachaxin tsohen xra ti ñao i —ichro sin.

³ Ndá kjuátēhe ch'in Jesús ndáchro ch'an:

—¿Á kjuínchekuáxinhñara ti xroon chrónka nkehe kjuích'e ch'in David la ko ti sin k'uajiko ch'an nkonaá ti ó ik'uen sin kjinta ní?

⁴ Mé jehe ch'an mé k'uixenhen ti nchia kuènte Díos la kjónie ti niotja tsíkóñao kuènte Díos, la ko kjaxin chjéhe ch'an ti niotja ti sin k'uajiko ch'an kjónté jehó ti sin nchat'á mé kuéchónta kjuachaxin sinie sin tíha —ichro ch'in Jesús.

⁵ Kjaxin ndáchro ch'in Jesús:

—Andá ti Xjeen Díos k'óna Chojni mé chóna kjuachaxin ts'etōan nkehe tsohen ti ñao tok'éhe chojni.

Ch'in Jesús kjuínchekitōhe jína ijnko chojni tsíxámá tja

(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶ Andá ijnko ñao tok'éhe chojni ndá k'uixenhen ch'in Jesús ijnko nijnko Israel landá kjuankíxin kjuako. Andá ntaha kjuák'e ijnko chojni tsíxámá itja ch'an chjína.⁷ Landá ti sin tjako ti ley la ko ti sin

fariseo tjejó sin kixin tsáyehe sin ch'in Jesús la tjinkaon chrók'uíkon sin á sinchekitq̄he ch'in Jesús chojni jína ti ñ̄ao t̄ok'éhe sin kixin ndá x̄ik̄aha jína chrók'ueka sin ch'an ijje.

⁸ Kjánchó ch'in Jesús ó nohe nkehe tjenkayáxin asén sin, ndá níxjehe ti nkexro tsíxámá itja, ndáchro ch'an:

—T'ínkatjen, tjak'é nkosiñe ntihi.

Ndá k'uínkatjen ti nkexro a kjuák'exín t̄ote. ⁹ Ndá níxjehe ch'in Jesús ti íso sin ndáchro ch'an:

—Tsjánchánkíhára ijnko nkehe. Ti ñ̄ao t'ok'éheni la, ¿á chrókjuich'eni ti nkehe jína ní ̄o á chrókjuich'eni ti nkehe jínahña? ¿Á chrókjuinchekitq̄heni chojni jína ní ̄o á chrók'óñáni chojni? —ichro ch'in Jesús.

¹⁰ Ndá ch'in Jesús komá kaín ti chojni siín ntiha ndá níxjehe ti siníhi ndáchro ch'an:

—Tjéntoá itjá.

Andá ti nkexro a kjuendoá itja ch'an la ó kuitq̄he jína. ¹¹ Andá ti sin fariseo tjejó mé kónínkaon sin mé ndá ikjo sin kícho sin kixin tjinkaon sin chrók'óñá sin ch'in Jesús.

Ch'in Jesús kjueyá ti teyó sin ts'ajiko ch'an

(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹² Andá ijnko ñ̄ao ch'in Jesús chr̄iin ijnko ijn̄a kixin ntaha tsonixjeexín Díos landá ntahó kjuák'e ch'an kuenté tie nixjehe Díos. ¹³ Andá ti k'uinkaséña la mé k'uéyehe ti sin chréhe sin ti jehe ch'an ndá kjueyá teyó sin kixin ts'óna sin apóstol ts'ajiko sin ch'an. ¹⁴ Andá ti sin i mé x̄ikihi it'in sin; Simón, ti kjuínchek'in sin Pedro; la ko kícho ch'an Andrés; la ko Jacobo la ko Juan, la ko Felipe, la ko Bartolomé, ¹⁵ la ko Mateo, la ko Tomás, la ko Jacobo la mé it'é mé it'in Alfeo; la ko Simón Zelote, ¹⁶ la ko Judas la kícho ch'an mé it'in Jacobo; la ko Judas Iscariote, mé ti nkexro kjuínchekji ch'in Jesús chr'éxin.

Ch'in Jesús kjuaq̄q̄he nchónhña chojni

(Mt. 4:23-25)

¹⁷ Ndá ch'in Jesús la ko ti jehe sin k'uinkajinx̄in sin ti nandá

k'uejó sin nonte yóxin la ko ntiha k'uejó íso sin chréhe jehe. Kjaxin k'uixikóchjína nchónhña chojni kjuixin nkuíxin nonte Judea la ko chjasin Jerusalén la ko ti chrínta ndañoao ti síin ti chjasin Tiro la ko ti chjasin Sidón. Ó ikjui sin kixin tsihin sin ti nkehe tsjako ch'in Jesús la ko tsitqhe sin jína. ¹⁸ Andá ti sin kjuaxróxinhña k'uejó kuéchónta sin nchakuen jínahña la mé kuitqhe sin jína kjaxin. ¹⁹ Kaín chojni tjinkaon chrókuákóxin sin ch'in Jesús kixin jehe kjuínchekitqhe jína kaín chojni kixin chóna ch'an kjuachaxin ijie.

Ti kjuachéhe la ko ti kjuaxróxinhña

(Mt. 5:1-12)

²⁰ Ndá komá ch'in Jesús ti sin k'uajiko ndá ndáchro ch'an:
—Díos sincheñoao jahara nóara tjejora kixin ts'ayéhëra ti nonte nkaya nkajní.

²¹ 'Díos sincheñoao ti jahara t'énxinra kjinta ijie kixin chr'éxin sintera jína.

'Díos sincheñoao ti jahara tsjankara ijie kixin chr'éxin tsjanora.

²² 'Díos sincheñoao jahara ti nínkakohanra chojni la ko ts'inkítiára sin sátsjira ókjé, la ko t'ántaxínhanra sin la ko t'ákjenxin sin ihniára éxi ijnko nkehe jínahña kixin tinkachónkira ti Xjeen Díos k'óna Chojni. ²³ Chrókócháhara imá la ko imá tsochontara kjuachéhe ti ñao a kixin ts'ayéhëra nkehe antsí má jína nkaya nkajní. Kjaxin ti t'áchrij ti sin jínahña ich'e la mé xikaha k'uékjich'e sin mé ósé, kjuate sin ti sin kuéchrónka itén Díos.

²⁴ 'Andá jahara ricora kjuaxróxinhña ts'ejora chr'éxin kixin ó kjuixin k'uayéhëra kaín nkehe.

²⁵ 'Antá jahara kjóntera jína, kjuaxróxinhña ts'ejora chr'éxin kixin ts'énxinra kjinta.

'Antá jahara tjanora ijie, kjuaxróxinhña ts'ejora chr'éxin kixin ts'avára la ko tsotsjankara.

²⁶ 'Kjuaxróxinhña ts'ejora ti ó kaín chojni tsjikosáyahara sin kixin xikaha ti t'áchrij sin kjuikosáyehë ti sin nduáhya kuéchrónka itén Díos ósé.

Tsotjuëheni ti sin nínkakoheni

(Mt. 5:38-48; 7:12)

²⁷ 'Antá jahara tjejotinhínra mé tjéxrjanka kixin chrótjuéhéra ti sin nínkakohanra la ko jína chrókjuínkĩtsara ti sin tjinkakonhña ti jahara. ²⁸ Jina níxjéhéra ti sin t'ántaxínhanra la ko tjanchehéra Díos sincheñao ch'an ti sin chónkíhara. ²⁹ Ti chjéhe ijnko nkexro ijnko tuāanra, chrókjóka ti íjnko nánko kixin chróchjéhe sin tíha kjāxin. La ko ti siín ijnko nkexro tjinkaon sin tsakitsjaha sin ti chamara itjín t'inkayate la mé t̃t̃ohé sátsjiko sin camisá kjāxin.

³⁰ Ti jnkojin nkexro tjanchaha nkehe chonta, la chjéhé sin. Andá ti tsakja sin nkehe kuènta, la tjanchehya sin kixin naxā ts'ókjanhan sin. ³¹ Méxrā ti tjinkáonra jína chrókjuákoxin íso chojni, la seno jahara chrókjuákoxinra ti jína.

³² 'Ti jehó tjuéhéra ti nkexro tjuàhara landá ¿nkehe chrókjuáchara? Kjónté ti sin jínahña tjasin ijie la xikaha ich'e sin.

³³ Andá ti tjikosáyehéra jehó ti sin tjikosáyahara landá ¿nkehe chrókjuáchara xikaha. Kjónté ti sin jínahña tjasin ijie mé kjāxin xikaha ich'e sin. ³⁴ La ko ti nchekjenra chichaon jehó ti sin tjenkayáxinra kixin ts'ókjanhanra sin ti chichaon, landá xikaha, ¿nkehe chrókjuachahyara. Kjónté ti sin jínahña tjasin ijie xikaha ich'e sin, nchekjen kícho sin chichaon la ko chónhen sin kixin tsjacha ti chichakōen sin. ³⁵ Kjánchó jahara chrótjuéhéra ti sin nínkakohanra la ko jína chrókjuich'ehéra sin xirā la ko chrókjuincheckjenra sin chichaon la chróchoénhñara kixin chrókjan ti chichakōanra ínaá. Mé xikaha chrókjuich'era la imá chrokjuáchara la ko ts'ónara xjeen Díos nkaya nkajní kixin Díos ch'ehe jína ti sin chóntehya ch'an kjuasáya la ko ti sin jínahña.

³⁶ Chrókujikonóéhéra kíchuára éxi yóhe It'ára nkaya nkajní tikonóehē chojni.

Chrók'uántaxíenñani kíchoni

(Mt. 7:1-5)

³⁷ 'Chrok'uekahyara ijie ókjé chojni kixin ndá Díos kjāxin chrókjuanchahya ijie ti jahara. Chrókuétuānhñara kixin chrókjuasóte íjnko chojni kixin Díos kjāxin chrókjuincheckjasótiahya ti jahara. Chrók'uitjáñahanra ichrén ijie

kjuasihanra íjnko chojni kixin ndá Díos chrókjuinchek'itjáñahanra ti ijie kjuásinra. ³⁸ Chjehéra íso chojni nkehe kixin ndá Díos kjaxin tsotjahára nkehe jína. Tsotjahára Díos ijnko nkehe tjetóxin, ícha tsík'enka ch'an kixin tsík'ótsjéyehe ch'an ti nkehe tsíkjachroyá kixin tjetóxin tsjajon ch'an. Díos tsotjahára xikaha yóhe éxi tsíchjehéra íso chojni.

³⁹ Ndá kjuíncheyóexin ch'in Jesús, ndáchro ch'an:

—¿Xá á chrókójina ijnko chojni t'ikonhña chrókjuiko íjnko chojni t'ikonhña? Ti xikaha la yóí sin chrók'uánótjenyá sin ichrén tòye .

⁴⁰ Ijnko nkexro xrakohé kánhño tjetoan ke ti nkexro tjako. Kjánchó ti ó tsjixin tsoxrakohé ndá tsoyóhe éxi ti nkexro kjuakohé ti jehe ch'an.

⁴¹ ¿Andá nkekuèté tsjehé ti chjiniño intsí tjenkánkí ikon ti kichuá, ti naxa t'ikonhña ti inta tjenkánkí ikuan? ⁴² ¿Mé xikaha nkexrín kixin chróndáche ti kichuá: “Tjtohé tsakitsjenkia ti chjiniéno intsí tjenkánkí ikuan”, andá naxa t'ikonhña ti inta tjenkánkí ikuan? Jaha la nduáhya tjenkayáxian. Seno jaha chrókuakitsjenkia ti inta tjenkánkí ikuan kixin ndá chrók'uikuan chrókuakitsjenkia ti chjiniéno intsí tjenkánkí ikon ti kichuá.

Ti inta mé tjatsqanxíni ti ito tsík'óna

(Mt. 7:17-20; 12:34-35)

⁴³ Kohya inta jína chrók'óna ito jínahña, la ko kjaxin kohya inta jínahña chrók'óna ito jína. ⁴⁴ Nkojnko ti inta mé tjatsqanxíni ti ito t'óna. Ti ntach'i xitjahya tsjakjinjini tohigo la ko xitjahya tsjakjinjini ito uva. ⁴⁵ Ijnko chojni jína la jína nixja kixin jína asén. Andá ijnko chojni jínahña la mé nixja ti nkehe jínahña kixin jínahña asén kixin éxi tjenkayáxin asén mé xikaha nixja ir'ua chojni.

Ch'in Jesús kjuíncheyóexin éxi yaá nkexro kjuích'éna nchia

(Mt. 7:24-27)

⁴⁶ ¿Nkekuèté ndáchrora kixin janhan Ìnchára, andá nchexiteyéhyara ti nkehe tétuahanra? ⁴⁷ Méxra kaín ti nkexro tóchjína tihin ti nkehe ndáxrjan la ko titekaon sin ⁴⁸ la mé jehe sin tóyóhe ijnko nkexro kjuích'éna nchia la seno k'óxraya tòye njinka

kixin ndá sich'éna nchia chrítaón ti tjo a. Andá ti ó k'uánkí ti ndaninche la ikui ti ìntà k'uintate ti nchia, la kjónté xikaha la k'uatjoákohya la ní kuinkíhya ti nchia kixin jína tsík'óna chrítaón itjo tjekjen.⁴⁹ Andá ti nkexro tihin ti nkehe xrjanka landá titekakonhña la mé tóyóhe ijnko nkexro kjuích'éna nchia chrítaón inche la kohya itjo chrínkí. Andá ti ó k'uánkí ti ndaninche la ikui ti ìntà k'uintate ti nchia landá k'uatjoáko ìntà ti nchia landá kuenté ti nchia la k'uitjáña —mé xikaha ichro ch'in Jesús.

7

Ch'in Jesús kjuínchekitohe jína ijnko nkexro ch'ehe ixra ijnko soldado romano

(Mt. 8:5-13)

¹ Ndá ch'in Jesús kjuixin níxjehe ti chojni, andá sákjui chjasin Capernaum. ² Ntaha kjuák'e ijnko capitán romano la mé chóna ch'an ijnko nkexro ch'ehe ch'an ixra imá tjehe ch'an la ndá ijie níhi ti nkexro a la tjet'en. ³ Andá ti ó kuíhin ti capitán itjo sin nkexrín itjen ch'in Jesús ndá jehe ichr'án iso sin táda judío tsjijitsjehe sin ch'in Jesús tsochronóehe sin kixin chrókjuiji ch'an chrókjuínchekitohe jína ti nkexro ch'ehe ixra ti capitán a. ⁴ Ndá kjuiji sin kóchjinehe sin ch'in Jesús la kjuankíxin chrónóehe sin ndáchro sin:

—Imá jína ti capitán la mé jaha chrókjuínkítsa ch'an ⁵ kixin jehe tjehe ti nación kuènténi la ko k'uetoan kixin ts'óna ijnko njnko kuènténi —ichro sin.

⁶ Ndá ch'in Jesús sákjuiko sin. Ndá ó kjuijichjína sin chjino ti nchia la mé ti capitán k'uetoehen iso chojni chóxin tsontáche sin ch'in Jesús:

—Tjinkakonhña ti capitán chrótjáha ixra kixin jehe la jehya chojni jína la ko tósùehe kixin chrók'uixehén ndoe. ⁷ Mé xikaha tósùehe ch'an chrókjuiji chrókjueya ti jaha. Méxra jehó chrók'uetoan ndá chrókuitoexín jína ti nkexro ch'ehe ch'an ixra. ⁸ Kixin kjaxin ti capitán t'itue la ko kjaxin jehe t'etuhenen ti sin soldado ínaá. Ti ó t'etuhenen ijnko sin kixin sátsji la mé sátsji sin la ko ti ó t'etuhenen

ijnko sin kixin xrákoa la mé xrákoa la ko ti ó t'etuēnhen íjnko sin kixin sich'e ijnko ixrā la nchexiteyá —mé xikāha ichro ti sin ikui.

⁹ Ndá ó kuíhin ch'in Jesús xikāha ndá chrakon kixin xikāha tjenkayáxin ti capitán a, andá nkátjía ch'an komá ti chojni chréhe ndáchro ch'an:

—Ndáxrjan kixin naxā k'uitjáhya nijnko nkexro israelita xikāha tinkáchónki éxi ti nkexro i —ichro ch'in Jesús.

¹⁰ Andá ti sin tsík'ítue ó ikjan sin nchia la ó k'uikon sin kixin ó tsíkitohe jína ti chojni níhi.

Ch'in Jesús kjuínchexechón ti xjeen ijnko tjan ik'án chjasin Naín

¹¹ Ndá chr'éxiñ ndá sákjui ch'in Jesús ijnko chjasin it'in Naín la ko sákjuiko ti sin k'uajiko ch'an la ko nchónhña íso chojni. ¹² Ti ó kjuijichjína sin ti chjasin a la k'uikon sin nchónhña chojni sákjuikjavá sin ijnko chojni tsík'en la mé ti nkokōa xjeen ijnko tjan ik'án la itsjé chojni chjasin ntiha sákjuikotóxiñ sin tjan. ¹³ Ndá ti ó k'uikon Ìnchéni ti tjan a ndá kuikonóēhe ch'an tjan, la ndáchro ch'an:

—Tsjankahya.

¹⁴ Ndá ch'in Jesús kóchjína la kjuák'etja itja ti nkehe tinkátsénkía sin ti nkexro tsík'en. Andá ti sin kuamá ti nkehe k'uejóchónhen sin. Ndá ch'in Jesús níxjēhe ti nkexro tsík'en, ndáchro ch'an:

—Ndasoá. Tétuāhan t'àya —ichro ch'in Jesús.

¹⁵ Ndá ti chojni tsík'en tuénxín kjuák'etjaxin la ko kjuankíxin nixja. Ndá ch'in Jesús kjuajon ti ndasoá kuakja ti ñé la sákjuiko. ¹⁶ Andá ti ó k'uikon sin xikāha kóhen la kaín sin imá chrakon sin la ko kjuankíxin chjéhe sin Díos kjuasáya, ndáchro:

—Díos mé ichr'án ijnko chojni imá t'etoan chrónka itén Díos ts'ejókoni.

Kjaxin ndáchro sin:

—Ó ikui Díos tsjinkjtsa chjasén ch'an.

¹⁷ Andá nkuíxín nonte Judea la ko kaín ti chjasin chjínaxón mé kuíhin sin kixin nkehe ti kjuaxroan kjuích'e ch'in Jesús.

Ti sin ichr'án Juan Bautista

(Mt. 11:2-19)

¹⁸ Andá ti sin k'uajiko Juan mé chenka sin kaín ti nkehe tsíkonhen. Ndá Juan k'uéyehē iyó ti sin k'uajiko ¹⁹ la k'uētuehen sin sátsjitsjehe sin ti ch'in Jesús tsjikjanchankíhi sin kixin á jehe ch'an ti nkexro itsi o á tsochónhen sin íjnko nkexro, tsixro sin.

²⁰ Andá ti sin ichr'án Juan mé kóchjína sin ti itjen ch'in Jesús, ndáchro sin:

—Juan Bautista k'uētōan ikuini tsikjanchankíhani kixin ¿á jaha ti nkexro itsi ní?, o ¿á naxā tsochónheni íjnko nkexro? —ichro sin.

²¹ Andá ti ñao kjuiji sin la mé ch'in Jesús kjuínchekitohe itsjé chojni jína la mé kjuatsen kaín ti ichin chóna sin la ko kuakitsje ti nchakuen jínahña chóna sin la ko kjuínchek'ikon itsjé chojni t'ikonhña. ²² Andá kjuátehe ch'in Jesús ndáchro ch'an:

—Sátjira tjíchenkara ti Juan kaín ti nkehe k'uíkonra la ko ti nkehe kuihínra kixin ti sin kuék'ikonhña la ó t'ikon sin ijie, la ko ti sin kuékjihya la ó itji sin ijie, la ko ti sin kuéchóna chinlepra la ó kuitohe sin jína, la ko ti sin kuékienhña la ndá ijie la ó tihin sin, la ko ti chojni tsík'en la ó síxechón sin ijie, la ko ti sin nóa la ó kuíhin sin ti itan jína tsaáxin sin. ²³ Ndá náxrjón itjen ti nkexro kohya nkehe t'inkákonhen ti tinkáchónki sin ti janhan —mé xikaha ichro ch'in Jesús.

²⁴ Ti ó satsikji ti sin ichr'án Juan ndá kjuankíxin níxjehē ch'in Jesús ti sin k'uejó ntiha kixin nkexrín itjen Juan, ndáchro ch'an:

—Ti ó sákjuitsjehéra Juan nteje, la ¿nkexrín k'uíkonra ti jehe ch'an? ¿Á k'uíkonra ch'an éxi ijnko itji nchexráyehē xrínto ní? ²⁵ Ti nahi, ¿la ndá nkehe k'uíkonra? ¿Á k'uíkonra ch'an éxi ijnko nkexro tsík'itsa jína? Nahi. Jahara ó nohara kixin chojni tsík'itsa jína la ko chóna kaín nkehe náxrjón la mé tjejó sin ti nchia kuènte ti sin rey. ²⁶ ¿Andá nkexrín k'uíkonra Juan? ¿Á k'uíkonra ijnko nkexro chrónka itén Díos ní? La mé xrjanka kixin chaxín xikaha jehe ch'an la mé antsí chóna ch'an kjuachaxin andá ti sin kuéchrónka itén Díos ósé la kánhño. ²⁷ Juan mé ti nkexro ikui éxi chrónka ti xroon itén Díos ósé ndáchro:

Janhan mé tsochr'an ijnko nkexro tsochronka itan kuèntana tsitónxin ntja,

kixin jehe ch'an tsjasiyóxin nt̄ia kuènta.

Mé x̄ik̄aha chrónka ti xroon itén Díos. ²⁸ Ndá ijnko nkehe chaxín tsot̄jonk̄ara kixin kaín ti nkexro k'uejó seno kuéchrónka itén Díos la kánhñó t̄jetoan sin, andá and̄s̄í t̄jetoan Juan Bautista. Kjánchó ijnko nkexro kjónté t̄jetuanhña ijie, la ti ts'áyéhe sin ti k̄juachax̄ien Díos itjen nkaya nkajní, la and̄s̄í t̄jetoan sin andá jehe Juan la kánhñó —ichro ch'in Jesús.

²⁹ Andá ti ó kuíhin sin tíhi la ndá kaín ti chojni la ko ti sin nchekjènk̄i tsíkik̄ite Juan la ó k̄juátsoan sin kixin Díos la mé jína, ³⁰ kjánchó ti sin fariseo la ko ti t̄jako ti ley mé k̄uitekakohña sin ti nkehe ich'e Juan t̄ik̄ite chojni la x̄ik̄aha k̄juak̄ox̄in sin kixin t̄jinkakonhña sin tsochréhe sin Díos. ³¹ Ndá ndáchro Ìnchéni:

—¿Nkexrín chrók̄juintayóax̄ian ti chojni t̄jéjó ijie? ¿Nkehe chrókóyóhe sin? ³² Tóyóhe sin ti chájan t̄jéjót̄jax̄in sin ti ndasin tsítán sin la t'iyéhe kícho sin ndáchro sin: “K'uánoani flauta, kjánchó jahara la tehyara. Itsjeni ison kuènte chojni tsík'en la tsjankahyara.” ³³ Kixin ó ikui Juan Bautista la kjóniehña niot̄j̄a la ko k'uihya vino la ndá jahara ndáchrora kixin chón̄ta ch'an ijnko nchak̄uen jínahña. ³⁴ Andá ti ó ikui ti X̄jeen Díos k'óna Chojni la kjónie la ko ik'ui, la ndáchrora kixin imá itsjé nkehe kjónie ch'an la ko imá ik'ui la ko t'ito ch'an ti sin t̄jasin ijie la ko ti sin nchekjènk̄i, ichrora. ³⁵ Andá ti k̄juaxrexinkaon kuènte Díos mé t̄jak̄ox̄in ti sin ts'óna x̄jeen Díos.

Ch'in Jesús mé k̄juák'e nd̄e ijnko fariseo it'in Simón

³⁶ Ijnko fariseo mé chrónóeh̄e ti ch'in Jesús kixin tsjiji nd̄e sinieko sin ch'an. Ndá sák̄jui ch'in Jesús nd̄e ti nkexro a, andá ntiha k̄juák'et̄jax̄in ti itjen mesa. ³⁷ Andá ch̄jasin ntiha itjen ijnko t̄jan nchónhña ijie chón̄ta t̄jan. Landá kónohe t̄jan kixin tsík̄jiji ch'in Jesús nd̄e ti fariseo la ko ntaha sinieko sin ch'an. Ndá ikui t̄jan ntiha k̄uik̄ao t̄jan ijnko ixr̄o t̄jete síkaón ìnt̄a x̄raxé náxr̄jón. ³⁸ Ndá tsjánka t̄jan kóchjína t̄jan toté ch'in Jesús ndá nd̄akon t̄jan k̄juátanx̄in toté ch'an la ko k̄ax̄ih̄i t̄jan k̄juínchexámáxin t̄jan toté ch'an la ko kjónieko kochíto toté ch'an la ko k̄juíncheka t̄jan toté ch'an ti aceite x̄raxé náxr̄jón. ³⁹ Andá ti ó k'uíkon ti fariseo

tsík'íyehę ch'in Jesús ndá ikjo ąsén: “Ti chrókóchaxín ti nkexro i ijnko chojni chrónka itén Díos ndá chrókónohe ch'an kixin nkexrín xéhe ti tjan tjetákóxın ch'an kixin ijnko tjan jínahña tíha”, ichro ti fariseo.⁴⁰ Ndá ch'in Jesús ndáche ti fariseo:

—Simón, janhan chonta ijnko nkehe tsonixjaha —ichro ch'in Jesús.

Ndá kjuátehe ti fariseo ndáchro ch'an:

—Chronka, Maestro.

⁴¹ Ndá ndáchro ch'in Jesús:

—K'uejó yaá chojni ndoa síkéhe sin chichaon ijnko ch'in nchekjen chichaon. Ijnko la síká quinientos denario. Andá ti ijnko a la síká cincuenta denario.⁴² Andá yóí sin kjuachahya sin k'ókjenhen sin ti chichaon ti nkexro síkéhe sin ndá kuikonóehę sin ndá k'óxíka ch'an ti kuentá síká yóí sin. Andá ijie chrónka jaha kixin nkexro ti yóí sin ąntsí chrótjuehe ti nkexro kuikonóehę sin —ichro ch'in Jesús.

⁴³ Ndá kjuátehe Simón ndáchro ch'an:

—Janhan ndáxrjan ti nkexro imá kuikonóehę.

Ndá ndáchro ch'in Jesús:

—Ndoá tjenkayáxian.

⁴⁴ Ndá ch'in Jesús komá ti tjan ąndá ndáche Simón:

—¿Á t'ikuan ti tjan a ní? Janhan la mé k'uixanhan ndoa la ndá jaha la kjuájonhña ìntą chrók'ontia totená. Kjánchó jehe tjan ti ndakon tjan kjuínchek'óntixín tjan totená la ko kaxihi tjan kjuínchexámáxin tjan.⁴⁵ Andá jaha la kjóntekoáhyana kochíto, kjánchó jehe tjan naxą títoehya tjan nieko kochíto totená.⁴⁶ Jaha la kuikjajinhña aceite ikja. Andá jehe tjan kuikite tjan aceite xraxé náxrjón totená.⁴⁷ Mé xikaha ndáxrjan kixin imá tjuana tjan kixin kaín ti nchónhña ijie kjuasin tjan la mé kjuihin tjan. Andá ijnko nkexro kjuihin intsíkoá ijie la mé xikaha intsíkoá tjakoxın kixin tjuana sin —ichro ch'in Jesús.

⁴⁸ Ndá nixjehę ch'in Jesús ti tjan a ndáchro ch'an:

—Ó kjuihin ti ijie chonta.

⁴⁹ Andá kaín ti sin tsíkóchjína sin k'uejótjaxın sin ti itjen ch'in Jesús mé kjuankíxin ikjo sin kícho sin, ndáchro sin:

—¿Xá nkexro tíhi kixin takjìihin ijíée chojni?

⁵⁰ Andá ch'in Jesús ndáche ti tjan a:

—Ó kuaá jaha kixin kuitekávan ti janhan. Andá ijie kjuaxróxin sátsjia ndqa.

8

Iso chojnichjin kjuinkítsa ti ixrā kjuích'e ch'in Jesús

¹ Andá chr'éxìn ndá ch'in Jesús k'uaji itsjé chjasin hyé la ko chjasin ntsíntsí kjuako ch'an la ko chrónka ti itan jína kixin nkexrín ti kjuachaxin t'etqan Díos. Andá ti teyó sin mé k'uajiko ch'an. ² La kjaxin chréhe iso chojnichjin tsíkjinchekitqhe ch'in Jesús jína, tsíkakitsje ti nchakuen jínahña kuéchónta sin la ko tsíkjatsen ti ichin kuéchónta sin. Ijnko tjan mé it'in María la ko kjaxin tikitexín tjan Magdalena, la mé tsík'axrje yato nchakuen jínahña kuéchónta tjan, ³ la ko íjnko tjan it'in tjan Juana, la mé xii mé it'in Chuza. Jehe mé ch'ehe ixrā Herodes t'etqan, la ko íjnko tjan mé it'in tjan Susana, la ko kjaxin itsjé íso sin k'uejó sin. Andá kaín sin kjuajon sin ti nkehe kuéchónta sin kjuinkítsa sin ch'in Jesús la ko ti sin k'uajiko ch'an.

Ch'in Jesús kjuíncheyóexin éxi ijnko nkexro k'uęnkā nonte

(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴ Ndá nchónhña chojni kónkotsé sin kjuitsjehe sin ch'in Jesús, mé k'uaxrjexín sin kaín ti chjasin ntiha. Andá ch'in Jesús kjuíncheyóexin ch'an ndáchro ch'an:

⁵ —Exi ijnko nkexro sákjuik'ęnkā nontęe. La ti sákjuik'ęnkā ch'an la iso noatje la xejin chrínta ntja ndá nkaxéjin chojni ti noa a la ko kjaxin ti koxroxé la kjónie va ti noa. ⁶ Andá iso ti noa la k'uitji chrik'a ixrō ndá k'uaña la xámá kixin kánhño síin itjo. ⁷ Andá íso ti noatje la k'uitji chrik'a kach'í, landá ti kach'í k'uánkí la ndá í xitjahya k'uánkí ti ino a kixin tsíkjata ti kach'í. ⁸ Andá íso noa la mé k'uitji ti inche jína la k'uaña landá k'uánkí ntęto la k'óna jína la mé nkojnko ti noatje la k'óna ciento ñeno noa.

Landá kjuixin kjuako ch'in Jesús kaín tíha ndá itsen ndáchro

ch'an:

—Ti tjinkáonra chrókuihínra la tihínra.

Ch'in Jesús chrónkaxín nkekuènté kjuíncheyóëxin nkehe

(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

⁹ Ndá ti sin k'uajiko ch'in Jesús kjuanchankíhi sin kixin nkexrín t'axrjexín ti nkehe kjuíncheyóëxin ch'an. ¹⁰ Ndá ndáchro ch'in Jesús:

—Díos mé tsjinkĩtsa kixin tsoṇohara ti nkehe tienxínhña íso chojni kuènte ti kjuachaxin t'etṇanxin Díos, kjánchó ti íso sin titekakonhña la kjuĩntayóáxoán kixin ndá kjónté tjejótsjehe sin la tsjátsoṇanhña sin la ko kjónté tsihin sin la naxa tsienxínhña sin.

Ch'in Jesús chrónkaxín nkexrín t'axrjexín ti nkexro k'uënkā nonte

(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

¹¹ 'Ndá tsṇrxjanka nkexrín t'axrjexín ti nkehe kjuĩntayóáxoán. Ti noatje mé ti itén Díos. ¹² Andá ti noatje kjuitsinka chrínta ntja la mé tóyóhē ti sin kuíhin ti itan jína, andá ó ikui ti Jinahña ndá kjuínchek'itjáña kaín ti itén Díos kuíhin sin kixin ndá chrókuitekakonhña sin ti nkehe chrókuaáxin sin. ¹³ Andá ti noa kjuitsinkak'á ixrṇ la éxi yóhē ti chojni kuíhin itén Díos la tjoka kóxrjéh̄in sin la imá chéhē sin kuinkáchónki sin, kjánchó nĩnkahya chónṭa nuèé, andá itsi ti kjuaxróxinhña, andá tsítóhe sin ti itén Díos kuíhin sin. ¹⁴ Andá ti noatje kjuitsinkak'á kach'ĩ la mé éxi yóhē ijnko chojni kuíhin ti itan jína, kjánchó tjitoxienhña ntje sin kixin tóxakonhen sin ti ixrṇ chónṭa sin la ko tjinkaon sin tsochónṭa sin itsjé chichaon la ko kaín ti nkehe tóxrjéh̄in sin mé t'inkákonhen kixin ndá xitjahya sich'ehe sin ixrṇ Díos. ¹⁵ Andá ti noa k'uinka nonte jína la mé éxi yóhē ti chojni kuíhin ti itén Díos, andá kaín ṇsén sin kuitekaon sin la ndá kuítóehya sin ti itan, andá xikaha la jína ch'ehe sin Díos ixrṇ.

Ch'in Jesús mé kjuíncheyóëxin éxi ijnko xrohi tjeche

(Mr. 4:21-25)

¹⁶ Nijnko nkexro chrókjuinchek'ákjen xrohi chrókjuak'emə nkaxenhen ichi ɔ chrínkí cama. Nahi. Noi chrókjuak'e xrohi kixin ndá ti sin ts'ixenhen nchia ts'ikonxín sin ti t'inkaséña. ¹⁷ Kohya nkehe chrók'uejómá andá chr'éxɪn chrókónoxínhña; la ko kohya nkehe imó chrókónoehñani chr'éxɪn kixin kaín nkehe la tsonoxíxin ti xrohi a. ¹⁸ Andá chrókuihínra jína kixin ti nkexro chóna nkehe la mé ts'áyéhe ch'an antsí má. Andá ti nkexro chónahya nkehe la mé ts'axrjehe kjónté ti nkehe intsí tjenkayáxin ch'an kixin chóna.

Ti ñé la ko ti kícho ch'in Jesús

(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

¹⁹ Andá kjuiji ñé ch'in Jesús la ko ti kícho ti itjen ch'in Jesús. Ndá xitjahya tsochjinehe sin kixin nchónhña chojni siín. ²⁰ Andá ijnko sin ntiha tsíkjichenka ch'in Jesús:

—Íná la ko kíchuá tjejó sin ndója la tjinkaon sin tsonixjehe sin ti jaha —ichro sin.

²¹ Kjánchó kjuátehe ch'in Jesús, ndáchro ch'an:

—Ti sin tihin itén Díos la ko titekaon sin la mé naná la ko kichina.

Ch'in Jesús k'ueɥeɥen ti xɾɪntɔ la ko ti ñta kixin ts'ixita

(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

²² Ndá ijnko ñao k'uixenhen ch'in Jesús ijnko ntabarco la koí ti sin k'uajiko ch'an. Ndá ndáchro ch'in Jesús:

—Sátsjini tóhe ndaño.

Ndá sákjui sin. ²³ Ndá naxa tjejót'atoye sin, andá ch'in Jesús mé tsík'ajua. Andá xrinahña tjian chjehe xɾɪntɔ chrítaón ñta, ndá xrankixin sítikia ñta ti ntabarco ndá chrakon sin kixin ts'aniankí ñta ti ntabarco. ²⁴ Ndá kjuínchekjayehe sin ch'in Jesús, ndáchro sin:

—Maestro, Maestro, tjejót'aniankíni ñta —ichro sin.

Ndá ch'in Jesús k'uáya ndá k'ueɥeɥen ti xɾɪntɔ la ko ti ñta kixin ts'ixita, andá náxrjón k'uixita ti ñta la ko ti xɾɪntɔ. ²⁵ Ndá ndáche ch'in Jesús ti sin k'uajiko ch'an:

—¿Á naxa tinkachónkihñara Díos?

Kjánchó jehe sin mé chrakon sin itjo sin kícho sin:
—¿Xá nkexro tíhi? Kixin t'etuenhen ch'an ti xrinto la ko ti ìnta la titekakonhen ch'an?

Ijnko nkexro nonte Gadara chón̄ta nch̄akuen jínahña

(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶ Ndá kjuiji sin ti nonte Gadara, la mé tóhe ndañao ndoí chok'èxin nonte Galilea. ²⁷ Ndá k'uinkajinxin ch'in Jesús ti ntabarco ndá kóchjína ijnko nkexro chjasin ntiha. Ndá ó imá isé chón̄ta ch'an nch̄akuen jínahña. Landá ni iké t'inkáyahya ch'an, la ko jehya ndōe ch'an kjuák'e ch'an, la mé itjen ch'an ti panteón.

²⁸ Ti ó k'uíkon ti nkexro ch'in Jesús ndá kjuák'exín toch'in nkayakon ch'in Jesús, ndá k'óyako ndá ndáchro ch'an:

—¿Nkekuènté t̄jaté ti jeheni, jaha ch'in Jesús Xjeen Díos itjen nkaya nkajní? Chrónóahani nchekjasótehyani —ichro ti nkexro a.

²⁹ Xikaha ndáchro kixin ch'in Jesús tsík'etue ti nch̄akuen ti jínahña kixin ts'axrjexín ti jehe ch'an. Nchónhña veces ti nch̄akuen jínahña kuék'uetuehen ti nkexro a; andá ti chojni kuétsé sin ch'an kuékjinchenteto sin itja la ko toté ch'an, la mé cadena tsíkóntetoxín ch'an kixin tjinkaon sin chrókjuak'e ch'an. Kjánchó k'uekóchríjin ch'an ti nkehe tsíkóntetoxín kixin nch̄akuen jínahña tjinkaon sáchrokjuiko ch'an nteje. ³⁰ Ndá ch'in Jesús kjuanchankíhi ti nkexro a:

—¿Nkexrín it'ian? —ichro ch'in Jesús.

Ndá kjuátehe ti nkexro ndáchro ch'an:

—Legión mé it'ini.

Ndáchro xikaha kixin nchónhña nch̄akuen jínahña chón̄ta ti nkexro a. ³¹ Andá kaín ti nch̄akuen jínahña chrónóehe ti ch'in Jesús kixin chrók'uetoanhña kixin chrókjuitsinkáya ti tòye ninka.

³² Andá ntiha ti ijna siín nchónhña kochíno xrine va. Andá ti nch̄akuen jínahña chrónóehe ti ch'in Jesús kixin chrókjuajon kjuachaxin chrók'uixenhen asén ti kochíno a. Andá kjuajon ch'an kjuachaxin. ³³ Andá ti nch̄akuen jínahña k'uaxrjexín ti nkexro a, andá k'uixenhen asén ti kochíno. Andá kaín ti kochíno kuinká va sákjui va nó nkaya tsaka, k'uánótjenkí va ìnta ndá kjuihin va ìnta,

ik'uen va.

³⁴ Andá ti sin sít'ayakonhen ti kochíno k'uikon sin kixin xikaha kóhen, ndá chrakon sin, kuinká sin sákjuichronka sin ti chjasén sin la ko ti rancho. ³⁵ Andá ti chojni k'uaxrjexín sin chjasin sákjuitsjehe sin nkehe ti tsíkonhen ntiha. Andá kjuiji sin ti itjen ch'in Jesús, ndá k'uíkon sin kixin ntiha itjen ti nkexro a, la tsík'axrjexín ti nchakuen jínahña. Ntaha tjetjaxin chrínkí toté ch'in Jesús, la ó tsík'inkáya ka kixin ó jína itjen ch'an, andá imá chrakon sin. ³⁶ Andá ti sin tsík'ikon mé chrónka sin kixin nkexrín kuitohe jína ti nkexro kuéchónta ti nchakuen jínahña. ³⁷ Andá kaín ti chojni chjasin Gadara kjuankíxin chrónóehē sin ti ch'in Jesús kixin sáchrokjuixín ntiha kixin imá chrakon sin. Andá ti ch'in Jesús k'ujt'ótjen ti ntabarco sákjuixin ntiha. ³⁸ Andá ti nkexro tsík'axrjexín ti nchakuen jínahña chrónóehē ch'in Jesús kixin kjaxin ch'an sáchrokjui ch'an, kjánchó ch'in Jesús k'uetuehen kixin tsitōhe ti nkexro a la ko ndáchro ch'an:

³⁹ —Titōha sátjia ndoa la ko chrónka nkexrín ti kjuachaxin ijié kuènte Díos kuítōaxián jína —ichro ch'in Jesús.

Andá sákjui ti nkexro a chrónka nkuíxín ti chjasén kixin ijnko kjuaxroan ijié kjuích'e ch'in Jesús kjuínchekitōhe ch'an jína.

Ti xjeen Jairo la ko ti tjan kuákóxín iké ch'in Jesús

(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

⁴⁰ Ti ó ch'in Jesús ikjan ti ijnko chrínta ìnta ndá nchónhña chojni siín ntiha la chéhe sin kixin kjuiji ch'an ntiha, kixin kaín sin tjejóchónhen sin ti jehe ch'an. ⁴¹ Ndá ikui ijnko nkexro it'in Jairo la mé ijnko nkexro t'etōan kuènte ti njnko judío. Andá kjuák'exín ch'an toch'in tōte ti ch'in Jesús la chrónóa ch'an kixin sáchrokjui ch'in Jesús ndoe ch'an ⁴² kixin chóna ch'an nkokōaxón xjeen chjin chóna teyó nánó la ó mero tjet'en tjan. Andá ti sákjui ch'in Jesús la nchónhña chojni chréhe la tinkák'indate kícho sin.

⁴³ La mé ntiha tjenkákjan ijnko chojnichjin níhi, ó chóna teyó nánó sítji tjan ijni. Andá kaín nkehe kuéchónta tjan kjuenkehe tjan ti sin ich'e xroan la ko nijnko sin kjuachahya sin kjuínchekitōhe sin tjan jína. ⁴⁴ Andá jehe tjan kóchjína tjan nóton ch'in Jesús, ndá

kuákóxìn tjan ti iké ch'an, andá tuénxín ti ijnì la ó kjuixén.

⁴⁵ Ndá kjuanchankí ch'in Jesús:

—¿Nkexro ti kuákóxina?

Andá kaín sin ndáchro sin kixin ninkexró, ichro sin. Andá Pedro la ko ti sin k'uejóko ch'in Jesús ndáchro sin:

—Maestro, nchónhña chojni siín la ko tótéka sin ndáhi ndáha, ¿ndá nkekuènté kixin tjánchánkiá nkexro ti kuákóxian? —ichro sin.

⁴⁶ Kjánchó ndáchro ch'in Jesús:

—Nkojin nkexro kuákóxina kixin kónóna kixin kjuachaxin kuèntana kuitōexín ijnko chojni jína.

⁴⁷ Andá ti ó k'uikon ti tjan a kixin ó kónoxín ndá kóchjína tjan chrakon tjan kjuák'exín toch'in tjan nkayakon ch'in Jesús. Ndá chrónka tjan nkayakon kaín chojni kixin nkekuènté kuákóxìn tjan iké ch'in Jesús la ko nkexrín kuitōexín tjan jína.

⁴⁸ Ndá ndáchro ch'in Jesús:

—Jaha, xjeeni, ó kuitōha jína kixin kuitekávan ti janhan. Ijie la kjuaxróxin sátjia ndoa.

⁴⁹ Naxa tjejóto sin ntiha ndá xrínahña ikui ijnko nkexro kjuixìn ndoe ti nkexro t'etōan kuènte njnko, andá chenka ti nkexro t'etōan:

—Xjaan la ó kjuixin ik'uen. Áxri í chjeéhya ixra ti maestro —ichro sin.

⁵⁰ Andá ti ó kuíhin ch'in Jesús la kjuátēhe ndáchro ch'an:

—Chrakonhña. Titekávan ti janhan la tsitōhe xjaan jína —ichro ch'in Jesús.

⁵¹ Andá ti kjuiji sin ti nchia ndá kuítōehya ch'in Jesús kixin kaín nkexro chrók'uixenko ch'an nchia. Jehó Pedro la ko Jacobo la ko Juan la ko ti it'é la ko ti ñné ti xjachjin k'uixenhen sin ti itjen ti xjan a. ⁵² Landá kaín ti sin tjejó ntaha tsjánkàmā sin ti xjan a, kjánchó ch'in Jesús ndáchro ch'an:

—Tsjankahyara. Ti xjan la tsík'enhña; tjejua xjan ó.

⁵³ Ndá kjuanoá sin ch'in Jesús kixin jehe sin la ó nohe sin kixin tsík'en xjan. ⁵⁴ Andá ch'in Jesús itsé itja ti xjan, ndá itsen níxjēhe ti xjan, ndáchro ch'an:

—Lonchí, t'àya —ichro ch'in Jesús.

⁵⁵ Ndá ikjan asén tjan ndá tuénxín k'uínkatjen tjan. Ndá k'uętoan ch'in Jesús kixin tsjajon sin nkehe sinie tjan. ⁵⁶ Ndá it'é la ko ìñé xjan la chrakon sin. Andá ch'in Jesús k'uętuęhen sin kixin ninkexró chróchenkahya sin kixin xikaha kóhen.

91

Ch'in Jesús ichr'án ti teyó sin

(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

¹ Ndá ch'in Jesús k'uętoan kixin tsochjína ti teyó sin k'uajiko ch'an la ndá chjéhe sin kjuachaxin tsakitsje sin kaín ti nchakuen jínahña chóna chojni la ko sinchekitohe sin chojni jína. ² La k'uętoan ch'an kixin sátsjikjako sin nkexrín ti kjuachaxin t'ętoanxin Díos la ko sinchekitohe sin chojni jína. ³ La k'uętoan ch'an:

—Ninkehó nkehe sátsjikohyara ti ntja sátsjira, ni ti inta tjixinra la nahi, ni bolsa la nahi, ni niotja, ni chichaon, la ko tsjikoara jehó ti ika tjejóyara ó. ⁴ Andá ti tsjasánra ijnko nchia tsjajon sin kjuachaxin la ntahó tsitohara. Andá tsjixinjian ti xra ndá sátsjixinra ntiha. ⁵ Andá ti tsjasánra ijnko chjasin la ndá tsochróhya sin tsjajon sin kjuachaxin ts'ejóra ntiha ndá t'axrjéxinra ti chjasin a la ts'oxènjira ti inche chóna totára kixin xikaha tsjákoxinra kixin Díos sinchekjasóte ti jehe sin —ichro ch'in Jesús.

⁶ Landá sákjui sin kaín ti chjasin ntsíntsí sákjuichronka sin ti itan jína tsaáxin chojni la ko kjuínchekitohe sin chojni jína kaín chjasin.

Ik'uen Juan Bautista

(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

⁷ Andá Herodes t'ętoan ntiha kuíhin kaín ti ixra tjech'e ch'in Jesús la kóxakonhen kixin iso sin ndáchro sin kixin Juan Bautista la ó tsíxechón. ⁸ Andá iso sin ndáchro sin kixin Elías kuéchrónka itén Díos ósé, mé tsíxechón. Andá iso sin la ndáchro sin kixin nkojín ti sin kuéchrónka itén Díos ósé la mé ó tsíxechón, ichro sin.

⁹ Kjánchó ndáchro Herodes:

—Janhan mé kuętoan kóchríjin sin ikja Juan. ¿Andá xá nkexro

tíhi kixin k_uh_{an} kixin nchónhña kjuaxroan tjech'e ch'an? —ichro ch'in Herodes. Andá k_uaxin jehe ch'an tóxakonhen ch'an sáchrokjuitsjehe ti ch'in Jesús.

Ch'in Jesús kjuajon nkehe k_jónie in'ó mil chojni

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ Ndá ti ó ikjan ti sin k'uajiko ch'in Jesús ndá chrónka sin kaín ti ixra kjuích'e sin. Ndá ch'in Jesús k'uaxrjentáko sin ti kohya ninkexró ch_jínaxón chjasin Betsaida. ¹¹ Ndá ti ó k'uixikónohe chojni kixin ntaha itjen ch'in Jesús ndá sákjuichréhe sin. Andá kjuajon ch'in Jesús kjuachaxin ts'ejó sin ndá kjuankíxin chrónka nkexrín itjen ti kjuachaxin t'et_oan Díos la ko k_uaxin kjuínchekit_ohe ch'an chojni jína.

¹² Andá ó ndá kóntanonte ndá ti teyó sin k'uajiko ch'in Jesús kóchjinehe sin, ndáchro sin:

—Nixjehé ti chojni kixin sátsji sin ijnko chjasin intsí la ichrén nchia ch_jínaxón ts'okéhe sin la ko tsjeyá sin nkehe sinie sin kixin jaha la ó noha kixin nteje tjejóni la kohya nkehe tsochjéheni sin —ichro sin.

¹³ K_jánchó ch'in Jesús ndáche sin:

—Nahi. Jahara chjehéra sin nkehe sinie sin.

Ndá kjuátehe sin, ndáchro sin:

—Chóntahyani itsjé nkehe; jehó in'ó niotja la ko yaá koche chóntani. ¿Á t_jinkáovan sátsjik'enani nkehe sinie kaín ti chojni síin? —ichro sin.

¹⁴ Kixin ntiha síin ch_jína in'ó mil chojni ndoa. Andá ch'in Jesús ndáche ti sin xriko ch'an:

—Ndáchera sin tsojnkojié sin, ts'ixitj_{ax}in sin nkojnko cincuenta sin.

¹⁵ Andá x_ikaha k'u_et_oan sin, andá k'u_ixitj_{ax}in kaín ti chojni.

¹⁶ Andá ch'in Jesús kuakja ti in'ó niotja la ko ti yaá koche, ndá konta nkajní la chjéhe ch'an kjuasáya Díos kixin kjuajon ti nkehe sinie sin. La ndá kóchrít'ó ch'an ti niotja la ko ti koche la chjéhe ti sin xriko ch'an. Andá jehe sin k'óxíkay_ehe sin, chjéhe sin kaín ti chojni síin ntiha. ¹⁷ Andá kaín sin k_jónie sin la kókjehe sin. Andá

chr'éx̄in kjuenáj̄in sin kaín ti nkehe síxeh̄e mé teyó ntaxra kjuínchekaón sin.

Pedro mé chrónka kixin Jesús mé ti Cristo

(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

¹⁸ Ndá ijnko ñ̄ao ch'in Jesús k'uaxrjenta tjenixjeh̄e Díos. Ndá tjejóko ch'an ti sin xriko ndá kjuanchankíhi ti jehe sin:

—¿Nkehe ichro ti chojni mé nkexro ti janhan? —ichro ch'in Jesús.

¹⁹ Andá jehe sin kjuát̄eh̄e sin ndáchro sin:

—Iso sin ndáchro sin kixin jaha ti Juan Bautista. Andá íso sin ndáchro sin kixin jaha la Elías. Andá íso sin ndáchro sin kixin jaha ijnko ti sin kuéchrónka itén Díos ósé mé ó tsíxechón —ichro sin.

²⁰ Andá kjuanchankíhi ch'in Jesús ti jehe sin:

—Andá jahara, ¿nkechro, nkexro ti janhan?

Ndá ndáchro Pedro:

—Jaha mé ti Cristo ichr'án Díos.

Ch'in Jesús chrónka kixin its'en

(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30—9:1)

²¹ Ndá ch'in Jesús k'uēt̄uh̄en sin kixin ninkexró tsochenkahya sin kixin nkexro ti jehe ch'an. ²² Ndá jehe ch'an chenka sin:

—Ti Xj̄en Díos k'óna Chojni ticháx̄in tsjasóte la nchónhña nkehe ts̄ohen la ko tsitekakuenhña ti sin t'et̄oan kuènte n̄inko la ko ti sin t'et̄oan kuènte ti sin nch̄at'á la ko ti sin tjako ti ley. Ts'óyán sin ch'an, kjánchó ti níxin ñ̄ao la ó tsoxechón ínaá —ichro ch'in Jesús.

²³ Ndá chr'éx̄in chenka ch'in Jesús kaín sin:

—Ti chaxín tsochrehéra ti janhan la ticháx̄in ts̄it̄ohéra kaín ti nkehe tjaké ḡsánra, ndá tsamára ti ntacruz kuèntara nkojnko ñ̄ao, andá tsochrehéra ti janhan. ²⁴ Ti nkexro tjinkaon jehó sinchekaá ḡsén mé ts'itjãña. Andá ti nkexro sinchek'itjãñaxín ḡsén kixin tinkáchónki ti janhan la tsaá. ²⁵ ¿Andá nkehe ts̄ohen ti chrókjuacha ijnko chojni chróchón̄ta kaín nkehe siín chjasintajni, andá ti kjuachón chrókjuinchek'itjãña? ²⁶ Andá nkojín chojni

chrókósuéhe kixin tinkáchónki ti janhan la ko ti nkehe tjákua, la kjaxin ti Xjeen Díos k'óna Chojni mé tsosuehe chróndáchro kixin chóxin ti jehe sin ti ó itsi ch'an éxi ijnko rey tsikao ti kjuachaxin kuènte It'é la ko ti sin ángel jína. ²⁷ Tíhi mé ndoá xrxanka kixin iso chojni tjejó ntihi tjejótihi sin, naxa ts'enhña sin ts'ikon sin kixin Díos ts'etqan ntihi.

K'uixitoxin nkexrin tsjehe ch'in Jesús

(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

²⁸ Andá k'uatsínka ijní ñao ti tsíchronka ch'in Jesús tíhi ndá sákjuiko ch'an ch'in Pedro la ko ch'in Juan la ko ch'in Jacobo la chriin sin ijnko ijna kixin tsonixjehe Díos. ²⁹ Ndá ch'in Jesús tjenixjehe Díos ndá k'uixitoxin nkexrin tsjehe la ko ti iké ch'an la tjóá la ko tjákiní tsjehe. ³⁰ Ndá xrinahña k'uikon sin yaá chojni tjejótihi sin ch'in Jesús la mé jehe sin la ti Moisés la ko Elías.

³¹ Imá t'inkáséña nkondatjén ti tjejó sin la tjejótihi sin ti ch'in Jesús kixin nkexrin tsjasótexin ko its'en ch'an ti chjasin Jerusalén.

³² Andá Pedro la ko ti sin tjejóko jehe la imá kuihi sin kotáchrin; kjónté la k'uejósjehe sin k'uikon sin ti kjuachaxin kuènte ch'in Jesús la ko k'uikon sin ti yóí chojni ndoa tjejóko sin ch'an. ³³ Andá ti ó sátsji ti yóí sin tjejóko ch'in Jesús ndá Pedro ndáche ch'in Jesús:

—Maestro, jína kixin tjejóni ntihi. Chrókjuich'énani iy'a its'uan la mé ijnko kuènta la ijnko kuènte Moisés la ko ijnko kuènte Elías —ichro Pedro.

Kjánchó Pedro í noehña nkehe ndáchro kixin chrakon. ³⁴ Andá naxa tjenixja ch'an la ikui ijnko itji kjuák'etja ti ijna tjejó sin. Ndá ti sin k'uajiko ch'in Jesús la chrakon sin tjejó sin chrínkí ti itji. ³⁵ Ndá xrinahña kuíhin sin chríkjan ti itji itén ijnko nkexro ndáchro:

—Tíhi mé Xjana, imá tjuaha. Tihínra ti nkehe tsochronka ch'an.

³⁶ Andá ti ó kjuixin kuíhin sin ti itan nixja, ndá k'uikon sin kixin jehó ch'in Jesús itjen. Andá ti jehe sin la tání sin kixin xikaha k'uikon sin la ko ninkexró chenkahya sin ti nkehe k'uikon sin ti ñao a.

Ch'in Jesús kjuínchekitohe jína ijnko chájan chóna nchakuen jínahña

(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷ Andá ti ñao chr'éxin k'uinkajinxin sin ti ijna landá nchónhña chojni sákjuixihin sin ntja ch'in Jesús. ³⁸ Andá ijnko chojni tjenkákjan ti chojni kjuiji la itsen nixja, ndáchro:

—Maestro, chrónóahani kixin chrótsjehé ti xjeeni kixin nkokoxón ixjan chónani andá níhi xjan. ³⁹ Chóna xjan nchakuen jínahña landá nchek'iyato xjan la ko nchek'aniáte xjan nchexrànka xjan kixin tjotehe xjan la ko ndalóxrjo sítjixin ir'ua xjan. Mé xikaha tíhi ncheníhi xjan, la chróhya tsjihin xjan. ⁴⁰ Andá chrónóeheni ti sin xríkoa chrókuakitsje sin ti nchakuen jínahña, kjánchó kjuachahya sin —ichro ti nkexro a.

⁴¹ Ndá kjuátehe ch'in Jesús ndáchro ch'an:

—Jahara chaxínhña chojni tinkáchónki ti janhan. Jehya jína tjenkayáxinra. ¿Xá nkekjaín ñao ticháxin tsjak'e tsjákohara kixin titekáonhñara? Xrákoa ti xjan méhe.

⁴² Andá kóchjína ti chájan. Andá ti nchakuen jínahña kjuáka xjan nonte la ko kjuínchek'aniáte xjan inaá, kjánchó ch'in Jesús jiehe k'uetuehen ti nchakuen jínahña kixin ts'axrjexin xjan. Ndá k'uaxrje ti nchakuen jínahña ndá kuitohe xjan jína. Ndá ch'in Jesús kjuikohe ti ixjan ti itjen ti it'é xjan. ⁴³ Andá kaín sin chrakon sin kixin k'uíkon sin ti kjuachaxin ijié kuènte Díos.

Ch'in Jesús chrónka inaá kixin its'en

(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Naxa chrakon sin kaín sin kixin ti kjuaxroan kjuích'e ch'in Jesús, landá jehe ndáche ti sin xriko ch'an:

⁴⁴ —Tihínra jína tíhi la t'itjáñahñara. Tsotsé sin ti Xjeen Díos k'óna Chojni la ko tsjikaán sin ch'an ti tjejó ti sin t'etqan —ichro ch'in Jesús.

⁴⁵ Kjánchó jehe sin kienxínhña sin ti nkehe ndáchro ch'an kixin naxa kjuajonhña Díos kjuachaxin kixin chrókuienxin sin, ndá chrakon sin la í kjuanchankíehya sin kixin nkexrín t'axrjexin ti

nkehe ndáchro ch'an.

Nkexro ti imá tjetōan ts'etōan

(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

⁴⁶ Andá ti sin k'uajiko ch'in Jesús kjuankíxin sin itjo sin kícho sin kixin nkexro ti jehe sin ǎntsí imá tjetōan. ⁴⁷ Kjánchó ch'in Jesús kónohe nkehe tjenkayáxin ǎsén sin landá jehe kuakja ijnko chájan, ndá kjuák'e ti itjen ch'an, ⁴⁸ ndá ndáche sin:

—Ti nkojín nkexro chrók'uáyéhe ti xjan i kixin tinkáchónki sin ti janhan mé xikaha chrók'uáyéhe sin ti janhan. Andá nkojín nkexro chrók'uáyéhe ti janhan mé xikaha chrók'uáyéhe ti nkexro ichr'ána k'uinka. Andá ti nkojín nkexro ǎntsí chrókjuinchehnkehya la mé ǎntsí chrók'uáyéhe kjuachaxin chrók'uetōan.

Ti nkexro nínkakuenhña ti jeheni la mé tóxrjìhìn ti ixrǎ ich'eni

(Mr. 9:38-40)

⁴⁹ Ndá ndáchro Juan:

—Maestro, k'uíkoni ijnko nkexro kjuachaxin ihnjá kuakitsjexín nchakuen jínahña chóna chojni. Andá chenkaní kixin xikahya chrókjuich'e kixin xrikohyani ch'an.

⁵⁰ Andá ch'in Jesús ndáchro ch'an:

—Xikahya chróndáche ch'an kixin ti nkexro nínkakuenhña ti jeheni la kjá tóxrjìhìn ti ixrǎ ich'eni —ichro ch'in Jesús.

Ch'in Jesús kjuentuéhe Jacobo la ko Juan

⁵¹ Andá ó kóchjína ti ñao sátsjì ch'in Jesús nkaya nkajní, landá kjuenkayáxin ch'an sátsjì ch'an chjasin Jerusalén. ⁵² Ichr'án ch'an chojni kuitónxin ntja, ǎndá jehe sin sákjuì sin ijnko chjasin intsí nonte Samaria, sákjuikjeyá sin nchia ts'ok'èxin sin. ⁵³ Kjánchó ti sin samaritano kjuajonhña sin kjuachaxin chrók'uejó sin kixin k'uíkon sin kixin ó sátsjì sin chjasin Jerusalén. ⁵⁴ Andá ti ó xikaha k'uíkon Jacobo la ko Juan, mé sin xriko ch'in Jesús, la ndáchro sin:

—Ìnchéni, ¿Á tjinkáoan kixin chrókjuanchiani xrohi chrók'uinkajìnxìn nkaya nkajní chrókjuinchek'itjáña ti jehe sin éxi

tsíkjanchia Elías? —ichro sin.

⁵⁵ Ndá ch'in Jesús kuinkátjía komá ti jehe sin ndá kjuentuéhe ch'an sin, ndáchro ch'an:

—Jahara la kjá noahñara nkexro nchakuen chontara ⁵⁶ kixin ti Xjeen Díos k'óna Chojni kuihya kixin chrókjuinchek'itjáña ch'an chojni. Nahi. Xra ó ikui ch'an sincheakaá ch'an chojni —ichro ch'in Jesús.

Ndá sákjuj sin íjnko chjasinntsí.

Ti sin tjinkaon chróchréhe sin ti ch'in Jesús

(Mt. 8:19-22)

⁵⁷ Andá jehe sin sákjuj sin ntja inaá. Ndá xéta sin ijnko nkexro ndáche ch'in Jesús:

—Inchéni, tjinkaoni chróchréheni ti jaha kjónté nketí sátsjia.

⁵⁸ Ndá ch'in Jesús kjuátehe, ndáchro ch'an:

—Ti koxrón tá chón ta va itjué va la ko ti koxroxé chón ta va káké va. Andá ti Xjeen Díos k'óna Chojni chón tahya nketí ts'ok'èxin —ichro ch'in Jesús.

⁵⁹ Andá ch'in Jesús ndáche íjnko nkexro:

—Chrehé ti janhan.

Andá kjuátehe ti nkexro a:

—Inchéni, tjtóhén i seno sátsjikjaváni it'éni.

⁶⁰ Ndá kjuátehe ch'in Jesús, ndáchro ch'an:

—Tjtóhé kixin ti chojni tsík'en la nkokón sin tsík'en tsjavá kícho. Andá jaha la sátsjikjaku nkexrín itjen ti kjuachaxin t'etóan Díos —ichro ch'in Jesús.

⁶¹ Ndá ndáchro íjnko nkexro:

—Inchéni, tjinkaoni tsochréheni ti jaha, kjánchó tjtóhé tsjinixjeheni ti sin síin ndóeni —ichro.

⁶² Andá ndáchro ch'in Jesús kixin:

—Ti nkexro kjuankíxin tsotsé ch'an arado ndá chrókjan chrókótóhe nóton mé xikaha xitjahya sich'ehe ixra Díos.

Ch'in Jesús k'uetuehen setenta chojni sátsjikjako sin

¹ Ndá chr'éx̄in Ìnchéni kjueyá ch'an íjnko setenta chojni ndá k'uetuehen sin sátsji sin yóyó sin tsitónxin sin nt̄ia kaín ti chjasin t̄jinkaon sáchrokjui ch'an. ² Ndá ndáchro ch'in Jesús:

—Chaxín ndáxr̄jan kixin imá tsík'óna, andá ti chojni ich'e ixr̄a mé tsjéhya. Chrókjuanchehéra ti Ìnché ti nonte kixin chróchr'an itsjé chojni chrókjuich'e ixr̄a. ³ Sátjira jahara. Xraxinkáonra kixin tétuahanra sátsjira éxi kolélo ts'ejóȳakjanra chríkjan ti kolobo.

⁴ Tsjíkoahyara kabolsa la ko t̄j̄ōa t'inka chichaon la ko t̄ok̄at̄e la ko ti níxjehéra chojni ti nt̄ia, t̄t̄ōehyara kixin chrókjuintaxr̄janhanra sin.

⁵ Andá ti ó ts'ix̄enhenra nkojín nchia la seno níxjehéra sin, ndáchrora kixin ts'áyéhe sin kjuaxróxin, tsixrora. ⁶ Andá ti tjejó sin kjuaxróxin ntiha la ti ó níxjehéra sin la ts'áyéhe sin kjuaxróxin.

Andá ti la nahi, la ti kjuaxróxin chrók'uáyéhe sin la sátsjik̄oara ínaá. ⁷ Andá ti nchia ntiha chrókjuajon sin kjuachaxin

chrókuít̄ohara, ntiha intera la ko its'ira ti nkehe t̄jajon sin, kixin ti nkexro ich'e ixr̄a la síin kjuachaxin tsoxenkehe. Tsjíhyara íjnko nchia la ko íjnko nchia. ⁸ Andá tsjasánra íjnko chjasin tsjajon sin kjuachaxin ts'ejora ntiha ndá intera ti nkehe tsjajon sin.

⁹ Nchekit̄ohéra jína ti chojni níhi tjejó ntiha. Ndá ch̄enkara sin kixin ti kjuachaxin t'et̄ōanxin Díos la kjínhña itjen ti tjejó sin, ichrora.

¹⁰ Andá ti ó tsjasánra íjnko chjasin, andá tsjajonhña sin kjuachaxin, la ndá t'axr̄jéxinra nd̄ōe sin sátjira ti nt̄ia chjasin ntiha, ndá ndáchrora: ¹¹ “Kjonté ti inche tsík'ix̄it̄ja t̄ot̄éni tsotsénkani kixin tsj̄ak̄ox̄ini kixin Díos sinchekjasótiara. Kjánchó chrókónohara kixin ti kjuachaxin t'et̄ōanxin Díos la kjínhña itjen ti tjejora.” ¹² Ndáxr̄jan

kixin ti ñ̄ao tsjej̄exin chjasintajni la kjuaxróxinhña ts'átsínka ti chjasin a. Antsí náxr̄jónhña ti nkehe ts'átsínka sin andá ti nkehe ts'átsínka ti chjasin Sodoma la kánhño —ichro ch'in Jesús.

Iso chjasin titekakhña

(Mt. 11:20-24)

¹³ ¡Nóara jahara tjejora chjasin Corazín! ¡Nóara jahara tjejora chjasin Betsaida! Ti chrók'uíxin ti kjuaxroan ti chjasin Tiro la ko chjasin Sidón éxi k'uíkonra jahara, la t̄joka chrókjuít̄ox̄ihin nt̄ie sin,

la chrók'uinkáya sin ika tié la ko nteso chrókjuinchek'ia sin asén sin kixin chrókjuakoxin sin kixin t'avá sin. ¹⁴ Andá ti ñao tsitoexín ijíee chojni andá jahara antsí tsjasótiara, andá ti sin chjasin Tiro la ko chjasin Sidón la kánhño tsjasóte sin. ¹⁵ Andá jahara chojni chjasin Capernaum, tjenkayáxinra kixin imá nohara, andá sátsjira nkaya nkajní, ichrora, kjánchó chaxínhña. Jahara la tsjasinkajinra sátsjira tsjasótiara ti siín ti sin tsík'en.

¹⁶ Ti nkexro tihin ti nkehe ndáchrora la mé xikaha tihin ti nkehe ndáxrjan, la ko ti sin titekakohña sin ti jahara la mé xikaha titekakonahña sin ti janhan. Andá ti nkexro titekakonahña sin ti janhan xikaha titekakohña sin ti nkexro ichr'ána k'uinka.

Ó ikjan ti sin setenta satsikji

¹⁷ Andá ó ikjan ti sin setenta satsikji sin la imá chéhe sin, ndáchró sin:

—Inchéni, kjónté ti nchakuen jínahña titekakoheni ti ó t'ákjenxin ihniá —ichro sin.

¹⁸ Ndá ndáchró ch'in Jesús:

—Chaxín k'uíkuan kixin ti Jinahña k'uánótjexin nkajní éxi ijnko kjónkixín xikaha. ¹⁹ Ó tjahara kjuachaxin kixin kjónté konche la ko konchija tsinkátjara la ninkehó tsoanhñara kixin tsjachahya ninkehó ti kjuachaxin kuènte ti Jinahña. ²⁰ Kjánchó jehya chrókócháhara kixin ti nchakuen jínahña titekákohanra, la nahi. Chrókócháhara kixin ihniára ó ts'ínixín nkaya nkajní —ichro ch'in Jesús.

Ch'in Jesús níxjehé ti it'é

(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Andá tuénxín ti Nchakuen Díos kjuínchechéhe ti ch'in Jesús ndá ndáchró ch'an:

—Tjaha kjuasáya jaha It'éni, Inché ti nkajní la ko chjasintajni, kixin jaha kjuánjuan kjuachaxin kixin ti sin kjánhño nohe chrókienxin sin ti nkehe kuènte nkajní andá kjuájonhña kjuachaxin kixin ti sin imá nohe chrók'uitja sin tíhi. Mé xikaha It'éni, kóxrjihan jaha.

²² 'T'aná mé chjìna kaín nkehe. Kohya ninkexró chaxín chóxin ti Xjeen. Jehó ti It'é. La ko ninkexró chóxin ti It'é. Jehó ti Xjeen la ko ti sin tsíkjeyá ch'an kixin tjinkaon ch'an tsochóxin sin ti It'é —ichro ch'in Jesús.

²³ Ndá komá ch'in Jesús ti sin k'uajiko ch'an ndá ndáche ti jehe sin:

—Chéhe ti sin k'uíkonxín ikon sin éxi k'uíkonra. ²⁴ Ndáxrjan kixin nchónhña ti sin kuéchrónka itén Díos ósé la ko nchónhña ti sin rey kuétjinkaon sin chrók'uíkon sin éxi t'ikonra, kjánchó k'uíkonhña sin, la ko kuétjinkaon sin chrókuíhin sin ti nkehe tjejotinhínra ijie, kjánchó í kienhña sin —ichro ch'in Jesús.

Ch'in Jesús kjuíncheyóexin éxi ijnko samaritano jína

²⁵ Ndá ijnko maestro tjako ti ley k'uínkatjen níxjehé ch'in Jesús kixin tjinkaon tsoñoexín á chaxín nohe ch'in Jesús tsjatehe jína, ndá kjuanchankí ti nkexro:

—Maestro, ¿nkexrín chrókjuich'eni kixin chrók'uitjani ti kjuachón nkochrín? —ichro ch'an.

²⁶ Ndá kjuátehe ch'in Jesús ndáchro ch'an:

—¿Nkexrín nixja ti ley? ¿Nkexrín tiénxian? —ichro ch'an.

²⁷ Andá ti maestro tjako ti ley mé kjuátehe, ndáchro ch'an:

—Chrótjueheni Inchéni Díos kaín aséni la ko kaín fuerza chóntani la ko kaín kjuaxrexinkaon kuénténi la ko chrótjueheni kíchoni éxi tjuéexíni aséni —ichro ti maestro.

²⁸ Ndá ndáchro ch'in Jesús:

—Jina kjuátehe. Andá ti jaha xikaha sich'e la tsochonta kjuachón —ichro ch'in Jesús.

²⁹ Andá ti maestro tjako ti ley mé tjinkaon chrókjuakoxin kixin jína ti nkehe tsíkjanckankí ndá kjuanchankí ch'an ínaá:

—¿Xá nkexro ti kíchoni chrótjueheni?

³⁰ Andá ch'in Jesús kjuátehe, ndáchro ch'an:

—Ijnko chojni k'uinkajinxin nó ntja kjuixin chjasin Jerusalén sátsji chjasin Jericó, ndá k'uát'óhe ntja iso xichee, kueé sin kaín nkehe sáchrokjuiko ti nkexro a, la ko iké ti chojni tsíkakitsjehe sin, la tsíkjate sin ch'an, landá satsikji sin tsíkitohe sin ch'an, la ó mero

tjet'en ch'an. ³¹ Ndá xrinahña k'uatsínka ijnko nchat'á ti ntia ntiha, ndá k'uíkon ch'an xikaha ndá ándosén ch'an k'uatsínké ch'an.

³² Andá kjaxin ijnko ch'in levita k'uatsínka chjínaxón ntiha landá k'uíkon xikaha ndá ándosén k'uatsínké kjaxin. ³³ Andá ijnko

nkexro kjuixin nonte Samaria k'uatsínka ti ntia ntiha, ndá k'uíkon xikaha tjetsinka ti nkexro ndá kujkonóehē ch'an. ³⁴ Ndá jehe kóchjinehe ti nkexro tsíkóníhi ndá kjuích'ehe xroan ti síchrit'o, chjéhe aceite la ko vino la ko kjuínchentetoxín ch'an ika. Ndá kjuixin ndá kjuínchekíták'á ti síníhi ti kolóchōe ch'an. Ndá sákjuiko ch'an ijnko nchia t'ok'éexín chojni ntiha la k'uayakonhen ch'an.

³⁵ Ndá ti kóñao ndá sátsji ti samaritano la kuakitsje iyó ti chichaon la chjéhe ti ìnché ti nchia ndáchro: “T'ayakonhén ti nkexro i, andá ti antsí imá ts'ichjánxihin la ti ó tsokjan ndá tsjénkaha, ts'ókjanhan kaín tíha”, ichro ti samaritano. ³⁶ Andá tjanchahá nkehe: ti iní nkexro k'uatsínka ntia la, ¿nkexro tjuēhe ti nkexro kjuíncheníhi ti xichee? —mé kjuanchankí ch'in Jesús.

³⁷ Andá kjuátehe ti maestro tjako ti ley:

—Ti nkexro kujkonóehē ti jehe ch'an —ichro.

Ndá ndáchro ch'in Jesús:

—Sátjia jaha la xikaha chrókjuich'e —ichro ch'in Jesús.

Ch'in Jesús sákjui ndōe tjan Marta la ko tjan María

³⁸ Naxa tjetji ch'in Jesús la kjuiji ijnko chjasin intsí. Andá ntiha itjen ijnko tjan it'in Marta, la kjuajon tjan kjuachaxin kuitōhe ch'in Jesús ndōe tjan ntiha. ³⁹ Andá tjan Marta chóna tjan ijnko kícho tjan it'in María. Andá jehe tjan kjuák'etjaxin tjan chrínkí toté ti ch'in Jesús tjetihin tjan nkehe ti tjako ch'an. ⁴⁰ Andá ti tjan Marta tóxakonhen tjan kixin nchónhña ixra chóna tjan, ndá kóchjinehe tjan ti ch'in Jesús ndáchro tjan:

—Ìnchéni, ¿Á tóxakuanhña kixin ti tjan kíchoni tjinkĩtsahya tjan ti jeheni, andá jehóni tjech'eni kaín ixra? Ndáche tjan kixin tsjinkĩsa tjan ti jeheni —ichro tjan Marta.

⁴¹ Andá ch'in Jesús kjuátehe, ndáchro ch'an:

—Marta, Marta, jaha imá tóxakohan kixin t'inkákonhen nchónhña ixra chonta. ⁴² Kjánchó itjen nkokōa nkehe tjetōan.

Andá ti tjan María la kjueyá tjan ti nkehe ǵantsí jína la ko ninkexró tsakitsjehya tjan tíha —ichro ch'in Jesús.

11

Ch'in Jesús tjako nkexrín tsonixjeheni Díos

(Mt. 6:9-15; 7:7-11)

¹ Andá jnko ñao ch'in Jesús tjenixjehē Díos ijnko nketí. Ndá kjuixin la ijnko ti sin xriko ch'an la ndáchro:

—Inchéni, tjákohéni nkexrín tsonixjeheni Díos éxi Juan kjuakohē ti sin k'uajiko ch'an.

² Ndá ch'in Jesús ndáchro ch'an:

—Ti ó níxjehéra Díos ndáchrora:

It'éni itjen nkaya nkajní, jaha imá tjóá.

Chrókui ti kjuachaxin kuènta.

Chrókjuich'e ti nkehe tóxrjínhan jaha ntihi chjasintajni éxi tjech'e nkaya nkajní.

³ Ijie tsjájuan ti niotja tichánxihini nkojnko ñao.

⁴ T'óxíka ti nkehe jínahña kjuích'eni kixin kjaxin jeheni ts'itjáñeheni ti nkehe kjuích'ehe chojni ti jeheni.

Titohéhyani kixin xrahya chrókjuasini ijie. Nchekaáni kaín ti nkehe jínahña chrókóhēni

—mé xikaha ichro ch'in Jesús.

⁵ Kjaxin ndáchro ch'in Jesús:

—Andá nkojinra chróchontara ijnko chojni choxian, andá sáchrokjuia ndōe ti chojni k'áxrótjen chróndáche ch'an: “Kichoni, nchekjeni iy'á niotja ⁶ kixin nandá ókui ijnko chojni chóxini kjuixin ikjín kjuiji ndōeni ndá chóntahyani ninkehó tsochjéheni ch'an.”

⁷ Andá ti chrókjuatehe ti nkexro choxian itjen nkaxenhen, chróndáchro: “Chjéhyani ixra. Ti ndója ndōeni méhe t'ikjéhe. Andá xjeeni tjejót'ok'ékoni xjan. Ndá xitjahya ts'ayani tsotjaháni nkehe”, ichro ch'an. ⁸ Ndá ndáxrjan kixin kjónté tjinkakonhña chrók'uaya ti chojni chróchjéhe nkehe ti nkexro chóxin ch'an, kjá ts'aya ch'an tsochjéhe kaín nkehe tichánxihin ti nkexro a kixin tjinkakonhña ch'an kixin naxa chrókjuak'e chrók'ueya ti nkexro a.

⁹ Mé xikaha ndáxrjan: Tjanchiara nkehe la Díos tsotjahára; tjéyára nkehe la ts'itjara; t'inkara puerta la tsoxitjehe. ¹⁰ Andá ti nkexro tjanchia nkehe la ts'áyéhe ti nkehe; la ko ti nkexro tjeyá nkehe la ts'itja; la ko ti nkexro t'ínka puerta la tsoxitjehe.

¹¹ ¿Xá nkojinra chontara xjaanra chrókjuanchahara xjan niotja la, ¿á chrókjuájonra ijnko ixro? O chrókjuanchahara xjan koche la, ¿á chróchjehéra xjan ijnko konche? ¹² O chrókjuanchahara xjan koja la, ¿á chrókjuájonra ijnko konchia? ¹³ Andá jahara kjónté jínahñara la ó nohara nkehe jína tsochjehéra xjaanra, la mé antsí chrókónohara kixin It'éni itjen nkaya nkajní tsotjahára Nchakuen ch'an ti chrókjuanchehéra —ichro ch'in Jesús.

Tjanchia sin ije kixin ch'in Jesús chóna kjuachaxin ti Jinahña

(Mt. 12:22-30; Mr. 3:19-27)

¹⁴ Ndá ch'in Jesús kuakitsje ijnko nchakuen jínahña tsíkjinchenosin ijnko chojni. Andá ti ó tsík'axrje ti nchakuen jínahña andá ti nkexro xitjahya nixja la jína nixja. Ndá kaín chojni chakon sin kixin xikaha tsíkjich'e ch'in Jesús. ¹⁵ Andá nkojín ti sin k'uejó ndáchro sin:

—Ti nkexro a mé takitsje nchakuen jínahña kixin chóna kjuachaxin kuènte Beelzebú, mé tíha ti Jinahña t'etuñhen kaín ti nchakuen jínahña —ichro sin.

¹⁶ Andá iso sin tjinkaon sin chrókjuachaxin sin ch'in Jesús ndá kjuanchehe sin ijnko kjuaxroan náxrjón kuènte nkaya nkajní.

¹⁷ Kjánchó ch'in Jesús ó nohe nkehe tjenkayáxin sin la ndáchro ch'an:

—Nkojin gobierno nkokónhña tjenkayáxin sin ndá tjanjonko kícho sin landá ts'itjáña ti kjuachaxin ts'etoanxín sin, la ko kjaxin xikaha ti sin nkokoa nchia nkokónhña tjenkayáxin sin, kjaxin xikaha séhya ts'ejó sin nkokoa. ¹⁸ Andá kjaxin xikaha ti Jinahña chrókjuajonko ti kícho ch'an, ¿la nkexrín chróchóna kjuachaxin naxa chrók'uetóan kixin chrók'uaxrje ti nchakuen jínahña? Andá jahara ndáchrora kixin janhan takítsjexían nchakuen jínahña kjuachaxíen ti nkexro Jinahña. ¹⁹ Andá ti chaxín xikaha, landá

¿nkexro chjéhe kjuachaxin ti sin chréhe ti jahara kixin tjacha sin takítsje sin nchakuen jínahña? Jehe sin mé tjakoxin sin kixin nduáhya tjenkayáxinra. ²⁰ Andá ti kjuachaxien Díos mé takítsjexían ti nchakuen jínahña la mé tíha chrókónoaxinra kixin ti kjuachaxien Díos mé ó ikui ti tjejora.

²¹ Andá ijnko chojni imá tsehe yamá chika t'ayakonhen ndoe, andá ti nkehe chóna ch'an la ts'itjáñahña. ²² Andá ti itsi ijnko nkexro antsí imá tsehe, andá tíhi tsjajonko ti inché ti nchia a, andá tsjacha tsakitsjehe ch'an ti inché nchia kaín ti chika yamá ch'an la ko tsakja kaín nkehe siín ntiha kixin imá tsehe ch'an. ²³ Ti nkexro titekakhña ti janhan mé nínkakona. Andá ti nkexro tjinkitsahya janhan mé t'inkákonhen ti ixra it'a —ichro ch'in Jesús.

Ijnko ti nchakuen jínahña mé tsokjan ínaá

(Mt. 12:43-45)

²⁴ Andá ijnko nchakuen jínahña tsík'axrjexín ijnko chojni la mé ixri ti nonte xámá xritjeyá nketí tsok'éhe Andá ti k'uitjahya nketí ts'ok'éexin ndá tjenkayáxin: “Áxri tsokjan ndona ti k'uaxrjexían.”

²⁵ Andá ti ó ikjan ti nchakuen jínahña la k'uixenhen ti chojni a la t'ikon ti chojni éxi ijnko nchia náxrjón tsjehe, tsíkótjóá ti nkaxenhen. ²⁶ Andá sákjuikakjín ijnko yato nchakuen jínahña antsí má jínahña. Andá kaín nchakuen jínahña k'uixenhen asén ti chojni a. Andá antsí má náxrjónhña kóhen ti nkexro a ke ti seno —ichro ch'in Jesús.

Ti kjuachéhe chaxín

²⁷ Ndá ch'in Jesús tjenixja chrónka kaín tíha ndá ijnko chojnichjin tjenkákjan ti jehe sin a, itsen nixja tjan, ndáchro:

—Chéhe ti nkexro kjuínchekokjíha ti jaha la ko kjuintak'ánkía —ichro tjan.

²⁸ Ndá ch'in Jesús kjuátehe, ndáchro ch'an:

—Antsí chéhe ti nkexro tihin ti itén Díos la ko titekaon sin —ichro ch'in Jesús.

Ti sin jínahña mé tjanchia sin ijnko kjuaxroan náxrjón

(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

²⁹ Andá nchónhña chojni sítónkotsé sin ti itjen ch'in Jesús ndá jehe ch'an kjuankíxin nixja, ndáchro ch'an:

—Andá ti chojni siín ijie la jínahña sin; tjanchia sin kixin chrókjuásian ijnko kjuaxroan náxrjón, kjánchó tsjákoxinhña ijnko kjuaxroan; jehó ijnko kjuaxroan éxi ti nkehe tsíkonhen Jonás kuéchrónka itén Díos ósé. ³⁰ Ndá éxi yóhę kóhen Jonás ndá kónoexín ti sin chjasin Nínive mé xikaha tsóhen ti Xjeen Díos k'óna Chojni kixin ts'ikon ti chojni siín ijie. ³¹ Andá ti ñao tsitoexín ijíée chojni tjejó ijie, la mé ti tjan reina k'uetóan tsíkjixín nó Sur mé ts'inkatjen tjan tsjanchia tjan ijie kixin tsjasóte ti sin tjejó ijie. Kixin jehe tjan imá ikjín tsíkjixín tjan kixin chrókuíhin tjan ti kjuaxrexinkaon jína kuéchronka ch'in Salomón. Andá ijie itjén janhan la antsí chonta kjuachaxin, andá Salomón la kánhño kuénohe ch'an. ³² La ko ti sin chjasin Nínive kjaxin ts'inkatjen sin ti ñao tsitoexín ijíée chojni, la tsjanchia sin ijie tsondáchro sin kixin chrókjuasóte ti chojni tjejó ijie kixin ti sin chjasin Nínive mé kuitóhe sin ijíée sin ti ó kuíhin sin ti itén Díos kuéchrónka Jonás. Andá ijie itjén janhan la antsí má chonta kjuachaxin, andá Jonás la kánhño kuéchónta kjuachaxin.

Xrohi t'inkaséñaxín cuerpo kuènte chojni

(Mt. 5:15; 6:22-23)

³³ Nijnko chojni chrókjuinçek'ákjen ijnko xrohi ndá chrókjuak'ema la ko chrókjuak'ehya chrínkí ijnko ntacajón. Nahi. Noi chrókjuak'e ti xrohi kixin ndá ts'ikonxin chojni ti t'inkaséña.

³⁴ Ti ikonra mé éxi yóhę ijnko xrohi t'inkaséñaxín ti cuerpo kuèntara. Andá ti jína ti ikonra landá kuenté cuerpo kuèntara tsochónta xrohi. Andá ti jínahña ti ikonra landá kuenté cuerpo kuèntara la sítie tsjak'e. ³⁵ Chrókóxakohanra kixin jína chrók'uayakohénra ti xrohi chontara kixin chrók'uankahya kixin chrók'uixitiéhya ti tjejora. ³⁶ Andá ti kuenté ti cuerpo kuèntara chróchónta xrohi la ko nít'ó chrók'uixitiéhya landá chrók'uíkonra jína la éxi chróchontara ijnko lámpara ich'e ixra jína.

Ch'in Jesús chrónka kixin nduáhya tjako ti sin fariseo la ko ti

sin tjako ley

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)

³⁷ Andá ti ó kjuixin nixja ch'in Jesús, ndá ijnko fariseo chrónóehē ch'an ch'in Jesús kixin sátsjiko ch'in Jesús ndōe sinieko ch'an. Andá ti ó kjuiji sin ntiha la k'uíxenhēn sin nchia, ndá kjuák'etjāxīn ch'in Jesús chjino itjen ti mesa a. ³⁸ Andá ti fariseo la chrakon kixin k'uikon kixin ch'in Jesús k'óntihya itja ch'an seno ti sinie ch'an éxi kuinkáchónki ti jehe sin, ³⁹ kjánchó Ìnchéni ndáchro ch'an:

—Jahara fariseora nchetjóára ti ndója ti vaso la ko ti plato. Andá ti nkaxenhēn ḡsánra la síkaón kjuachēe la ko kjuachjīnoxíhin.

⁴⁰ Jahara lōntjira. ¿A noahñara kixin ti nkexro kjuích'éna ti ndója la koí ti nkaxenhēn kjuích'éna? ⁴¹ Ti kaín ḡsánra chrókjuīnchekītōnhénra chojni nóa ti nkehe chontara landá kuenté ti jahara chrókótjóá.

⁴² Nóara jahara fariseo. Jahara chjēhéra Díos ijnko ite parte kaín kaxroḡn tsjiko ti nkehe sinieni. Andá tahyara kuentá ti nkehe jina chrókjuīch'era la ko nkexrín chrótjuēhéra Díos. Jina chróchjēhéra Díos ti nkehe la ko chrók'uitjáñahñara ti chrókjuínkītsara kíchuára.

⁴³ Nóara jahara fariseora. Tjinkáonra ts'ejokjenra ti silla náxrjón nkaxenhēn njnko la ko tjinkáonra kixin chojni tsonixjahara sin nkojína ti ó tsoxétara sin ti ntja.

⁴⁴ Nóara jahara maestro tjákora ti ley la ko jahara fariseora. Ch'iyehéra ḡsánra kixin tinkachónkira Díos. Jahara éxi yóhē tóyē tsíkixravá chojni tsík'en t'ikonhña chojni la t'atsínka sin mátaón la noehña sin kixin tsíxravá chojni ntiha.

⁴⁵ Andá kjuátēhe ijnko ti maestro tjako ti ley, ndáchro ch'an:

—Maestro, xīkaha ndáchrua la, ¿á kjāxinhña jeheni kaíni t'ántaxínhíni ní? —ichro.

⁴⁶ Andá ndáchro ch'in Jesús:

—Kjāxin nóara ti jahara tjákora ti ley. Tétuēhénra chojni sich'e sin ijnko nkehe imá ixrā chrókjuachahya chojni chrókjuīch'e. Andá jahara la nijnko dedo itjára chrókjuínkītsahyara sin kixin ti nkehe iye yama sin.

⁴⁷ 'Nóara ti jahara. Jahara ch'énara t̄jat'ɔ chrítaón ti tsíkixravá ti sin kuéchrónka itén Díos ósé la jehe sin k'uaxrjeníxinra mé tsík'óñá ti sin a. ⁴⁸ X̄ikaha jahara t̄jákoxinra kixin ó nchɔxon ti nkehe kjuích'e ti sin k'uaxrjeníxinra ósé kixin jehe sin k'óñá sin ti nkexro kuéchrónka itén Díos. Andá jahara ch'énara t̄jat'ɔ ti tsíkixravá sin.

⁴⁹ 'Mé x̄ikaha Díos chóna kjuaxrexinkaon jína la ndáchro: janhan tsochr'án chojni tsochronka itan kuéntaná la ko tsochr'án chojni tsjikjako taná. Andá ti chojni la ts'óñá nkojín ti jehe sin la ko tsochónkíhi sin ti íso sin ts'oña sin, ichro Díos. ⁵⁰ Andá Díos mé tsjanchia ijie ti chojni síin ijie kixin k'uitji ijnié kaín ti sin kuéchrónka itén ch'an ósé ndesi ti xrankixin k'óna chjasintajni ⁵¹ la mé xrankíxín k'uitji ijnié Abel landá kjuixixín k'óñá sin Zacarías k'óñáxín sin ch'an nkosiñe ti itjen ti altar la ko ti n̄inko. Andá Díos mé sinchekjasóte ti sin síin ijie kixin x̄ikaha ik'uen kaín ti sin a.

⁵² 'Nóara jahara maestro t̄jákoira ti ley. Jahara t̄jinkákonhñara kixin íso chojni t̄sonohe sin ti nkehe chaxín la ni jahara t̄jinkákonhñara s̄inchexiteyára tíha la ko k̄jaxin t̄t̄oéhyara kixin íso chojni chrókjuinchexiteyá sin —ichro ch'in Jesús.

⁵³ Andá kjuixin nixja ch'in Jesús kaín tíha, andá ti sin t̄jako ti ley la ko ti sin fariseo la imá kónínkaon sin ndá kjuankíxin sin kjuanchankíhi sin ch'an nchónhña nkehe ⁵⁴ la chrókjuachaxin sin ch'an kixin ách'e nduáhya chrókjuatehe ch'an ndá chrókjuanchia sin ijie.

12

Ch'in Jesús chrónka kixin nduáhya ich'e ti sin fariseo

¹ Andá nchónhña mil chojni tsíkónkotsé sin ndá tinkák'indate kícho sin. Ndá ch'in Jesús s̄axín kjuankíxin níxjehe ti sin k'uajiko ch'an, ndáchro ch'an:

—Chrókuitekákuenhñara ti nkehe nduáhya t̄jenkayáxin ti sin fariseo, kixn ndachro sin j̄nko nkehe jína la ókje t̄jákoxin sin.

² Kohya nkehe imó ijie chrókónoxínhña chr'éxin, la ko kohya nkehe t̄jemá ijie chrókónoahña chojni chr'éxin. ³ Kaín nkehe

ndáchrora ti sítie la chr'éx̄in tsihin chojni ti nch̄akotjin; la ko kaín nkehe ndáchrora imó ti nkaxehen nchia la chr'éx̄in ts'éya sin chrítaón nchia tsihin kaín chojni.

Nkexro ti chróchrakoheni

(Mt. 10:26-31)

⁴ 'Jahara chojni chóxin kíchoni, mé t̄jonk̄ara kixin chróchrakuēnhñara ti chojni t'óñá ti cuerpo, kixin chr'éx̄in la kohya nkehe tsjacha sin chrók̄juit'aha sin. ⁵ Kjánchó t̄sot̄jonk̄ara nkexro chróchrakohenra. Chróchrakohenra ti nkexro tsjacha tsakitsje ti kjuachón la ko chón̄ta kjuachaxin tsochr'án chojni ti siín xrohi ts'ankahya. Ti nkexro a mé chróchrakohenra.

⁶ '¿Á chrókóxiñhña in'ó koxrox̄e yaá chichaon ntsínt̄sí? Kjánchó Díos la ts'it̄jáñehya nij̄nko ti jehe va. ⁷ Kjonté ti k̄ax̄ihi chón̄ta ikjára la Díos la nohe nkek̄jain ika chontara. Méx̄ra chrakonhñara jahara kixin ānt̄sí má t̄jete sínkí ti jahara, āndá kjonté nchónhña koxrox̄e la kánhño sínkí va.

Chróchrónkani kixin tinkáchónkini Ìnchéni Jesucristo nkayakon chojni

(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ 'Ndáxr̄jan kixin ti nkexro tsochronka kixin tinkáchónkina nkayakon chojni la k̄j̄axin ti X̄j̄een Díos k'óna Chojni tsochronka kixin chóxin ti jehe sin nkayakon ti sin ángel kuènte Díos. ⁹ Āndá ti sin sinchemána tsondáchro sin kixin chonhñana sin nkayakon chojni, landá k̄j̄axin janhan tsondáxr̄jan kixin chónhña ti jehe sin nkayakon ti sin ángel kuènte Díos.

¹⁰ 'Āntá nkoj̄ín nkexro ts'ántaxín̄h̄in ti X̄j̄een Díos k'óna Chojni n̄ax̄a jína ts'it̄jáña ti ij̄iē. Āndá ti nkexro ts'ántaxín̄h̄in ti Nch̄akuen Díos la xitjahya ts̄jiin ti ij̄iē.

¹¹ 'Ti ó chojni ts̄jikoara nkaxenhen ti nij̄nko Israel, ti t̄j̄ejó ti sin t'et̄oan la tóxakuanhñara nkehe ts̄jateh̄era la ko tóxakuanhñara nkehe tsixrora ¹² kixin ti ó tsonixjara la ti Nch̄akuen Díos sinchexraxinkáonra nkehe tsixrora —ichro ch'in Jesús.

Ti kjuaxikaon tsochón̄ta chojni itsjé nkehe

¹³ Ijnko nkexro tjenkákjan ti sin tsíkónkotsé ndáche ch'in Jesús:
—Maestro, ndáche ti kíchoni kixin tsjajon ti nkehe chrókuakjani tsíkitqhe it'éni.

¹⁴ Ndá kjuátqhe ch'in Jesús ndáchro ch'an:
—Lontia jaha. ¿Nkekuèté chrókjuich'énara juez ti janhan kixin chrók'óxíkayahá ti nkehe chrókuakjárahara?

¹⁵ Kjaxin ndáchro ch'in Jesús:
—Tóxakohanra ti chróchontara itsjé nkehe. Jehya ti nchónhña nkehe chróchontara kixin ndá náxrjón chrók'uejora.

¹⁶ Ndá kjuíncheyóqxin ch'in Jesús ndáchro ch'an:
—Kjuák'e ijnko chojni chóna itsjé nkehe, andá ti nontqhe ch'an la mé imá k'óna. ¹⁷ Andá ti nkexro kjuenkayáxin ndáchro: “¿Nkexrín chrókjuít'a ijie kixin chontahya nketí ts'ínkqchjína ti noa k'óna?” ichro. ¹⁸ Ndá ndáchro ch'an: “Ó nóna nkehe sít'a ijie. Ts'oxíka ti t'inkachjínayá ti noa chonta ndá sít'ána ijnko nchia antsí ijie ts'inkachjínayá kaín nkehe k'óna ijie. ¹⁹ Ndá tsontátjan asená: Aséni, nchónhña nkehe chonta tsíchjína la tíha tsjacha itsjé nánó. Ndá ijie t'ok'áha, inte, its'ia la tócháha,” ichro ti nkexro a.

²⁰ Kjánchó ndáche Díos ti jehe ch'an: “Lontia xikaha ichrua, kixin ijie tie itsi ijnko nkexro tsjanchia asán. Andá ti nkehe kjuásichjína la, ¿xá nkexro kuènte tíha?”, ichro Díos. ²¹ Mé xikaha tsqhen ti nkexro chóna nchónhña nkehe chjasintajni ntihi, andá naxa kjueyáhya nkehe kuènte nkaya nkajní —mé xikaha ichro ch'in Jesús.

Díos mé t'ayakonhen ti xjeen

(Mt. 6:25-34)

²² Ndá chr'éxjn ndáche ch'in Jesús ti sin k'uajiko:
—Tjonkara kixin chrókóxakuanhñara ti nkehe chrókjóntera la ko ti ika chrók'uítsara. ²³ Antsí má sínkí ti kjuachón, andá ti nkehe chrókjóntera la kánhño sínkí. La ko antsí má sínkí ti cuerpo kuèntara, andá kánhño sínkí ti ika chrók'uítsara. ²⁴ Tsjehéra nkexrín siín ti kontálo. T'enqahya va la ko tjáhya va la ko chóntahya va nketí ts'ínkqchjínayá va noa, kjánchó Díos la tjajon nkehe sinie va. Andá jahara la antsí tjetoanrá, andá ti iko xritjaka

la kánhño. ²⁵ ¿Á tjejó nkojinra tjenkayáxinra kixin ti chrókóxakohanra imá andá naxa chrók'uankíra it'o metro ntetoxínra ínaá? ²⁶ Andá ti xitjahya chrókjuich'era tíha, kjónté ijnko nkehe intsí, ¿andá nkehe tsohen tóxakohanra íso nkehe siín? ²⁷ 'Tsjehéra nkexrín t'ánkí ti itsjo lirio, ch'ehya ixra la ko tjonhña. Ndá ndáxrjan kixin kjónté ti rey Salomón kuéchónta kaín ika náxrjón tsjehe kuék'inkáya la naxa kjuíncheyóehya nkexrín tsjehe ti itsjo a kixin antsí náxrjón tsjehe ti itsjo. ²⁸ Andá ti xikaha Díos mé nchek'itsá kaín kayoa, kjónté ijie síchón la ndóye tsoche, la mé xikaha antsí tsjajon ch'an ti nkehe chrók'uítsara jahara. ¿Ndá nkekuènté kixin naxa titekákonhñara Díos? ²⁹ ¿Ndá nkekuènté tóxakohanra xritjéyára nkehe sintera la ko nkehe its'ira? ³⁰ Ti chojni chónhña Díos xritjeyá sin kaín ti nkehe a, kjánchó It'ára itjen nkaya nkajní ó nohe kixin tsichánxihanra kaín ti nkehe a. ³¹ Andá seno chrókjuéyára ti kjuachaxin kuènte Díos, andá jehe ch'an mé tsjajon ch'an kaín nkehe tsichánxihanra.

Ti nkehe tjete siín nkaya nkajní

(Mt. 6:19-21)

³² 'Chrakonhñara jahara kolélo kuèntana. Kjónté tsjéhyara la It'ára tóxrjihin tsotjahára ti kjuachaxin kuènte ch'an. ³³ Nchekjira nkehe chontara landá chjehéra ti chichaon ti sin chóntahya. Andá ti xikaha sich'era la tsontaxinhña ti tjoa t'inka chichakqanra kixin ti nkehe tjete siín nkaya nkajní tsjejehya la ko ntiha kohya xichee la ko ts'ínhña kué. ³⁴ Andá ti nkaya nkajní tsochontara ti nkehe tjete landá kjaxin ti asánra ntaha tsjak'e.

Ticháxin listo chrók'uejóchónheni

³⁵ 'Tichánxin listo ts'ejochonhénra la ko tsjak'ekoara xrohi tjeche. ³⁶ Listo chrók'uejora éxi chojni ich'e ixra tjejóchónhen sin tsokjanxin ti lamoé sin ti tsíkótehe chojni kixin ti ó itsi la ts'éya ch'an, landá tsakitjehe sin ti puerta tjoka. ³⁷ Náxrjón ti sin ich'e ixra ti ó tsokjan ti lamoé sin la jehe chrók'uíkon kixin naxa tjejótsjehe sin. Ndá chaxín ndáxrjan kixin ti lamo ts'etqan ch'an kixin ts'ejótjaxin sin ti itjen mesa ntiha ndá tsjajon ch'an nkehe sinie sin.

³⁸ Kjënté chrókui ti lamo k'áxrótjen o nandóye mé xikaha chrók'uíkon ch'an kixin tjejótsjehe ti sin ch'ehe ixra landá xikaha antsí tsochéhe sin. ³⁹ Chrókónohara tíhi kixin ti chrókónohe ti ìnché nchia nke hora chrókui ti xíchëe ndá chrókjuak'etsjehe chrókuítqehya kixin chrók'uixenhen xíchëe ti ndqe ch'an chrókueé. ⁴⁰ Ndá jahara kjaxin xikaha chrók'uejotsjehera kixin titàya itsi ti Xjeen Díos k'óna Chojni.

Ti nkexro jína ich'e ixra la ko ti nkexro ch'ehya ixra jína

(Mt. 24:45-51)

⁴¹ Andá ch'in Pedro kjuanchankí:

—Ìnchéni, ¿Á jehóni kaíni kjuíncheyóexián nkehe ndáchrua o kaín chojni? —ichro ch'in Pedro.

⁴² Ndá ndáchro Ìnchéni:

—Ti nkexro t'etqan ixra jína, andá ti làmoé ts'etuñhen kixin ts'ayakonhen ti chojni siín ti nchia ntiha la tsjajon nkehe sinie sin xintii ti hora a. ⁴³ Náxrjón itjen ti nkexro a ti ó itsi ti làmoé ts'ikon kixin naxa tjech'e ti ixra. ⁴⁴ Tíhi mé chaxín tsondáxrjan kixin ti lamo tsochjéhe kaín ixra chóna ch'an ts'etqan ti nkexro a. ⁴⁵ Andá ti nkexro ich'e ixra tsjenkayáxin kixin tjokahya tsokjan ti làmoé, andá tsjankixin tsjajonko ti íso chojni ich'e xra, ti chojni ndoa la ko ti chojnichjin, andá jehe ch'an sinie la ko its'i la ko tsokoan.

⁴⁶ Andá ti lamo mé tsokjan ti ñao tjenkayáxinhña ti nkexro ich'e xra, la mé ijnko hora noehña sin. Andá imá ti lamo la sinchekjasóte ch'an ti nkexro kuítqehya ixra la jehe ch'an mé tsjasóteko ti sin titekakhñña.

⁴⁷ Antá ti nkexro nohe nkehe ti ixra tjinkaon ti làmoé la tóxakuenhña la titekakhñña la mé ti jehe ch'an la imá tsjasóte, ts'ekon ch'an. ⁴⁸ Andá ti nkexro noehña nkehe ti ixra tjinkaon ti làmoé ndá ich'e nkehe nduáhya la chrókjuasótexin, kjánchó kánhño ts'ekon ch'an. Andá ti nkexro k'uáyéhe nchónhña nkehe la antsí itsjé ixra ts'áyéhe la ko antsí itsjé ixra tsoxranchehe ti nkexro k'uáyéhe itsjé nkehe.

Nkokqahya tsjenkayáxin chojni kixin ó ikui Ìnchéni Jesús

(Mt. 10:34-36)

⁴⁹ Janhan k'uinka kixin sintak'ákjen xrohi chjasintajni. Ách'e ndáxrjan kixin ó tjechr'ákjen ti xrohi, andá naxa nahi. ⁵⁰ Ticháxin nchónhña tsona tsjasótena. Tóxakona tsoxiteyájia kaín tíha. ⁵¹ ¿Á tjenkayáxinra kixin k'uinkakjan kjuaxróxin ti chjasintajni ní? Méxra ndáxrjan kixin nahi. Nkokoahya tsjenkayáxin chojni kixin k'uinka janhan. ⁵² Kixin ijie tsoxrankíxixín kixin in'ó chojni naxa kjéhya nkokoahya tsjenkayáxin sin. Ti iní chojni tsonínkakohen ti yaá. Ti yaá tsonínkako ti iní. ⁵³ Mé ti it'é tsonínkako ti xjeen ndoa, la ko ti xjeen ndoa tsonínkakohen ti it'é. La ko ti ñé tsonínkakohen ti xjeen chjin, la ko ti xjeen chjin tsonínkakohen ti ñé. Ti ich'ee tsonínkakohen ti tikíntee la ko ti tikíntee tsonínkakohen ti ich'ee tjan.

Ti nkehe chrónkaxín nkehe tsohen

(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

⁵⁴ Ch'in Jesús kjáxin ndáche ti chojni siín:

—Andá ti ó ts'ikonra ts'áya tji ti tjiatóxin ñao, andá ndáchrora kixin ts'aniá ichrin, ndá xikaha chaxín tsohen ts'aniá ichrin.

⁵⁵ Andá ti chjéhe xrinto nó sur ndá ndáchrora kixin tsosóa, andá xikaha chaxín tsosóa. ⁵⁶ Jahara nkojinhña tjenkayáxinra. Ó nohara tjenkayáxinra nkexrín tsohen nkajní la ko chjasintajni. ¿Ndá nkexrín naxa tiénxinhñara nkehe sítóhen ti tjejora ijie?

Chrókóxakoheni kixin kjuaxróxin chrók'uejókoni ti sin nínkakoheni

(Mt. 5:25-26)

⁵⁷ ¿Nkekuèté tjejáhyara nkehe ti jína chrókjuich'era? ⁵⁸ Ti nkojín nkexro tjanchia ijie la chrókjuikoara nkayakon ti sin t'etōan andá ícha jína ti ntia ó chrónkakjora jehe kixin tsoyóxin ts'ixinhña kjuanínkaon kixin ndá sátsjikōahyara ch'an ti itjen ti juez, kixin ti juez ts'etōan kixin sátsjikōara ti sin comandante, andá ti comandante chróchr'axahanra ndoexjiso. ⁵⁹ Andá tjonkara kixin kjá chrók'uaxrjexinhñara ntiha tsjixinjian tsjenkehera sin kaín ti chichaon chontara.

13

Ticháxin chrókjuinkí chojni ti nkehe tjenkayáxin sin

¹ Andá ti ñao k'uejó iso sin chenka sin ch'in Jesús kixin nkexrín kjuích'e Pilato k'uetqan its'en iso chojni tsíkjiñin nonte Galilea la k'uitji ijnié sin kónkojiéko ti ijnié ti iko k'óñá chojni la chjéexin sin kjuasáya Díos. ² Landá kjuátehe ch'in Jesús ndáchro ch'an:

—¿Á tjenkayáxinra kixin xíkaha kóhen ti sin tsíkjiñin nonte Galilea kixin qantsí ijié ije chóna sin, andá ti iso sin chjasén sin la á nahi ní? ³ Ndáxrjan tíhi la kjá nahi. Andá jahara ti tjínkíhyara ti tjenkayáxinra la káinra xíkaha its'enra kjaxin. ⁴ ¿Á tjenkayáxinra kixin qantsí má kuéchóna ije ti dieciocho chojni ik'uen ti xrátja sin ti torre Siloé, andá ti iso sin chjasin Jerusalén la á nahi ní?

⁵ Ndáxrjan kjá nahi. Andá jahara ti tjínkíhyara ti tjenkayáxinra la káinra xíkaha ts'itjáñara kjaxin.

Ch'in Jesús kjuíncheyóexin éxi ijnko inta to higo t'ónahña ito

⁶ Andá ch'in Jesús kjuíncheyóexin ndáchro:

—Ijnko chojni chóna ijnko inta to higo nontee ndá sákjuitsjehe á k'óna ito. Andá nahi, k'uitjahya ch'an ninkehó ito. ⁷ Ndá ndáche ch'an ti nkexro t'ayakonhen ti nonte: “Ó iní nánó t'inkatsjahá ti inta la k'uitjáhya ninkehó to higo. T'ochrínjian ti inta kixin tsoxéhe ti nonte a.” ⁸ Andá ndáchro ti ch'in a: “Áxri, títóhé ije nánó kixin sintantá inche la ko tsjiko nchekájehe ⁹ la ti xíkaha ách'e ts'óna ito. Andá ti nahi landá ts'ochrínjian chr'éxin.”

Ch'in Jesús kjuínchekitohe jína ijnko tjan níhi ti ñao tok'éhe chojni

¹⁰ Ch'in Jesús kjuák'e ijnko nínko kjuakoxin ijnko ñao tok'éhe chojni. ¹¹ Ntiha itjen ijnko chojnichjin níhi dieciocho nánó kixin chóna tjan ijnko nchakuen jínahña kjuíncheníhi tjan, tjesékoá tjan, xitjahya xrentoá tjan. ¹² Andá ch'in Jesús k'uíkon kixin xíkaha itjen tjan ndá k'uéyehé ch'an tjan ndáchro ch'an:

—Naná, ó kjuíihan ti ichin chonta —ichro ch'in Jesús.

¹³ Landá ch'in Jesús kjuák'etja itja chrítaón ti jehe tjan, ndá

tuénxín xrentoá tjan ndá chjéhe tjan kjuasáya Díos. ¹⁴ Andá ti nkexro t'etōan kuènte n̄nko kónínkaon kixin ch'in Jesús kjuínchekitohe jína ijnko chojni ijnko ñao tok'éhe sin, ndá ndáche ti chojni:

—Siín injon ñao mé chrókóhen ixra chrók'uinkara chrókuítóhara jína la jehya ti ñao tok'éheni chrókóhen tíha.

¹⁵ Andá Inchéni kjuátehe, ndáchro ch'an:

—Jahara nkojinxónhña tjenkayáxinra. ¿Á chrókjuásintankehya ti koxintaara la o ti kolóchoara chrókjuikoara va inta ti ñao tok'éheni ní? ¹⁶ Andá ti tjan mé tsík'axrjeníxin Abraham la mé ó chóna dieciocho nánó tsíkjinchenteto ti Jinahña ti jehe tjan, ¿Á jehya jína kjaxin chrókjuasintanká ti nkehe tsíkóntetoxín tjan ti ñao tok'éheni? —ichro ch'an.

¹⁷ Ndá xikaha ichro Jesús landá kaín ti sin kónínkaon la kósuéhe sin. Andá kaín ti chojni siín ntaha chéhe sin k'uikon sin kaín ti kjuaxroan ijié kjuakoxin ch'in Jesús.

Kjuincheyóexin ch'in Jesús éxi ijnko itje intsí kuènte inta mostaza

(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸ Ndá ndáchro ch'in Jesús:

—¿Nkehe tóyóexin ti kjuachaxin t'etōanxín Díos la ko nkehe jína chrókjuintayóaxian? ¹⁹ Mé éxi yóhe ijnko itje mostaza tsík'enka ijnko chojni nontee. Landá ti ó ts'aña la ts'ánkí imá ijié ko ts'óna ijnko inta ijié. Andá ti koxroxé xritjaká mé itsi va tsjich'éna va kaké va chrik'a ti chaon ti inta.

Ch'in Jesús kjuincheyóexin éxi ti nkehe t'ánkixin niotja

(Mt. 13:33)

²⁰ Ndá ndáchro ch'in Jesús inaá:

—¿Nkehe chrókjuintayóaxian ti kjuachaxin t'etōanxín Díos?

²¹ Tíha la éxi yóhe ti nkehe nchek'ánkí niotja kjuinkíjxín ijnko chojnichjin iní medida harina. Landá ti ich'o la k'uánkí.

Ti puerta tekahya

(Mt. 7:13-14, 21-23)

²² K'uat sí nka ch'in Jesús kaín chjasin ihyé la ko kaín chjasin ntsíntsí nkákjako ti itan jína kixin ó sátsjĭ ch'an chjasin Jerusalén.

²³ Andá ijnko nkexro kjuanchankí:

— Ìnchéni, ¿Á tsjéhya ti sin tsaá?

Landá ch'in Jesús kjuátehe, ndáchro:

²⁴ —Tóxakohanra t'ixēenxínra ti puerta tekahya kixin nchónhña sin tjinkaon sin chrók'uixenhen sin, kjánchó tjachahya sin. ²⁵ Andá ti ìnché nchia ts'ikjéhe ti puerta. Andá chr'éxĭn jahara ts'ejora ndója ts'éyara ts'inkara ti puerta tsondáchrora: “Tadá, Takitjehé nchia”, tsixrora. Kjánchó ti ìnché nchia tsjatehe tsondáchró: “Nónahña nketí k'uinkaxínra jahara”, tsixro ti ìnché. ²⁶ Andá tsjankixinra tsondáchrora: “Kjónieni la ko ik'uini nkokoa la ko jaha kjuákoxian ti ntĭa chjaséni”, tsixrora. ²⁷ Andá ti ìnché nchia tsjatehe tsondáchró: “Ó ndáxrĭan janhan kixin chónhña ti jahara. Tĭtōhéra ti janhan sáttjira ókjé kaín ti jahara jínahña kjuĭch'era.”

²⁸ Ntaha tsotsjankara la ko sintetaónra nénora ti ó ts'ikonra kixin Abraham la ko Isaac la ko Jacob la ko kaín ti sin kuéchrónka itén Díos ósé mé ts'ejó sin ti itjen Díos t'etōan, andá jahara la ts'axrjéxinra ndója ntiha. ²⁹ Tsĭxĭn chojni nó tĭtōxĭn ñao la ko nó tĭjátóxin ñao la ko nó norte la ko nó sur ndá ts'ejótĭaxĭn sin ti itjen Díos t'etōan la sinie sin. ³⁰ Andá iso ti sin k'uítuenhen seno la mé ts'etōan sin, la ko iso ti sin kuék'etōan seno la mé ts'ítue sin.

T'ává ch'in Jesús

(Mt. 23:37-39)

³¹ Andá ti ñao a ikui iso sin fariseo ndáche sin ch'in Jesús:

—Sáttjixian ntihi kixin rey Herodes tjinkaon chrók'óñá ti jaha —ichro sin.

³² Landá ch'in Jesús kjuátehe, ndáchro:

—Sáttjira chēnkara ti nkexro jínahña ch'ia: “Ijie la ko ndóye tsakítsje nchakuen jínahña chóna chojni la ko sintakitōhā chojni níhi jína landá ti níxin ñao ndá tsĭxĭna ti ixrā kuèntāna,” tsixrora.

³³ Kjánchó ticháxĭn kixin naxā sáttjĭya ijie la ko ndóye la ko ti ñao chr'éxĭn kixin ticháxĭn kixin ijnko nkexro chrónka itén Díos

chrók'uenxín chjasin Jerusalén.

³⁴ 'Jerusalén, Jerusalén. Jahara t'oñára ti sin tjako itén Díos la chjehéra ixro ti sin ichr'án Díos ikui chrókjuínkĩtsara. Imá itsjé veces tjínkavan chrókónkotséra la chrók'uayakohanra éxi ijnko kochíká mé t'ayakonhen xjeen va chrínkí kañeñee va mé xikaha tjínkavan chrók'uayakohanra ti jahara, kjánchó jahara la tjínkakhñara xikaha. ³⁵ Chrókónohara kixin Díos la tsítqhe ti jahara la ts'ikonhñara ti janhan tsjixrakájña ti ñao tsondáchrora: “Jina ti nkexro kjuixin kjuachaxin ihnié Ìnchéni Díos.”

14

Ch'in Jesús kjuínchekitqhe jína ijnko nkexro tsík'atjoyé kuenté

¹ Andá ti ñao tq'éhe sin sákjui ch'in Jesús ndqe ijnko fariseo t'etqan kixin ntaha sinieko sin. Andá ti íso sin fariseo tinkáchréhe sin tsotsjehe sin nkehe sich'e ch'an. ² Andá ntiha ndoí chok'èxin ti itjen ch'an mé itjen ijnko chojni tsík'atjoyé kuenté. ³ Landá ch'in Jesús kjuanchankíhi ti sin tjako ti ley la ko ti sin fariseo:

—¿A siín kjuachaxin sinchekitqheni jína ijnko chojni níhi ti ñao t'ok'éheni q nahi? —ichro ch'in Jesús.

⁴ Andá jehe sin la tání sin. Andá ch'in Jesús sákjuiko siníhi la kjuínchekitqhe jína la k'uqtuehen kixin sátsji ti nkexro a. ⁵ Andá ndáche ch'in Jesús ti sin fariseo:

—Nkojin ti jahara chontara kolóchqara q koxintqara chrókjuitsinkáya va tóye ¿á senóhña chrókuakítsjetaónra va tóye kjónté ti ñao t'ok'éheni ní? —ichro ch'in Jesús.

⁶ Andá jehe sin ninkehó kjuátqehya sin kixin xikaha ichro ch'an.

Ti sin tsík'eyqhe sin sátsji sin kia tsíkótehe chojni

⁷ Ndá k'uíkon ch'in Jesús kixin ti sin tsíkóchjína ti kia a kjueyá sin ti silla náxrijón ts'ejóya sin chjino mesa ndá kjuíncheyóqxin ch'an, ndáchró ch'an:

⁸ —Ti ó nkojín nkexro ts'eyaha kixin tsjasán ijnko kia tsotehe chojni la tjéyáhya ti nta silla kuènte ti sin t'etqan kixin ách'e itsi

nkojín nkexro ąntsí t'ętoan ⁹ landá ti nkexro k'uéyąhara yóira itsi la tsjanchahara kixin ts'inkátjęnxian ti itjen jaha méhe kixin ntiha tsjak'e ijnko nkexro, tsixro ch'an. Ndá tsosuhaha la sátsjia tsjak'etjaxian ti silla kjuixixín. ¹⁰ Mexra ícha jína ti ó t'eyąha sin jnko kia, la chrókjuak'etjaxian ti silla tjetuanhña, kixin ti ó chrókjui ti nkexro k'uíyąha la tsondáchro: “T'atsinka tjak'ętjaxian ti silla ąntsí tjetuan”, tsixro ch'an. Mé xikąha tsjikosáyaha sin nkayakon kaín ti sin ts'ejótjaxin ntiha. ¹¹ Kixin ti nkexro sinchehnkehe ąsén kixin imá chrók'uetuan la mé chr'éxin Díos tsjajonhña kjuachaxin kixin ts'ętoan ti jehe ch'an. Andá ti nkexro kuék'uetuanhña la mé chr'éxin Díos tsjajon kjuachaxin kixin ąntsí ts'ętoan ch'an.

¹² Kjaxin ndáche ch'in Jesús ti nkexro tsík'eya ti sín kia:

—Ti ó tsjásian kia ę ts'eyehé chojni sintekoá la t'eyeéhya ti sin choxian la ko ti sin kichuá la ko ti sin naxą kjéhya la ko ti sin rico tjejó chjino ndą, kixin jehe sin la chr'éxin ts'eyahá sin inaá la xikahó ó kjuixin kjanhan ti ixra a. ¹³ Ícha jína chrók'ueyehé ti sin nóa la ko ti sin tsixénká toté sin la ko ti sin xitjahya itji la ko ti sin t'ikonhña. ¹⁴ Ndá ąntsí chrókóchaha jaha kixin jehe sin xitjahya tsokjanha sin nkehe. Andá ti ó tsoxechónjian ti sin jína la mé Díos mé tsjenkaha kixin kjuínkįtsa ti jehe sin.

Ch'in Jesús kjuíncheyóęxin éxi ijnko kia ijié

¹⁵ Andá kuíhin ijnko ti sin tjejótjaxin sin chjino ti mesa, andá ndáche ch'in Jesús:

—Dios sincheñao ti sin sinie ti kia ijié ts'ixin nkaya nkajní ti itjen Díos t'ętoan.

¹⁶ Ndá ndáchro ch'in Jesús:

—Ijnko chojni kjuasin ijnko kia ijié ijnko kójín la k'uéyehę nchónhña chojni itsi sin ti kia a. ¹⁷ Andá ó kuichjína ti hora sinie sin, ndá jehe ch'an k'uetuehen ch'an ijnko chojni ch'ehe ixra tsjichenka kaín ti sin ó tsík'eyehę ch'an kixin chrókóchjína sin kixin ó tjejóchónhen kaín nkehe sinie sin. ¹⁸ Andá kaín sin kjuankíxin sin chrónóa sin kixin xitjahya tsjiji sin sinie sin. Ti chojni saoxín kjuitsjehe ti nkexro la ndáchro: “Landá k'ueñani ijnko nontęeni la ticháxin tsjitsjeheni la xitjahya tsjijini kia, ndá chenka ch'an kixin

chrókónínkakonhña ch'an", ichro ti nkexro a. ¹⁹ Landá íjnko nkexro ndáchro ch'an: "Landá k'uēnani in'ó yunta koxinta, ndá ticháx̄in tsotsjeheni á jína ich'e va ixr̄a, méxr̄a chenka ch'an kixin chrókónínkakonhña ch'an", ichro ti nkexro a. ²⁰ Andá íjnko nkexro ndáchro: "Landá kóteheni, méxr̄a xitjahya tsjijini", ichro ch'an. ²¹ Ndá ó kjan ti nkexro ich'e ixr̄a chenka ti làmoé kaín ti nkehe tsíndáchro sin. Andá ti lamo kuíhin x̄ikaha landá kónínkaon ndá ndáche ti nkexro ch'ehe ixr̄a: "Tjoka sátjia kaín nt̄ia chjasin i la tsjioa ntihi ti sin nóa la ko ti sin tsíxénká toté sin la ko ti sin xitjahya tji la ko ti sin t'ikonhña", ichro ti lamo. ²² Ndá chr'éx̄in ndá ikjan ti nkexro ich'e ixr̄a chenka ti lamo: "Ó kjuínchexiteyáni x̄ikaha kuétuēhēni la kjónté nax̄a xranka chrókui chojni", ichro. ²³ Andá ti lamo ndáche ti nkexro ch'ehe ixr̄a: "Sátjia kaín nt̄ia ijié la ko kaín nt̄ia intsí la tētuēnhén chojni siín chrókui sin ti nchia kuènt̄ana ²⁴ kixin ndáxr̄jan kixin nijnko ti sin k'uéȳah̄a seno chrókui sin chrókjonie sin ti kia", mé x̄ikaha kjuako ch'in Jesús.

Ixr̄a tsochréheni Cristo

²⁵ Nchónhña chojni nkáchréhe sin ch'in Jesús, ndá jehe ch'an kuinkátjía kotohe ton ch'an ndáchro ch'an:

²⁶ —Andá nkojín chojni tjinkaon tsochréhe ti janhan la āntsí má tjetoan chrótjuana sin la kjónté kánhñó chrótjuēhe it'é sin la ko iñé sin la ko ichjién sin la ko x̄jeen sin la ko kícho sin ndoa la ko kícho sin chjin la ko kjónté kánhñó chrótjuēhe āsén sin. Andá ti nahi la xitjahya ts'óna discípulo kuènt̄ana. ²⁷ Ti nkexro tsamáhya ti ntacruz kuènte sin tsochréhya sin ti janhan la xitjahya ts'óna discípulo kuènt̄ana. ²⁸ Andá nkojín ti jahara chrókjuich'énara ijnko t̄jat'ò nt̄eto, ¿a senóhña chrókjuenkayáxinra kixin nkekjaín chichaon tsichánx̄in ts'ixenhen la ko chrótsjehéra á nchoxon chrókjuixixín chrók'ónaxín ti t̄jat'ò a? ²⁹ Kixin ti tsjankixinra s̄ich'énara ti t̄jat'ò ndá chr'éx̄in xitjahya tsjixin s̄ich'énara, ndá kaín chojni ts'ikon sin la ko tsjanoára sin ³⁰ la tsondáchro sin jaha kjuankíxian kjuich'éna jnko nchia, andá ijie xitjahya s̄inchekjintaxían, tsixro sin. ³¹ La nkojín ti rey t'et̄oan tsjajonko íjnko rey t'et̄oan k̄j̄axin násenó chrókjuenkayáxin kixin ti ite mil

soldado chón̄ta jehe, á chrókjuacha chrókjuachax̄in ch'an ti ikán mil soldado chón̄ta ti íjnko nkexro t'et̄oan.³² Andá ti chrókjuachahya chrókjuajonko ch'an ti íjnko rey, ndá nax̄a ikjín itjen ch'an la ícha jína chróchr'an ch'an ijnko nkexro tsochronóeh̄e kixin chrók'uíxinhña kjuanínkaon.³³ Mé x̄ikaha nkojín ti jahara ti ts̄it̄oéhyara kaín nkehe nduáhya tjenkayáxinra la xitjahya ts'óna discípulo kuéntana.

Ti x̄ijnta tsík'ánkéhé ti ijní

(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

³⁴ Méxra jína ti x̄ijnta, kjánchó ti chrók'uáxrjehe ti ijní landá xitjahya chrókójní inaá.³⁵ Ndá ti x̄ikaha la ni ti inche xitjahya tsjiko ni tsitjínkihi ti inta t'ona ito jehó jína ts'itj̄í ndója. Ti nkexro tjinkaon chrókuíhin la chrókuíhin kaín tíhi —ichro ch'in Jesús.

15

Kjuincheyóexin ch'in Jesús éxi ijnko kolélo tsík'itjáña

(Mt. 18:10-14)

¹ Kaín ti sin nchekjènkj̄ la ko ti sin chón̄ta nchónhña ijje kóchjinehe sin ch'in Jesús kixin tjinkaon sin chrókuíhin sin ti nkehe tjechronka ch'an.² Landá ti sin fariseo la ko ti sin maestro tjako ti ley kjuankíxin sin tjonta sin ch'in Jesús ndáchro sin:

—Ti nkexro i, la kjónté ti sin chón̄ta nchónhña ijje la t'ito la ko nieko —ichro sin.

³ Ndá ch'in Jesús kjuíncheyóexin ndáchro ch'an:

⁴ —Andá nkojín ti jahara, ti chontara ijnko ciento kolélo ndá chrók'uitjáña ijnko va, ¿á chrókuít̄oéhyara ti noventa y nueve va ti nteje ó, landá á chrókjuikjéyáhyara ti iko tsík'itjáña hasta chrók'uitjájjara va ní? ⁵ Landá ti ts'itjára va ndá tsamára va tsocháhara. ⁶ Ndá ti ó tsokjanra ndqara ndá ts'eyehéra kaín ti sin choxinra itjóra jína la ko ti sin chjínaxón ndqara ndá tsontáchera sin: “Tsochéh̄eni ts'ejóni ijje kixin ó k'uitjani ti kolélo k'uitjáña.” ⁷ La mé kjaxin x̄ikaha tsotjonkara kixin antsí tsochéh̄e kaín ti sin siín nkaya nkajní ti ó ijnko chojni tsit̄ohe kaín ti ijje tsíkjenkayáxin. Ndá

kánhño tsöchèxin ti sin nkaya nkajní kixin ti noventa y nueve
chojni jína tichánxienhña chrókjuinkí sin ti nkehe tjenkayáxin sin.

Kjuincheyóëxin ch'in Jesús éxi chichaon k'uitjáña

⁸ 'Ndá ijnko chojnichjin chóna ite chichaon, andá ti
chrókjuinçek'itjáña tjan ijnko ti chichaon a la, ¿á
chrókjuinçek'ákjenhña tjan xrohi kixin chrókjueyáxin tjan la ko
chrók'uájón tjan ti nchia kixin chrótsjehe tjan jína hasta
chrók'uitjajia tjan ti chichaon a ní? ⁹ Andá ti ó chrók'uitja tjan la
ts'éyehë tjan kaín ti chojnichjin jína itjo tjan la ko ti sin chjínaxón
ndöe tjan landá tsontáche tjan sin: “Tsöchéhëni ts'ejóni kixin ó
k'uitjani ti chichaon kjuínçek'itjáñani.” ¹⁰ Ndá kjaxin xikaha
tsotjonkara kixin imá tsöchéhë kaín ti sin ángel kuente Díos ti ó
ijnko chojni tsítóhe kaín ti ijñë tsíkjenkayáxin.

Jesús kjuíncheyóëxin éxi ijnko xjeen ijnko ch'in k'juinchexéhen chichaon

¹¹ Kjaxin ndáchro ch'in Jesús:
—Ijnko nkexro chóna yaá xjan, ¹² la ti xjan tsoyo ndáche ti it'é:
“It'éni, chjehéni kaín ti nkehe toheni tokan.” Andá ti it'é sin
kóchrít'öhe ti nkehe chóna. Andá ti nkexro tsoyo k'uáyéhë ti
nkehe tonhen tokan. ¹³ Andá kánhño itsjé ñao chr'éxin ti ixjan
tsoyo kjuínçekji kaín ti nkehe tsík'ayéhë, ndá sákjuiko ti chichaon
la sákjui ókjé chjasin ikjín. La ntiha kjuínchexéhen kaín ti chichaon
chóna kixin jehya jína kjuích'e. ¹⁴ Andá ti ó kjuixin kjuéjehë ti
chichaon kuicháxihin ndá xrínahña kókjinta ti chjasin ntiha ndá
kohya nkehe sinie kaín sin. Landá jehe ch'an kjuankíxin t'enxín
ch'an kjinta. ¹⁵ Ndá sákjuikjeyá ch'an ixra sich'e ch'an. Ndá ti
chjasin ntiha itjen ijnko nkexro kjuanchehe ch'an ixra. Ndá ti
chojni a kjuajon ixra ndá k'uetoan kixin sátsji ch'an nontëe ti
nkexro a kixin ntiha ts'ayakonhen ch'an kochíno. ¹⁶ Landá ti
nkexro t'enxín kjinta ndá tjinkaon chrókjonie ti nkehe inie ti
kochíno kixin ninkexró ntiha chróhya tsjajon nkehe sinie ch'an.
¹⁷ Ndá kjuák'e kjuenkayáxin ch'an: “Nchónhña chojni siín ndöe
T'aná ich'e sin ixra la chóna sin nkehe sinie sin. Ndá janhan

tjét'énxjan kjinta ntihi. ¹⁸ Ndá ijie tsokjan ti itjen T'aná landá tsondáxrjan: It'éni, kjuasini ijie kuitekakuenhñani It'éni nkaya nkajní la ko kuitekakuanhñani ti jaha. ¹⁹ Tósuèheni tsontáchrúa kixin xjaan ti jeheni. Ch'énani éxi ijnko chojni t'aha ixra”, mé xikaha kjuenkayáxin ch'an tsondáchro ch'an. ²⁰ Ndá kuakja ch'an ntja xrakoa ti ndqe it'é.

'Antá kjónté naxa ikjín ikui ch'an la ti it'é ch'an la ó tsík'ikon ch'an ndá kuikonóehē ti xjeen. Ndá kuinká ti it'é xjan la kjuixihin ntja la kjóa ch'an la ko kjónieko ch'an kochíto. ²¹ Landá ndáchro ti xjeen: “It'éni kjuasini ijie kuitekakuenhñani Díos la ko kuitekakuanhñani ti jaha. Tósuèheni tsontáchrúa kixin xjaan ti jeheni”, ichro ti xjan.

²² Andá ti it'é k'uéyehē ti sin ch'ehe ixra ndáchro ch'an: “Xrákoara ti ika antsí jina nchek'inkayara xjana la ko chr'axehénra dedo itja ch'an ijnko koch'aninko la ko nchekjankara ch'an totjoa. ²³ La ko tjjakjínra koxintáxjan tsanká la t'oñára va kixin siniekoni xjana tsjasihini ch'an kia. ²⁴ Kixin ti xjana i la éxi ó tsík'en xikaha ndá ijie la éxi ó xechón, la tsík'itjáña landá ijie la ó kónoxín inaá”, ichro ti it'é a. Ndá kjuankíxin sin kjuasin sin kia.

²⁵ 'Antá ti xjan saó la nonte tjech'e ch'an ixra. Andá ti ó ikjan ch'an ikui chjínaxón nchia ndá kuíhin siín ison la ko ité sin. ²⁶ Ndá k'uéyehē ijnko nkexro ich'e ixra ndá kjuanchankíhi kixin nkekuénté xikaha sítóhen. ²⁷ Andá ti nkexro a ndáchro: “Kichua la ó tsíkjan. Landá it'á la k'uetoan ik'uen koxintáxjan tsanká kixin jina xíkjan ch'an”, ichro ti nkexro. ²⁸ Andá ti xjan saó la kónínkaon chróhya ts'ixenhen nchia. Andá ti it'é k'uaxrjexín nchia chrónóehē kixin chrók'uixenhen xjan nchia. ²⁹ Kjánchó jehe ch'an kjuátēhe ndáche it'é: “Nchónhña nánó t'ahani ixra, la xráxín kuitekakohani kaín nkehe kuétoan, kjánchó kjuájonhña nijnko koténtso chrókjóniekoni ti sin chóxini. ³⁰ Andá ijie ikjan ti xjaan i kjuínchek'itjáña kaín ti nkehe chjehé, kjuínchek'itjáñaxín ch'an chojnichjin. La ijie ikjan ch'an la ¿naxa t'oñá koxintáxjan tsanká sinie ch'an ni?”, ichro ti ch'in saó. ³¹ Andá ndáchro ti it'é: “Xjeeni, jaha xráxín tjejóko kíchoni ntihi. Kaín nkehe kuéntana la kuénta jaha kjaxin. ¿Nkekuénté ninkávan? ³² Andá ijie la ticháxin tsjasihini kíchuá kia tsochéheni kixin ikjan ti kíchuá kixin éxi

tsík'en ch'an landá ijie la ó tsíxechón ch'an, la tsík'itjáña ch'an landá ijie la kónoxín ch'an ínaá.”

16

Ch'in Jesús kjuíncheyóexin éxi ijnko nkexro k'uáyéhe ixra landá kjuích'ehya ixra jína

¹ Kjaxin ndáche ch'in Jesús ti sin k'uajiko:

—Kjuák'e ijnko lamo rico chóna ijnko nkexro chjéhe kjuachaxin kixin ts'etōan tsōhen ixra. Ndá ikui ijnko chojni chenka ti lamo: “Ti nkexro t'etōan la nchexéhen ti nkehe chonta”, ichro. ² Andá ti lamo k'uéyēhe ti nkexro ch'ehe ixra ndáche: “¿Á chaxín xikaha ich'e kixin xikaha ichro sin? Andá ijie tsjájuan kuentá ti ixra kjuích'e kixin ijie í sich'ehya ixra tsétoan ntihi”, ichro ti lamo.

³ Andá ti nkexro t'etōan tōhen ixra kjuenkayáxin: “¿Nkehe chrókjuít'a ijie kixin ti lamo la í tsjajonhña ixra sit'a? Mé janhan la chontahya fuerza sit'a ixra nontēe chojni la ko tósuàna kixin chrók'uajia chrókjuánchák'á nkehe. ⁴ Ó nóna nkehe sit'a kixin ndá tsochonta nkexro tsjajon kjuachaxin tsjak'é ndōe sin ti í tsochontahya ixra sit'a”, ichro ti nkexro t'etōan ixra. ⁵ Ndá k'uéyēhe ch'an nkojnko ti sin síkéhe ti làmoé a. Ndá ti chojni saō ikui ndá ti nkexro t'etōan mé kjuanchankí: “¿Nkekjaín tjasikéhe lamoéni?” ⁶ Andá ti chojni la kjuátēhe ndáchro: “Síkáni ijnko ciento ntabarril aceite”, ichro. Andá ti nkexro t'etōan ndáchro ch'an: “Ntihi itjen ti xroon tsjénkaxian a. Tjak'é nonte tjoka la ch'éna ijnko xroon la í cincuenta ó ténixian”, ichro ti nkexro a. ⁷ Ndá chr'éxin la kjuanchankíhi ch'an ijnko nkexro: “Andá jaha, ¿nkekjaín tjasiká?”, ichro. Ndá ndáchro ti nkexro: “Ijnko ciento medida noatrigo síkani.” Landá ndáchro ti nkexro t'etōan: “Ti xikaha la ntihi itjen ti xroon tsjénkaxian. Andá ijie la ch'éna ochenta ó”, ichro ti nkexro a. ⁸ Andá ti lamo kjuátsoan kixin kjónté jehya ixra jína kjuích'e ti nkexro kjuích'ehe ixra ti jehe ch'an kjánchó antsí nohe nkexrín níxjēhe íso chojni kjónte kjuích'ia. Méxra ti sin chonhña Díos la nohe sin níxjēhe sin íso chojni, andá ti sin ixri ti t'inkaséña la nuehña sin nkexrín tsonixjēhe sin íso chojni ti nkehe jína.

⁹ 'Janhan la tétuḡhanra kixin chrókuichánxīhanra ti chichaon sín chjasintajni, kjónté tjuáhya, kixin tsjínkĩtsara chojni kixin ndá itsjora sin jína. Andá ti ó tsjeje kaín chichaon, ndá jehe sin ts'ejóchónhen sin nkaya nkajní ts'áyáhara sin nkochríxín.

¹⁰ 'Ti nkexro k'uayakonhen ti nkehe chóna, kjónté tsjéhya, la kjaxin chrókjuacha chrók'uayakonhen itsjé nkehe chróchóna. Andá ti nkexro kjuachahya k'uayakonhen ti nkehe tsjéhya chóna la kjaxin chrókjuachahya chrók'uayakonhen ti itsjé nkehe chróchóna. ¹¹ Mé xikaha ti xitjahya t'ayakonhénra ti chichaon kuènte chjasintajni ntihó la, ¿ndá nkexrín chrók'uayéhéra nkehe tjete chaxín kuènte nkaya nkajní? ¹² Mé xikaha ti kjuáchahyara k'uayakohénra ti chichaon kuènte ókjé nkexro, ¿ndá nkexro chrótjáhara jahara ti nkehe chaxín tjete chróchontara?

¹³ 'Nijnko nkexro xitjahya sich'ehe yaá lamo xrā kixin ijnko la tsonínkakohen la ko ti íjnko tsojtjehe, o ijnko la tsitekakohen, la ti íjnko la tsitekakuenhña. Xitjahya chrókjuich'ehe chojni ixrā Díos ti tjinkaon sin tsochóna sin itsjé chichaon —ichro ch'in Jesús.

¹⁴ Andá ti sin fariseo imá kóxrjīhīn sin chichaon, ndá kuíhin sin kaín ti nkehe ndáchro ch'in Jesús, ndá kjuanoá sin. ¹⁵ Andá ch'in Jesús ndáche sin:

—Andá jahara tjinkáonra chrók'uejoxīnra jína nkayakon chojni. Andá Díos la chóxin asánra. Andá ti nkehe imá tóxrjīhīn ich'e chojni la Díos la tóxrjīenñña tíha.

Ti ley t'etōan Díos la ko ti kjuachaxin kuènte

¹⁶ 'Ti naxā kjuankíxinhña kjuako ch'in Juan la kuékjako sin ti ley tsík'etōan Moisés la ko ti nkehe kuékjin ti sin kuéchrónka itén Díos ósé. Andá ikui ch'in Juan la chrónka ti itan jína chrónka nkexrín ts'etōan Díos ti kjuachaxin kuènte. Ndá kaín chojni imá tjinkaon sin chrókjuacha sin chrók'uejó sin ti itjen Díos t'etōan.

¹⁷ 'Antsí xrāhya chrók'uitjáña ti nkehe sín nkajní la ko chjasintajni, andá antsí ixrā kixin chróxiteyáhya itén Díos, kjónté ijnko nkehe intsí t'etōan ti ley.

Ch'in Jesús tjako kixin chrókjuákeehya kícho chojni

(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

¹⁸ 'Andá ijnko chojni tsjakehe ichjién landá tsakja ijnko chojnichjin la ó kjuasin ch'an ijje. La ko ti nkexro tsakja ijnko tjan tsíkítsinkehe la kjaxin ijje tíha.

Ti nkexro rico la ko ti ch'in Lázaro

¹⁹ 'Ndá kjuák'e ijnko nkexro imá rico la ko jehe k'uitsá ika imá tjete náxrjón kjátse tié la ko kaín ñao kjuasin kia. ²⁰ 'Andá ndója ndoe ti nkexro a la kjuák'etjaxin ijnko chojni nóa mé it'in Lázaro, tjanchak'á la ko níhi tsíchr'enka kuenté ntøe ch'an. ²¹ 'Andá ti chojni nóa la imá kjuák'e asén chrókjonie la ko chrókókjeexín ti nkehe tot'ø tsjixènjinkixin mesa kuènte ti nkexro rico. 'Andá ti konia la kjuamá va ti tosóa chóna ti ch'in nóa. ²² 'Andá ijnko ñao mé ik'uen ti ch'in nóa. 'Andá ti sin ángel mé sákjuiko ch'an ti náxrjón itjen ch'in Abraham. La ko kjaxin ik'uen ti nkexro kuérico la sákjuikjavá sin ch'an. ²³ 'Ndá itjen ti nkexro a ti sátsji ti sin tsík'en tjetjasóte. 'Ndá konta ch'an la k'uikon kixin ikjín náxrjón itjen ch'in Abraham tjeko Lázaro. ²⁴ 'Ndá k'uéya ti nkexro kuéchóna itsjé nkehe ndáchro ch'an: "It'éni Abraham, tikonóana tétuènhén Lázaro kixin sinchekjataxín kóhe dedo itja ch'an ìnta ndá itsi tsjak'etak'á ch'an nejèn kixin tsoxruehe kixin tjinahña sóa ti xrohi siín ntihi", ichro ti nkexro kuéchóna itsjé a. ²⁵ 'Kjánchó ndáchro ch'in Abraham: "Xjeeni, xráxinkávan kixin ti ó kjuák'e chjasintajni la ó k'uayéhé itsjé nkehe náxrjón. 'Ndá Lázaro k'uáyéhe nkehe náxrjónhña. 'Andá ijje kjuaxróxin itjen Lázaro ntihi, andá jaha tjetjasótia méhe. ²⁶ 'La kjaxin itjen ijnko tsaka imá ijje ti nkosiñe la xitjahya ts'átøye ti sin siín ntihi tsjiji sin ti itjen jaha la ko kjaxin ti sin siín méhe la xitjahya itsji sin ntihi", ichro ch'in Abraham. ²⁷ 'Andá ti nkexro kuérico mé ndáchro ch'an: "Ndá xrjanógha jaha It'éni Abraham kixin tétuènhén Lázaro sátsji ndoe T'aná ²⁸ kixin ntiha kuitøhe in'ó ti sin kíchina, ndá chróchenka ch'an sin kixin chrókuihya sin ntihi chrókjuasótehya sin kixin imá náxrjónhña ntihi", mé ichro ti nkexro kuérico. ²⁹ 'Kjánchó kjuátehe ch'in Abraham ndáchro ch'an: "Ó chóna sin ti nkehe tsíkjin Moisés la ko ti sin kuéchrónka itén Díos ósé a. Chrókuíhin sin ti

nkehe tsíndáchro ti sin a”, ichro ch'in Abraham. ³⁰ Ndá ndáchro ti nkexro a ínaá: “Nahi, It'éni Abraham. Chrókójína sáchrokjuitsjehe ijnko chojni tsík'en ndá chrókuitekaon sin chrókuitq̄he sin ijíe sin”, ichro ti nkexro a. ³¹ Ndá ndáchro ch'in Abraham: “Ti tsitekakonhña sin ti nkehe tsíndáchro Moisés la ko ti nkehe tsíndáchro ti íso sin tsíchronka itén Díos ósé, andá k̄axin tsitekakonhña sin kjónté chróxechón ijnko chojni tsík'en chrókjuichronka ínaá”, ichro ch'in Abraham.

17

Ti kjuaxikaon nax̄a tjasin chojni ijie

(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

¹ Ndá ch'in Jesús ndáche ti sin k'uajiko:

—Xrácín siín nkehe tsjasixín chojni ijie, kjánchó imá tsjasóte ti nkexro sich'iyehē ijnko chojni kixin x̄ik̄aha chrókjuasixín sin ijie.

² Ícha jína chrókjuincheteyá sin ch'an ijnko x̄ochre chrókjuikjakánkí sin ch'an ndañao kixin ndá chrókjuachroehya ijnko chájan nax̄a noehña. ³ Tóxakohanra kixin x̄ik̄ahya chrókjuásinra ijie.

'Andá ti kichuára chrókjuásihanra ichrén ijie, jaha chróníxjehéra ch'an chróchenkara kixin jehya jína ti x̄ik̄aha kjuit'ahara ch'an. Andá ti chrókuitekaon ch'an chrókjuítóx̄ihin ti tjenkayáxin, ndá chrók'uitjáñahanra ti nkehe kjuit'ahara ch'an. ⁴ Kjónté chrókjuasihanra ch'an ijie yato veces nkok̄oa ñao la ko yato veces chróndáchro kixin í x̄ik̄ahya tsjasin ijie ínaá, la ticháxin ts'itjáñahanra ti nkehe kjuit'ahara ch'an.

Ti kjuachaxin chóntani kixin tinkáchónkini Cristo

⁵ Ijnko ñao ti sin k'uajiko Ìnchéni ndáche sin:

—Tjenk̄itsani kixin antsí chrókuinkáchónkini ti jaha —ichro sin.

⁶ Andá Ìnchéni ndáchro ch'an:

—Kjónté intsí chrókuinkáchónkira ti janhan éxi jíéxin ijnko itje intsí kuènte inta mostaza la jína chrókuétuehénra ti inta sicómoro kixin chrók'uaxrjenkíxin ti itjen ntihi sáchrokjui chróxenkaxín

nkosiñe ndañao ntiha, andá ti inta la chrókjuinchexiteyá ti xikaha chróndáchrora.

Nkexrín chrókjuinchexiteyá ti nkexro ich'e ixra

⁷ 'Nkojin ti jahara ti chróchontara ijnko nkexro t'ahara ixra, andá ti nkexro a chrókjanxin nontara ti kjuínchentá ch'an inche o k'uayakonhen ti iko kuéntara, ¿á chróndáchera ch'an kixin seno chrókjuak'e chrókjonie ch'an ní? ⁸ Kjá nahi. Kjá chrókuétuéhénra ch'an kixin seno chrókjuinchechján ch'an ti nkehe sinte la ko chrókóyaxíhin kixin tsjajon nkehe chrókjónte la ko chrók'uia. Andá tsjixin sinte, landá nchoxon jehe ch'an tsjak'e sinie la ko its'i. ⁹ ¿Á chróchjéhéra ch'an kjuasáya kixin kjuínchexiteyáni ti nkehe kuétuéhénra? Kjá nahi. ¹⁰ Mé kjaxin xikaha ti jahara ti ó chrókjuixin kaín ti ixra k'uétuahanra Díos, chróndáchroryara kixin jína kjuich'era ixra kixin ó jehó ti nkehe k'úituahanra kjuinchexiteyára, tsixrora.

Ch'in Jesús kjuínchekitöhe jína ite chojni chóna chinlepra

¹¹ Ndá sátsji ch'in Jesús chjasin Jerusalén ndá k'uatsínka nó nonte Samaria la ko nonte Galilea. ¹² Ndá kjuiji ijnko chjasin intsí ndá xéta ite chojni ndoa níhi chóna sin chinlepra, kjánchó ikjín tjejóchónhen sin, ¹³ ndá itsen k'uéyehé sin ch'an ndáchro sin: —Jesús, Maestro, tikonóhéni kaíni —ichro sin.

¹⁴ Ndá k'uikon ch'in Jesús ti jehe sin, ikjín tjejó sin la ndáche ch'an sin:

—Sátsjira tjákohéra ti sin nchát'á kixin ó kuitohara jína, ichrora.

Ndá naxa sákjui sin la tinkákitöhe sin jína. ¹⁵ Ndá ijnko ti jehe sin ti ó kónohe kixin kuitöhe jína ndá ikjan, chjéhe kjuasáya Díos la itsen nixja. ¹⁶ Kjuák'exín toch'in chrínkí toté ch'in Jesús la k'uisén ch'an xrákjanyani nonte kixin chjéhe ch'an Jesús kjuasáya. Andá ti nkexro a mé tsíkjin nonte Samaria. ¹⁷ Andá ch'in Jesús ndáchro ch'an:

—¿Xá jehya ite chojni kuitöhe jína? ¿Xá kjá ti sin ina? ¹⁸ ¿Á jehó ti nkexro i, kjónté ikjín tsíkjin, ikjan chjéhe kjuasáya Díos ní? —ichro ch'in Jesús.

¹⁹ Andá ndáche ch'in Jesús ti nkexro a:
—T'ínkatjen sátjia, kixin ti kuitekávan Díos la kuitōha jína
—ichro ch'in Jesús.

Itsi ti kjuachaxién Díos

(Mt. 24:23-28, 36-41)

²⁰ Andá ti sin fariseo kjuanchankíhi sin ch'in Jesús kixin nkesá itsi ti kjuachaxin kuènte Díos. Andá ch'in Jesús kjuátehe ndáchro ch'an:

—Andá ti itsi ti kjuachaxin kuènte Díos la xitjahya ts'ikon chojni.

²¹ Xitjahya tsondáchro chojni: “Ntihi itjen,” o “Ntiha itjen”; kixin ti kjuachaxin kuènte Díos itjen nkosiñe ti tjejora —ichro ch'in Jesús.

²² Ndá ch'in Jesús ndáche ti sin k'uajiko:

—Andá itsi ti ñao tsotjinkáonra nkojín ñao chrók'uíkonra ti Xjeen Díos k'óna Chojni, ndá í ts'ikonhñara tíhi. ²³ Tsondáchro sin kixin ntihi itjen ch'an, o ntiha itjen, kjánchó sáchrokjuihyara la ko chróchréehyara sin. ²⁴ Kixin éxi ts'ikonra tsjonkíxín ts'inkaséñaxín kuenté nkajní mé xikaha tsohen ti ó tsokjan ti Xjeen Díos k'óna Chojni. ²⁵ Ticháxin seno tsjasóte ch'an nchónhña la ko ti sin síin ijie tsitekakuenhña sin ch'an. ²⁶ Exi kóhen ti ñao kjuák'e Noé mé xikaha tsohen ti ó tsokjan ti Xjeen Díos k'óna Chojni. ²⁷ Ti sin a kuékjinie sin la ko kuék'i sin la ko kótehe sin la ko kjuajon sin kjuachaxin kótehe ti xjeen sin. Andá xrínahña ikui ti ñao k'uixenhen Noé ti ntabarco ndá k'uaniá ichrin, andá ti sin kuitōhe ndója la kaín sin k'uitjáña sin. ²⁸ Mé kjaxin xikaha kóhen ti kjuák'e Lot kuékjinie sin la ko kuék'i sin la ko kuék'uena sin nkehe la ko kuékjinchekji sin la ko kuék'uenkā sin nontee sin la ko kuékjich'éna sin nchia. ²⁹ Andá ti ñao k'uaxrjexín Lot ti chjasin Sodoma, la mé nkajní kuixín xrohi la ko azufre, la mé tíha k'uexin kaín ti sin ntiha. ³⁰ Mé xikaha tsohen ti ñao itsi ti Xjeen Díos k'óna Chojni.

³¹ 'Antá ti ñao a ti tjejó nkojín nkexro chrítaón nchia tjejót'ok'éhe sin, andá ichrén nkehe chóna sin kuitōhe sin nkaxenhen nchia la í chrók'uinkajinhña sin chrókuakitsje sin ti nkehe chóna sin, tjoka sáchrokjui sin ókjé. Kjaxin xikaha nkojín chojni tjejó sin nontee sin

la í chrókjanhña sin ndøe sin. ³² Xraxinkáonra nkehe kóhen ichjién Lot. ³³ Ti nkexro tjinkaon kixin kohya nkehe chrókóhen la mé ts'itjáña. Andá ti nkexro chrókjuinçek'itjáñaxín asén kixin chróchronka itén Díos la mé tsaá. ³⁴ Andá tsondáxrjan kixin ti tie a nkokøa ts'ejójua yaá chojni la ijnko la sátsji la ko ti íjnko la tsitøhe. ³⁵ Yaá chojnichjin its'o sin nkokøa, la ijnko la sátsji la ko ijnko la tsitøhe. ³⁶ Yaá chojni ts'ejóch'e sin ixra nontee, la ijnko la sátsji andá ijnko la tsitøhe —ichro ch'in Jesús.

³⁷ Ndá kuíhin sin tíha ndá kjuanchankíhi sin ch'in Jesús:
—¿Xá nketí tsøhen tíha, Ìnchéni? —ichro sin.
Andá ch'in Jesús kjuátehe ndáchro ch'an:
—Ti itjen ti cuerpo kuènte chojni tsík'en la mé ntiha tsonkotsé ti kontexrjen —ichro ch'in Jesús.

18

Jesús kjuíncheyóexin ijnko tjan ik'án la ko ijnko juez

¹ Andá Jesús kjuíncheyóexin ch'an ijnko nkehe kixin nkochríxín chrónixjehø chojni Díos la ko chrók'óxrjéhya sin. ² Ndá ndáche ch'an sin:

—Ijnko chjasin kjuák'e ijnko juez kjuikosáyehya Díos la ko kuéchóntehya kjuasáyé ninkexró. ³ Kjaxin chjasin ntiha kjuák'e ijnko tjan ik'án, nkoyaxón sákjuitsjehe tjan ti juez kjuanchia tjan ijie, ndáchro tjan kixin chrókuitøexín kixin ijnko chojni nínkakonhen tjan ntiha. ⁴ Nchónhña veces tjitsjehe tjan ti juez la chróhya ch'an chrókjuinçekitøexin ch'an. Ndá chr'éxin kjuenkayáxin ti ch'in juez ndáchro: “Kjónté í tsjikosáyàhya Díos la ko ninkexró tsjikosáyàhya ⁵ la ti tjan ik'án nkoyaxón tjanchia tjan ijie, landá janhan mé tsjínkítsa tjan tsitøexín ti ijie tjanchia tjan kixin nkoyaxónhña itsi tjan tsochronóa tjan, kixin ijie ó kjuixin kónínkavan”, ichro ti ch'in juez.

⁶ Ndá ndáchro Ìnchéni:
—Mé xikaha ichro ti juez jínahña. ⁷ Andá ijie ¿xá chrókjuinkítsahya Díos ti sin kjueyá ti jehe ch'an ti chróchronóehø sin nchakotjin la ko tie? ¿Á tjokahya chrókjuatehe chrókjuinkítsa

Díos ti jehe sin ní? ⁸ Ndáxrjan kixin kjá Díos tjoka chrókjuinkĩtsa ti jehe sin. Andá ti ó tsokjan ti Xjeen Díos k'óna Chojni, ¿á naxa chrók'uitja ch'an chojni tinkáchónki ti jehe ch'an ntihi chjasintajni? —mé xikaha ichro ch'in Jesús.

Ch'in Jesús kjuíncheyóexin éxi ijnko fariseo la ko ijnko nkexro nchekjènkj

⁹ Ndá ch'in Jesús kjuíncheyóexin ch'an níxjehe ch'an iso chojni tjenkayáxin sin kixin imá jína ti jehe sin, andá ti íso chojni la nahi, ichro sin. Ndá ndáchro ch'an:

¹⁰ —lyó sin ndoa sákjuj sin nkaxenhen njnko kixin tsonixjehe sin Díos. Ijnko la fariseo la ko ijnko la chojni nchekjènkj. ¹¹ Andá ti fariseo tjexín toté níxjehe Díos ndáchro ch'an: “It'éni Díos, kjuasáya kixin jeheni la chóntahyani ijje éxi ti sin íso kixin jehe sin teé sin la ko ch'iyehé kícho sin la ko ch'iyehé sin chojnichjin. Kjaxin jeheni la jehya éxi ti nkexro nchekjènkj tjihin. ¹² Jeheni la niehñani iyó ñao nkojnko semana la ko kjaxin tjajoni ti chichaon tjachani, ti diezmo kuènta”, ichro ti fariseo. ¹³ Andá ti chojni nchekjènkj la imá ikjín kuitohe ko chrókóntahya ch'an nkajní la mé chjéhe ch'an ntakuin ch'an, la ndáchro ch'an: “It'éni Díos tikonoghéni ti jeheni kixin nchónhña ijje chóntani”, ichro ti nkexro a. ¹⁴ Tjonkara kixin ti chojni nchekjènkj jína ikjan ndoex kixin Díos kujkonóehé ti jehe ch'an la kujiihin ch'an ti ijje chóna, andá ti fariseo la nahi. Kixin kaín chojni nchenkehe asén kixin imá jína ti jehe sin la mé imá tsontsí. Andá ti chojni nchenkehya asén la imá ts'ánkí ti kjuachaxin kuènte sin.

Ch'in Jesús kjuíncheñao chájan

(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

¹⁵ Kjaxin kujkəo sin chájan ntsíntsí ti itjen ch'in Jesús kixin chrókjuincheñao ch'an xjan, kjánchó ti ó k'uikon ti sin k'uajiko ch'in Jesús la í kjuajonhña sin kjuachaxin kixin tsochjínako sin ixjan.

¹⁶ Andá ch'in Jesús k'uéyehé ti ixjan la ndáchro ch'an:

—Nté tjtóhéra chájan méhe tsoxrakoa ti itjén janhan la t'ínkakuénhñara xjan kixin ti sin kuènte kjuachaxin kuènte Díos la

mé tóyóhę éxi ti xjan a. ¹⁷ Ndá chaxín ndáxrjan kixin ti nkexro ts'ónahña éxi ijnko chájan xitjahya ts'ejó sin ti ts'ętoan Díos.

Ijnko ndasoá rico kjuinixjehę ch'in Jesús

(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

¹⁸ Ijnko nkexro t'ętoan kuènte njnko kjuanchankíhi ch'in Jesús:
—Jaha la ijnko nkexro tjako jína la, ¿nkexrín chrókjuich'eni kixin chrók'uitjani ti kjuachón nkochríxín? —ichro.

¹⁹ Ndá kjuátęhe ch'in Jesús ndáchro ch'an:
—¿Nkekuèté ndáchrua kixin jína ti janhan? Jehó nkokęa nkexro mé jína la tíha mé Díos. ²⁰ Jaha la ó noha kixin nkexrín k'ųętoan Díos: “Chrokjuacheéhyara kichuára, la ko chrók'oñáhñara chojni, la ko chrókuęehyara, la ko chróndáchrohyara ninkehó nkehe chaxínhña kuènte ókjé chojni, la ko chróchontehera kjuasáya it'ára la ko ñára”, —ichro ch'in Jesús.

²¹ Andá ti nkexro kjuátęhe ch'an, ndáchro:

—Kaín tíha kjuínchexiteyáni ndesi xjantsini.

²² Andá kuíhin ch'in Jesús tíha ndá ndáchro ch'an:

—Andá nkokęa nkehe naxę t'itjáña chrókjuich'e, chrókjuínchekjia kaín nkehe chonta, andá ti chichaon sínchekjixían ti nkehe chonta la mé nchekitónhén ti chojni nóa. Andá ti nkehe tjete la tsochonta nkaya nkajní. Landá ti ó tsjixin tsjájuan kaín, ndá tsjihá, ndá chrehé ti janhan —ichro ch'in Jesús.

²³ Andá ti nkexro a kuíhin xikaha la imá kóxakonhen kixin imá itsjé nkehe chóna ch'an. ²⁴ Ti ó k'uikon ch'in Jesús kixin kóxakonhen ti nkexro a landá ndáchro ch'an:

—Imá ixrę kixin ti chojni chóna nchónhña nkehe ts'ixenhen sin ti t'ętoan Díos. ²⁵ Antsí xrahya chrók'uatsínka ijnko kokamello ijnko tjar'in ntachika tjexrja, andá antsí imá ixrę ijnko chojni chóna itsjé nkehe chrók'uixenhen ti t'ętoan Díos —ichro ch'in Jesús.

²⁶ Andá kuíhin sin kixin xikaha ndáchro ch'in Jesús ndá kjuanchankí sin:

—Ti xikaha la, ¿xá nkexro chrókjuacha chrókuaá? —ichro sin.

²⁷ Ndá ndáchro ch'in Jesús:

—Ti nkehe tsjachahya chojni, la Díos la tsjacha sich'e kaín tíha.

²⁸ Andá ch'in Pedro ndáchro ch'an:

—Ínchéni, jeheni la ó kuítgheni kaín nkehe chóntani, ndá chréheni ti jaha.

²⁹ Ndá kjuátehe ch'in Jesús ndáchro ch'an:

—Chaxín tsotjonkara kixin nkojinra chrókuítghera ndoa, la o it'á o ìná, la o kíchuára, la o ichjiánra, la o xjaanra kixin chrókjuich'era ixra kuènte Díos ³⁰ la antsí itsjé nkehe ts'ayéhéra ntihi chjasintajni la ko ti chr'éxìn la ts'ayéhéra kjuachón nkochrín —ichro ch'an.

Ch'in Jesús chrónka ínaá kixin its'en

(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

³¹ Ndá ch'in Jesús k'uéyehé jehó ti teyó sin k'uajiko ch'an ndá chrónka ch'an:

—Ijie sátsjini Jerusalén. Landá ntiha tsoxiteyá kaín ti nkehe tsíkjin ti sin tsíchronka itén Díos ósé nkexrín tsghen ti Xjeen Díos k'óna Chojni. ³² Tsjikaán sin ch'an ti tjejó ti sin jehya judío la ko tsjanoá sin ch'an la ko ts'ántaxínhìn sin ch'an la ko ndaté sin tsíkite sin ch'an. ³³ Tsjate sin ch'an, andá chr'éxìn la ts'óñá sin ch'an. Andá ti ñao níxin tsoxechón ch'an —ichro ch'in Jesús.

³⁴ Andá jehe sin la ninkehó kienxínhña sin ti nkehe nixja ch'in Jesús kixin tíha ijnko nkehe naxa tsjachahya sin chrókienxin sin.

Ch'in Jesús kjuínchekitöhe jína ijnko chojni t'ikonhña chjasin Jericó

(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

³⁵ Andá ch'in Jesús ti ó chjína chrók'uixenhen chjasin Jericó ndá ntiha chrínta ntja tjetjaxìn ijnko nkexro t'ikonhña, tjanhak'á.

³⁶ Ndá xrínahña kuíhin ti nkexro t'ikonhña kixin sít'atsínka nchónhña chojni, ndá kjuanchankí ch'an:

—¿Xa nkerí sítóhen?

³⁷ Ndá chenka sin ti nkexro a kixin ch'in Jesús tsíkjin chjasin Nazaret ts'átsínka ntiha.

³⁸ Ndá k'uéya ti nkexro t'ikonhña ndáchro:

—Jaha Jesús, tsík'axrjeníxian David, tikonoghéni.

³⁹ Andá ti sin tsítaón ntja la k'uētuehen sin ch'an kixin tsotání, kjánchó antsí itsen k'uéya ch'an ndáchro:

—Jaha tsík'axrjeníxian ch'in David, tikonóhéni —ichro ch'an.

⁴⁰ Andá ch'in Jesús ntahó kjuák'echónhen ndá k'uētoan kixin tsjikakjín sin ti nkexro a. Ndá ti ó kuikao sin ch'an ti chjínaxón itjen ch'an Jesús ndá kjuanchankí ch'in Jesús, ndachro ch'an:

⁴¹ —¿Nkehe tjinkávan chrókjuít'aha? —ichro ch'an.

Ndá kjuátehe ti nkexro t'ikonhña ndáchro:

—Jaha Inchéni, tjinkaoni kixin chrók'uíkoni —ichro ch'an.

⁴² Ndá ndáchro ch'in Jesús:

—Ó ts'ikuan. Ó kuitoha jína kixin kuitekávan ti janhan.

⁴³ Ndá tuénxín ti nkexro t'ikonhña la ó k'uikon ch'an, andá chréhe ch'an ti ch'in Jesús la ko chjéhe ch'an kjuasáya Díos. La ko kaín ti sin k'uikon kixin xikaha kóhen chjéhe sin kjuasáya Díos.

19

Ch'in Jesús la ko Zaqueo

¹ Andá ch'in Jesús k'uíxenhen chjasin Jericó landá chró k'uatsínka ti chjasin a. ² Andá ntiha itjen ijnko chojni rico it'in Zaqueo; jehe ch'an mé t'ētuēhen ti sin nchekjènkj. ³ Tjinkaon ch'in Zaqueo chrókjuatsōan nkexro ti ch'in Jesús, kjánchó xitjahya t'ikon kixin intsí ch'an la nchónhña chojni siín. ⁴ Ndá kuinká ch'an kjuitaón ntja kixin tjinkaon chrók'uíkon ch'an. Ndá k'uátsé ch'an ijnko inta sicómoro chjínaxón ti ts'átsínka ch'in Jesús. ⁵ Andá ti ó k'uatsínka ch'in Jesús ntiha konta ti inta la ndáchro ch'an:

—Zaqueo, tjoka tjasinkajían kixin ndōa tsitōna ijie —ichro ch'in Jesús.

⁶ Ndá ch'in Zaqueo la tjoka k'uinkajin la imá kóchéhe ch'an .

⁷ Ndá kaín sin k'uikon sin xikaha ndá kjuankíxin sin tjonta sin ti ch'in Jesús, mé ndáchro sin kixin ch'in Jesús tsitōhe ndōe ijnko chojni chóna nchónhña ijie. ⁸ Ndá ch'in Zaqueo kjuák'exín toté la ndáchro ch'an:

—Jaha Inchéni, chrókónoha kixin tsjájuan nkosiñe ti nkehe chonta sintakitonhan ti sin nóa. Andá ti nkojín nkexro kjuít'ayahā

kuaáha la noó veces ts'okjanhan sin ti chichaon ijie —ichro ch'in Zaqueo.

⁹ Andá ndáchro ch'in Jesús:

— Andá ijie la tsaá chojni ti nchia i kixin ti nkexro a mé k'uaxrjeníxin Abraham. ¹⁰ Andá ti Xjeen Díos k'óna Chojni mé kuikjeyá la ko sinchekaá ti chojni chóna ijie.

Ch'in Jesús kjuíncheyóexin éxi ite chichaon imá tjete sínkí

¹¹ Andá ti chojni siín ntiha la naxa tjejótihin sin nkehe tjechronka ch'in Jesús, andá kjuíncheyóexin ch'an nkehe kixin ó chjínaxón chjasin Jerusalén itjen ch'an, andá jehe sin kjuenkayáxin sin kixin ti kjuachaxin kuente Díos la ách'e ó tuénxín itsi, ichro sin. ¹² Landá ndáchro ch'an:

—Itjen ijnko nkexro tsík'axrjeníxin ijnko nkexro imá kuék'etōan. Ndá sákjui ti nkexro ókjé nación kixin ts'áyéhe kjuachaxin ts'óna rey, andá chr'éxín la xíkjan ch'an ínaá. ¹³ Andá ti ó chjína sátsji ndá k'uéyehē ch'an ite ti sin ch'ehe ixra ch'an kixin ndá tsochjéhe sin nkojnko chichaon imá tjete sínkí. Ndá k'uētōan ti nkexro a: “Tsjankixinra ch'ekoára ixra ti chichaon hasta ti tsokjanjian”, ichro.

¹⁴ Andá ti sin chjasin ntiha imá kónínkakonhen sin ti nkexro, ndá ichr'án sin iso chojni chréhe sin ti sákjui ch'an tsochenka sin ti sin siín ntiha kixin tjinkakonhña sin ti nkexro a ts'óna rey ts'etūenhen sin. ¹⁵ Kjónté xikaha ichro ti sin a, la k'uáyéhe ch'an kjuachaxin ts'óna rey. Ndá ikjan ch'an chjasén ch'an, landá k'uētōan ch'an tsoxrakoa ti sin ch'ehe sin ch'an ixra, la mé ti sin tsík'ayéhe ti chichaon, kixin tsonohe ch'an nkekjaín kjuacha ti chichaon k'uáyéhe sin. ¹⁶ Andá ti nkexro xrankíxín kóchjína la ndáchro ch'an: “Jaha lamoéni la ti chichaon kjuájuan la kjuacha ite chichaon ínaá”, ichro. ¹⁷ Andá kjuátehe ti rey: “Ó nchoxon ti xikaha jaha la ijnko chojni jína ich'e ixra. Jina kjuich'e ixra, kjónté jehya ixra ijié, ndá tsjájuan kjuachaxin tsétoan ite chjasin”, ichro ti rey a. ¹⁸ Andá kóchjína ijnko nkexro ínaá ndáchro ch'an: “Ti chichakōan la kjuacha in'ó chichaon ínaá”, ichro. ¹⁹ Andá xikaha ínaá kjuátehe ti rey: “Tsjánjuan kjuachaxin tsétoan in'ó chjasin.”

²⁰ Andá kóchjína ti nkexro níxin ndáchro ch'an: “Ti chichakōan la

ntihi itjen. Kjuak'enkintani ti panítóeni ²¹ kixin chrakohani kixin jaha la jiḡa la tjinkávan tsákjá ti nkehe jehya jaha kjuaké la ko tsotja ti nkehe jehya jaha kjuénkaxian”, ichro. ²² Andá ti rey ndáchro ch'an: “Jehya chojni jína ich'e ixra jaha. Ti nkehe ndáchrua táha tsjanchia ijiḡ. Jaha la ó noha kixin jiḡa janhan tsákjaá ti nkehe kjuakéhya la ko itja ti nkehe jehya janhan kjuénkaxinhña. ²³ ¿Ndá nkekuènté kixin chr'ánhña ti chichaon ijnko banco chrókjuich'exín ixra? Andá ti ó ikjan ntona la antsí itsjé chichaon chrók'uayáhḡ ti chrókjuacha ti chichaon chrókjuich'e ixra”, ichro ti rey a. ²⁴ Andá ndáche ti rey ti sin siín ntiha: “Takítsjehéra ti chojni ti chichaon tsík'ayéhe, landá chjehéra ti nkexro chóna ite chichaon”, ichro ti rey a. ²⁵ Andá jehe sin ndáchro sin: “¿Nkekuènté chrók'uáyéhe ti chojni a kixin ó chóna ch'an ite chichaon?”, ichro sin. ²⁶ Andá ti rey kjuátehe ndáchro ch'an: “Kjonté nkojín nkexro itsjé chóna la antsí ts'áyéhe. Andá ti nkexro chónahya, la kjonté ti intsí chóna ch'an, la ts'axrjehe ch'an kaín. ²⁷ Andá ti sin nínkakona tjinkakonhña sin kixin janhan ts'óna rey la tsoxrakoa sin ntihi kixin janhan ts'íkonxín kuḡn ts'ochrínjin ikja sin.”

Ch'in Jesús k'uixenhen chjasin Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

²⁸ Ti ó kjuixin ndáchro ch'in Jesús tíhi ndá sákjuḡ nó chjasin Jerusalén. ²⁹ Andá ó kjuiji chjínaxón ti chjasin Betfagé la ko chjasin Betania chok'èxin ti ijnḡ nchek'in sin Olivo, ndá k'uḡtuḡhen iyó ti sin k'uajiko ch'an ³⁰ la ndáchro ch'an:

—Sátjira ti chjasin intsí chok'èxin ntiha, andá ti ó tsjasánra ntiha ts'ikonra ijnko kolócho tjechroé va naxḡ ninkexró titjak'ahya. Tjasintankehéra va la tsjikuánara va ntihi. ³¹ Andá ti nkojín nkexro tsjanchankíhara kixin nkekuènté tjasintankehéra va la ndáchera sin: “Inchéni tichánxihin va.”

³² Andá jehe sin sákjuḡ sin la k'uitja sin éxi ndáchro ch'in Jesús. ³³ Andá ti ó tjejótjasintankehe sin va, landá ti sin inché va kjuanchankí:

—¿Nkekuènté tjasintankehéra ti kolócho? —ichro sin.

³⁴ Andá jehe sin kjuátehe sin:

—Inchéni tsichánxihin va —ichro sin.

³⁵ Ndá sákjuiko sin ti kolócho ti itjen ti ch'in Jesús, landá ti iké sin kjuínchekamá sin va, ndá kjuák'ekjen ch'an. ³⁶ Andá tinkákji ti kolócho tjekjen ch'in Jesús, la tinkák'ikjínxín sin ti iké sin ntja kixin nátaón ti ika ts'átsínka ti kolócho tjekjen ch'an. ³⁷ Ndá ti ó kjuijichjína sin ti chjínaxón ti t'inkajínxín chojni ti ijna Olivo, landá kaín ti sin chréhe ch'in Jesús kjuankíxin sin itsen nixja sin, chéhe sin chjéhe sin kjuasáya Díos kixin kaín ti kjuaxroan k'uíkonxín ikon sin. ³⁸ Ndá ndáchro sin:

—Jina ti nkexro Rey kjuixín kjuachaxin ihnié Díos. Tsjak'e kjuaxróxin nkaya nkajní la ko kjuasáya Díos itjen nkaya nkajní —ichro sin.

³⁹ Andá iso ti sin fariseo tzejóyákjan sin íso chojni tzejónchexroan sin ntiha ndáchro sin:

—Maestro, tétuñhén ti sin chréhe ti jaha kixin tsotání sin —ichro sin.

⁴⁰ Andá ch'in Jesús kjuátehe ndáchro:

—Mé ti tsotání ti sin i la ixro tsotsje.

⁴¹ Andá ti ó kjuijichjína ch'in Jesús chjasin Jerusalén ndá k'uíkon ch'an ti chjasin landá tsjánka ch'an kixin kuitekakonhña sin, ⁴² la ndáchro ch'an:

—Chrókuiénxinra la ko chrókónohara nkexrín chrók'uayèxinra ti kjuaxróxin, kjánchó jahara kuitekákonhñara. Andá ó kjuixin k'uatsínka ti kjuaxróxin chrók'uíkonra la xitjahya ts'ikonra ijie.

⁴³ Andá itsi iso ñao jínahña itsi ti sin nínkakohanra la sich'éna sin ijnko tjat'o ts'ántatjen ti chjasin tjejora ntihi ts'inkákonhñen kixin xitjahya ts'axrjéxinra chjasin ntihi kixin nkuíxín ts'ejó sin ts'inkákonhñanra sin ⁴⁴ ndá ts'óxíka sin kaín ti tjat'o síin ntihi la ko ts'óñá sin kaín ti chojni síin la ko tsítqehya sin kixin ninkehó ixro naxa ts'ejókjen kícho, kixin jahara kjuátsoanhñara kixin kuitsjehe Díos ti chjasin tjejora ntihi —ichro ch'in Jesús.

Ch'in Jesús kjuínchetjóá nkaxenhen nínko

(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ Andá ch'in Jesús k'uixenhen ti n̄nko, andá kjuankíxin kuakitsje ti sin nchekji nkehe la ko ti sin t'ena nkehe ntiha. ⁴⁶ Ndá ndáchro ch'an:

—Ndáchro xroon itén Díos: “Ti ntóna i mé it'in nchia tsochjéexin chojni Díos kjuasáya”, andá jahara tsíkijich'énara itjueé xíchee —ichro ch'in Jesús.

⁴⁷ Andá ti n̄nko ntiha kjuák'e ch'in Jesús kjuako kaín ñao. Andá ti sin nchat'á t'etōan la ko ti maestro tjako ti ley la ko kjaxin ti sin t'etōan ti chjasin ntiha kjueyá sin nkexrín chrók'óñá sin ch'in Jesús, ⁴⁸ kjánchó k'uitjahya sin nkexrín chrók'óñá sin ch'an kixin kaín chojni tjejótihin ti nkehe tjechronka ch'an.

20

Ti kjuachaxin chóna ch'in Jesús

(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

¹ Andá ijnko ñao kjuák'e ch'in Jesús ti n̄nko ntiha kjuakohē chojni ti itan jína tsaáxin sin. Andá ikjui ti sin nchat'á t'etōan la ko ti sin tjako ti ley la ko kjaxin ti sin t'etōan kuènte n̄nko. ² Ndá kjuanchankí sin:

—Chronka nkehe ti kjuachaxin chonta kixin xikaha ich'e ti ixra. ¿Nkexro kjuajon ti kjuachaxin a? —ichro sin.

³ Ndá kjuátehe ch'in Jesús ndáchro ch'an:

—Kjaxin janhan tsjánchánkíhara ijnko nkehe siná nkexrín tsjatehera. ⁴ ¿Andá nkexro k'uetuēhen ti Juan kixin tsikite ch'an chojni? ¿Á Díos ní o chojni ó? —ichro ch'in Jesús.

⁵ Ndá kjuankíxin sin itjo sin kícho sin, ndáchro sin:

—¿Nkehe chrókjuateheni? Andá ti tsondáchroni kixin Díos ichr'án ti ch'in Juan landá tsjanchankí ch'in Jesús kixin nkekuèté kuitekakuenhñani ti ch'in Juan. ⁶ Andá ti tsondáchroni kixin chojni ó k'uetuēhen sin ch'in Juan landá kaín chojni tsonínkaon sin la ixro ts'óñaxini sin kixin tjenkayáxin sin kixin Juan chaxín kuékjako itén Díos —mé xikaha ikjo sin.

⁷ Ndá kjuátehe sin kixin noehña sin nkexro ichr'án ti Juan. ⁸ Ndá ndáchro ch'in Jesús:

—Kjāxin janhan tsoxrjānkahya nkexro kjuajon kjuachaxin tjet'a ti ixra i —ichro ch'an.

Ch'in Jesús kjuíncheyóexin éxi ti sin ch'ehya ixra jina

(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

⁹ Ndá tuénxín kjuankíxin ch'in Jesús níxjehē chojni kjuíncheyóexin ndáchro ch'an:

—Kjuák'e ijnko chojni k'uēnkāxin inta to uva ti nontēe, andá chr'éxin kjuínchekjen ti iso ti sin ich'e ixra. Landá kjuixin ndá sákjui ch'an ikjín la imá isé k'óxrjéhen ch'an ntiha. ¹⁰ Andá ikui ti ñao tsakjinjin sin ito uva, ndá k'uētuehen ti nkexro nontēe ijnko nkexro ch'ehe ch'an ixra kixin tsjikjanchehe ti sin ich'e ixra ti nontēe kixin tsjajon sin ti ito chrók'uáyéhē ch'an. Andá ti sin ich'e ixra la kjuate sin ti nkexro a landá k'uinkíté sin la ninkehó tsíchjéhya sin.

¹¹ Andá ti nkexro nontēe ichr'án ijnko nkexro ch'ehe ch'an ixra. Andá kjāxin ti sin ich'e ixra la k'uántaxíhjin sin ti nkexro a la ko kjuate sin la ko kjāxin ninkehó tsíchjéhya sin ch'an ínaá. ¹² Andá ti nkexro nontēe ichr'án ijnko nkexro. Andá ti sin ich'e ixra kjāxin xikahó tsíkijich'ehe sin ti nkexro a ínaá, la ko tsík'inkíté sin ch'an.

¹³ Ndá ti nkexro nontēe ndáchro: “¿Nkexrín chrókjuít'a ijie? Tsochr'an ti xjana imá tjuahā. Ách'e chrókuitekakonhen sin xjan, chróchóntehe sin xjan kjuasáya”, ichro ti nkexro a. ¹⁴ Andá kjónté ikui ti xjeen ch'an la k'uikon ti sin ich'e ixra ndá chenka sin kícho sin: “Ti xjan i mé ts'áyéhē kaín nkehe kuènte it'é. Ts'óñáni xjan kixin jeheni tsitgekoni kaín ti nkehe a”, ichro sin. ¹⁵ Andá kuakitsjexín sin xjan ti nontēe ntiha la k'óñá sin xjan.

Andá kjuanchankí ch'in Jesús:

—Andá ti ìnché nontēe la, ¿nkehe chrókjuich'e kixin xikaha kóhen ti xjeen? ¹⁶ Chrókui chrókjuinчек'itjáña ti sin ich'e xra kixin xikaha kjuích'e sin k'óñá sin ti xjeen, andá chróchjéhe ti nontēe íso nkexro chrókjuich'e ixra —ichro ch'in Jesús.

Andá ti ó kuíhin sin xikaha, ndáchro sin:

—Kjá Díos la xikahya tjinkaon —ichro sin.

¹⁷ Andá ch'in Jesús komá ti jehe sin ndáchro ch'an:

—¿Andá nkehe t'axrjexín ti nkehe ndáchro xroon itén Díos?,

ndáchro xikihi:

Ti ixro náxrjónhña kuítogenta ti sin ch'éna tjat'o,
andá mé ijie k'óna ti ixro tjetuan.

¹⁸ Andá nkojín chojni tsjitsinka chrítaón ti ixro i la tsokuen. Andá ti ts'anótjen ti ixro i tsoxratja ijnko chojni la tsokuen, ts'óna inche.

Ti xra tsjenkehe sin gobierno

(Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:13-17)

¹⁹ Andá ti nchat'á t'etuan la ko ti maestro tjako ti ley tjinkaon sin chrótsé sin ch'in Jesús tuénxín ti hora a, kixin ó nohe sin kixin jehe sin kuakitsjexín ti nkehe nixja jehe, kjánchó xitjahya tsotsé sin kixin chrakonhen sin ti chojni siín. ²⁰ Ndá k'uetuehen sin chojni tsotsáyehe sin ch'in Jesús, éxi chojni chóna kjuasáyé ti jehe ch'an la chrókjo sin ch'an nkojína kixin ách'e ichrén nkehe nduáhya tsonixja ch'an. Andá jína tsjanchaxín sin ijie tsjikaán sin ch'an ti itjen ti gobernador. ²¹ Mé xikaha kjuanchankíhi sin nkehe, andá ndáchro sin:

—Maestro, ó noheni kixin kaín nkehe ndáchrua la ko kaín nkehe tjákua la chaxín ndoá la ko jehya nkexrín tsjehe chojni tjenkayáxixián kixin á jína sin, la ko ndoá tjákua ntje Díos. ²² Andá ijie la chrónka, ¿á jína chrókjuenkeheni ti ch'in Cesar ní o nahi? —ichro sin.

²³ Andá ch'in Jesús la ó kónohe kixin nduáhya tjenkayáxin sin ndá ndáchro ch'an: ²⁴ Tjákora ijnko ti chichaon méhe. ¿Nkexro ti tsík'axrjexín tjenkáni ti chichaon i la ko nkexro ihnié chóna? —ichro ch'in Jesús.

Ndá kjuátehe sin:

—Ti nkexro t'etuan mé tjenkáni ntiha —ichro sin.

²⁵ Ndá ndáchro ch'in Jesús:

—Chróchjehéra ti ch'in gobierno t'etuan ti nkehe kuènte ch'an; andá ti nkehe kuènte Díos la chróchjehéra Díos —ichro ch'an.

²⁶ Andá kjuachahya sin kjuachaxin sin ch'in Jesús ti nkehe ndáchro ch'an ti tjejó itsé chojni chjasin. Andá chrakon sin kuíhin sin kaín ti nkehe kjuátehe ch'an, la ti sin kjuanchankí la tání sin, kohya nkehe ichro sin.

Kjuanchankí sin kixin á tsoxechón chojni

(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

²⁷ Andá chr'éxín iso ti sin saduceo sákjuitsjehe sin ch'in Jesús, kjánchó ti sin saduceo titekakonhña sin kixin tsoxechón chojni tsík'en. Xíkaha ndáche sin ch'in Jesús, ndachro sin:

²⁸ —Maestro, ch'in Moisés mé tsíkjin ch'an xroon ndáchro kixin ti ó its'en ijnko chojni landá naxá itjen ti ichjién ch'an, la ko tsikjich'enahña sin xjeen sin, la ti kícho ti nkexro tsík'en mé chrókuakja ti tjan ik'án, andá ti xjeen sin ts'óna éxi xjeen ti nkexro tsík'en. ²⁹ Andá k'uejó yato sin nkokqa kícho sin. Ndá ti nkexro saó la kótehe landá ik'uen ch'an la kochóntahya ninkehó xjeen.

³⁰ Andá ti nkexro yóxin kuakja ch'an ti tjan ik'án, ndá kjaxin ik'uen ch'an la kochóntahya sin xjeen sin. ³¹ Andá ti nkexro níxin kuakja ch'an ti tjan ndá xíkaha kóhen ínaá. Ndá kayatoé sin kuéchóna sin ti tjan a la kaín sin ik'uen sin la ninkehó xjeen sin chóntahya sin. ³² Andá kjuixixín kjaxin jehe tjan ndá ik'uen tjan. ³³ Andá ti ó tsoxechón kaín chojni tsík'en, ¿ndá nkexro ts'óna xii ti jehe tjan kixin kain ti yato sin tsíkótehe tjan? —ichro sin.

³⁴ Ndá ch'in Jesús kjuátehe ndáchro ch'an:

—Ntihi chjasintajni ti chojni ndoa la ko ti chojnichjin tótehe sin takja kícho sin. ³⁵ Andá ti sin kuitekaon sin ti janhan ndá tsjacha sin tsoxechón sin ínaá la í tsotehya sin la koí tsotehya ti xjeen sin. ³⁶ Kixin ti sin a la xitjahya its'en kixin éxi ti sin ángel ts'ejó sin kixin xjeen Díos ti jehe sin kixin Díos kjuínchexechón sin. ³⁷ Kjaxin Moisés ti ó chrónka kuènte ti inta tjeche kjuínchenohe ti jeheni kixin ti sin tsík'en tsoxechón sin. Ndáchro ch'an kixin Inchéni Díos la mé ti Díos tinkáchónki Abraham la ko Isaac la ko Jacob.

³⁸ Méxrā ti Díos i la jehya tinkáchónki ti sin tsík'en. Nahi. Jehe ch'an mé Díos tinkáchónki ti sin tjejóhón, la Díos la mé t'ikon kixin kaín chojni la síchón —ichro ch'in Jesús.

³⁹ Andá iso ti sin tjako ti ley la ndáchro sin:

—Jina kjuákua la ko jina ndáchrua, Maestro —ichro sin.

⁴⁰ Andá chrakon sin la í ninkehó kjuanchankíehya sin ch'in Jesús.

¿Xá nkexro ti it'é ti Cristo?

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ Ndá ndáchro ch'in Jesús:

—¿Nkexrín kixin ndáchro sin kixin ti Cristo mé ts'axrjeníxin David? ⁴² Andá David ikjin ch'an ti libro Salmos la ndáchro:

Ìnchéni Díos ndáche ti Ìnchéni:

“Tjak'é tjaná chjína nti hó tsétōan

⁴³ tsjixinjian kaín ti sin nínkakohan la tsjachahya sin ts'etōan sin kixin jahua mé tsétōan.”

⁴⁴ ¿Xá nkexrín kixin Cristo chrók'óna it'é David, kixin jehe David kujkítexín ch'an Ìnché ch'an ti Cristo? —ichro ch'in Jesús.

Ch'in Jesús kjuanchia ije ti sin tjako ti ley

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

⁴⁵ Kaín chojni tjejóti hin sin landá ch'in Jesús níxjehe ti sin k'uajiko ndáchro ch'an:

⁴⁶ —Chrókóxakohanra chrókuankíehyara ti sin maestro tjako ti ley. Tóxrjínhjn sin chrók'uinkáya sin ika kjíjin la ko tjinkaon sin kixin kaín chojni chrókjuikosáyehe sin ti ó tsoxéta sin ndasin la ko tjejá sin ti silla antsí náxrjón chrók'uejóyá sin nkaxenhen njnko la ko tjejá sin kixin jína chrók'uejó sin ti sátsji sin ijnko kia, ⁴⁷ la ko kjaxin takitsjehe sin ndōe ti chojnichjin ik'án. Andá kjuixin kjuích'iyehē sin ti chojni. ndá náxrjón níxjehe sin Díos. Andá Díos antsí imá sinchekjasóte ti jehe sin kixin xikaha kjuích'ia sin.

21

Ti chichaon kjuajon ijnko tjan ik'án nóa

(Mr. 12:41-44)

¹ Andá ti nkaxenhen njnko ch'in Jesús k'uikon kixin ti sin rico kujkīkō sin chichaon chr'áxēnhen sin ti ntacajón tjetóxroyéya chichaon ofrenda. ² Andá kjaxin k'uikon ch'an ikjui ijnko tjan ik'án nóa, landá jehe tjan chr'áxēnhen tjan yaá chichaon kánhñó tje te sínkí. ³ Ndá ndáchro ch'in Jesús:

—La chaxín ndáxrjan kixin ti tjan ik'án i, nóa tjan, ǵantsí tjeje k'uikon Díos ti chichaon kjuajon tjan kixin kaín ǵasén tjan kjuajon tjan, ǵandá ti sin kjuajon nchónhña la nahi ⁴ kixin kaín ti chichaon kjuajon sin la chichaon síxehe sin. Ǽndá jehe tjan, kjónté nóa tjan, la kjuajon tjan kaín ti chichaon chrókuicháxihin tjan —ichro ch'in Jesús.

Ch'in Jesús ndáchro kixin ti n̄nko la ts'itjáña

(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

⁵ Iso sin tjejójtjo sin kixin nkexrín tsjehe ti n̄nko tsík'óna ixrǵ náxrjón la ko iso nkehe náxrjón tsíkajon chojni tsik'ayéhe Díos. Ǽndá ch'in Jesús ndáchro:

⁶ —Tsjixraká ijnko ñǵo ti n̄nko tjejokomára ntihi la tsǵxíka. Ndá tsǵkohya ninkehó ixrǵ ts'ejókjén kícho —ichro ch'in Jesús.

Ti nkehe tsǵhen ti naxǵ ts'itjáñahña chjasintajni

(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

⁷ Ndá kjuanchankíhi sin ch'in Jesús:

—Maestro, ¿nkesá tsǵhen tíha? ¿Nkexrín tsǵhen ti tsǵnoexíni ti nkehe tsǵhen? —ichro sin.

⁸ Ndá ndáchro ch'in Jesús:

—Chrókóxakohanra, t̄t̄ǵéhyara sit'ayahara chojni. Nchónhña chojni itsi tsondáchro sin kixin jehe sin ti Cristo, tsixro sin, la ko tsondáchro sin: “Ijie mé tsǵxiteyá tsǵhen”, la kjónté x̄ik̄aha tsondáchro sin la chrókuitekákuenhñara ti jehe sin. ⁹ Ǽndá ti ó tsinhínra tsondáchro chojni kixin ó síin kjuanínkaon tjanjonko kícho sin, kjónté x̄ik̄aha naxǵ chróchrakonhñara kixin kaín tíha ticháxin ts'átsínka seno ti naxǵ tsjixixínhña ts'itjáña chjasintajni —ichro ch'in Jesús.

¹⁰ Naxǵ tjechronka ch'in Jesús ndáchro ch'an:

—Ijnko nación la tsjajonko íjnko nación la ko ijnko chjasin tsjajonko íjnko chjasin. ¹¹ Kjaxin itsjé nketí imá t̄j̄an tsinkí nonte la ko tsǵkjinta la ko tsǵníhi chojni nchónhña chjasin, ǵandá nkajní nchónhña kjuachrakon ijié ts'ixin ts'ikon chojni.

¹² Naxǵ ts'átsínka hya tíha la tsǵnínkakohanra sin, tsotséra sin,

sátsjikqara sin ti ninko tsjanchia sin ijie la ko sátsjikqara sin ts'íkjahara la ko sátsjikqara nkayakon ti sin rey la ko ti sin gobernador kixin tinkachónkira nina. ¹³ Andá ti ñao xikaha tsohen la ts'ixin kjuachaxin kixin tsochronkara nkexro tinkachónkira. ¹⁴ Ko ti ñao a la tóxakuanhñara seno nkexrín tsjatehera ti nkehe tsjanchankíhara sin ¹⁵ kixin janhan la tsjájuan kjuaxrexinkaon jina tsonixjara kixin nijnko ti sin nínkakohanra xitjahya tsondáchro sin kixin nduáhya ti nkehe tsjatehera. ¹⁶ Kixin kjónté it'ára la ko kíchuára la ko ti sin kjéhyara la ko ti sin itjóra jina mé sintakjira sin, la jehe sin ts'óñá sin nkojinra ¹⁷ la ko kaín chojni chjasintajni tsonínkakohanra sin kixin tinkachónkira nina. ¹⁸ La kjónté xikaha tsohen la nijnko kaxihi chóna ikjára ts'itjáñahña. ¹⁹ Andá ti tsjtoéhyara tinkachónkira ti janhan la tsochontara kjuachón nkochrín.

²⁰ Andá ti ó ts'ikonra kixin kuenté chjasin Jerusalén tsík'ántatjen sin soldado ndá tsonoaxínra kixin í séhya ts'itjáña ti chjasin a.

²¹ Andá ti sin tjejó sin Judea la ticháxin sátsjixin sin ntiha, sátsji sin ijna. Andá ti sin siín chjasin Jerusalén kjaxin ticháxin sátsjixin sin ntiha la ko ti sin tjejó sin nontee sin la í xitjahya tsokjan sin chjasin

²² kixin ti ñao ts'ixin tsjasóte chojni tsoxiteyá tsohen kaín nkehe nixja xroon itén Díos. ²³ Nòa ti chojnichjin tjejóyá ti ñao a la ko ti sin chóna xjanhnte naxa nchekakí sin. Kixin ti ñao a la ts'ixin kjuatjote ti chjasin la Díos tsjajon kjuachaxin kixin imá tsjasóte chojni ntiha. ²⁴ Nkojinra ts'énxinra ti siín kjuanínkaon ntiha la ko nkojinra tsotséra sin sátsjikqara sin ti tjejó kaín ti íso nación la ntiha tsjasotiará. Andá ti sin jehya judío tsjixin ókjé nación tsinkátja sin chjasin Jerusalén kixin Díos mé tsjajon kjuachaxin xikaha tsohen iso ñao. Andá chr'éxin tsondáchro Díos: “La í kohya nkehe tsohen.”

Itsi ti Xjeen Díos k'óna Chojni

(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

²⁵ Andá tsonoaxínra nkexrín tsohen ti ñao la ko nkexrín tsohen nitjó la ko nkexrín tsohen konotsé. Andá chjasintajni tsokohya kjuaxróxin kaín nación la ko tsochrakon chojni kixin imá tsojna

ndaño. ²⁶ Andá chojni la tsotĩnhĩn sin kixin tsochrakon sin tsjenkayáxin sin nkehe tsohen chjasintajni kixin kaín ti nkehe sinkáni nkajní la tsinkí. ²⁷ Ndá xikaha ts'ikon chojni kixin itsi ti Xjeen Díos k'óna Chojni, mé itsi chríkjan itji la tsikao ti kjuachaxin ijié kuènte nkaya nkajní. ²⁸ Andá ti ó tsoxrankixin tsohen kaín tíha, chrókócháhara chrókóntára nkajní ndá chróndáchrora kixin í kjínhña itjen ti nkexro tsaáxinra —ichro ch'in Jesús.

²⁹ Kjaxin kjuíncheyóexin ch'in Jesús ijnko nkehe ndáchro ch'an: —Tjenkayáxinra nkexrín siín ti inta t'óna to higo la ko kaín ti íso inta. ³⁰ Ti ó ts'ikonra kixin tinkák'aña kahnte ti inta, ndá tsonoaxínra kixin í séhya ts'ixenhen nchakuen ichrin. ³¹ Mé kjaxin xikaha ti ó ts'ikonra kixin kaín ti nkehe sítóhen, ndá tsonoaxínra kixin ti kjuachaxin kuènte Díos la ó chjino itjen.

³² Mé chaxín ndáxrjan kixin kaín tíhi tsohen seno naxa t'enhña chojni tjejó ijie. ³³ Andá ti nkajní la ko ti chjasintajni mé ts'itjáña. Andá ti nkehe ndáxrjan la ts'itjáñahña, tsoxiteyá tíha.

³⁴ Chrokóxakonhanra, chrókuiñoéhyara kixin chrókjuichroera kixin ti nkehe nduahya chrókjuich'era la ko ti chrókókoanra la ko ti kjuaxikaon chróchontara, kixin ti xikaha la titàya itsié ti ñao tsjixixin la chrók'uejochoénhñara. ³⁵ La mé éxi ijnko trampa xrínahña ts'ikjehe mé xikaha itsi ti ñao a, la ko xikaha tsjasóte kaín chojni siín chjasintajni ti ts'ejóchoénhña sin. ³⁶ Méxra jína chrók'uejotsjehera la ko chróníxjehéra Díos kixin ti ó itsi kaín ti kjuaxikaon landá Díos sinchekaá ti jahara kixin ndá tsjachara tsochjínará ti itjen ti Xjeen Díos k'óna Chojni —mé xikaha ichro ch'in Jesús.

³⁷ Ch'in Jesús kjuák'ekjakoxin ti njnko ntiha nkojnko ñao, andá tie la sákjui ti ijna nchek'in sin Olivo, la ntiha kuitohe ch'an.

³⁸ Andá kaín chojni kóchjína sin ti njnko nkojnko nchítjen kixin tsihin sin ti nkehe tsochronka ch'an.

22

Imó kjuenkayáxin sin nkexrín tsotsé sin ti ch'in Jesús

(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

¹ Ndá kuichjína ti ñao kia sinie sin ti niotja tjikohya ti nkehe t'ánkíxin niotja la mé ti kia nchek'in sin Pascua. ² Ndá ti nchat'á t'etōan la ko ti sin maestro tjako ti ley kjuenkayáxin sin nkexrín chrók'óñá sin ch'in Jesús kixin chrakonhen sin ti chojni chjasin ntiha.

³ Andá ti Jinahña k'uixenhen asén Judas, mé kjaxin it'in Iscariote, mé jehe ch'an ijnko ti teyó sin k'uajiko ch'in Jesús. ⁴ Ti nkexro a mé sákjuitsjehe ti sin nchat'á t'etōan la ko ti sin t'etōan kuènte nínko, la ikjo kícho sin kixin nkexrín tsjikaán sin ch'in Jesús. ⁵ Ndá ti sin t'etōan la kóchéhe sin la ko ndáchro sin kixin tsjenkehe sin ch'in Judas. ⁶ Ndá kjuátehe ch'an sinchexiteyá ndá kjueyá ch'an nkexrín tsotsé sin ch'in Jesús ti kohya chojni.

Kjuixixín kjónieko sin ch'in Jesús

(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 ko. 11:23-26)

⁷ Ndá ikui ñao kia sinie sin niotja tjikohya ti nkehe t'ánkíxin niotja, landá ticháxin ts'óñá sin ti kolélo sinie sin kuènte ti kia Pascua.

⁸ Landá ch'in Jesús k'uetuēhen ch'in Pedro la ko ch'in Juan kixin sátsji sin sincheyaxín sin ti nkehe sinie sin kuènte ti kia Pascua.

⁹ Ndá jehe sin kjuanchankíhi sin:

—¿Nketí tjinkávan sincheyaxíini? —ichro sin.

¹⁰ Ndá kjuátehe ch'in Jesús:

—Ti ó ts'ixēhenra chjasin Jerusalén tsoxétara ijnko chojni ndoa yama ijnko tóa tjiá ìnta. Chrehéra ti nkexro la sátsjira ti nchia ts'ixenhen ch'an. ¹¹ Ndá tsontáchera ti ìnché ti nchia: “Ndáchro ti Maestro: ¿Nketí itjen ti cuarto tsjájuan kjuachaxin tsoyaxíxin sinieko ch'an ti sin teyó xriko ti ñao Pascua?, tsixrora.” ¹² Andá ti nkexro a la tsjakohara ijnko cuarto ijíé ti yóxin piso la ntiha síin kaín nkehe ticháxin, la ntiha sincheyaxíxinra ti sinieni tsojín —ichro ch'in Jesús.

¹³ Andá jehe sin sákjui sin la k'uitja sin kaín nkehe éxi tsíchronka ch'in Jesús. Ndá ntiha kjuíncheyaxíxin sin ti nkehe sinie sin ti kia pascua.

¹⁴ Andá ikui ti hora, andá ch'in Jesús la ko ti sin k'uajiko kjuiji sin ntiha k'uejótjaxin sin ti itjen ti mesa. ¹⁵ Ndá ndáchro ch'in Jesús:

—Imá t́ínkaván kixin tsjasini kia siniękianra ti ñao Pascua naḡa ts'énhña janhan. ¹⁶ Ndáxrjan kixin sinięhña janhan xikaha inaá ti naḡa tsoxiteyáhya ti itsi ti kjuachaxin kuènte Díos —ichro ch'in Jesús.

¹⁷ Ndá kuakja ch'in Jesús ti nkehe tjiá ìnté ito uva ndá chjéhe kjuasáya Díos ndá ndáchro ch'an:

—Tákjára tíhi la its'ira kaínra ¹⁸ kixin ndáxrjan kixin í ts'ihya ti ìnté to uva ti naḡa tihya ti kjuachaxin kuènte Díos.

¹⁹ Andá kjuixin ndá kuakja ch'in Jesús ti niotja ndá chjéhe ch'an kjuasáya Díos, ndá kóchrít'ó ch'an chjéhe ti jehe sin ndá ndáchro ch'an:

—Tíhi mé cuerpo kuèntana kixin ts'ényákohanra. Mé xikaha tsoxráxinkákonxínra ti janhan —ichro ch'in Jesús.

²⁰ Andá kjuixin kjónie sin ndá kjaxin xikaha kjuajon ch'in Jesús ti nkehe tjiá ìnté ito uva la ko ndáchro ch'an:

—Ti nkehe tjetjiá ti vaso chrónkaxín ti nkehe nixin tsohen tsoxiteyá kixin ti jnina ts'itjí tsojuáxin ti ijjára.

²¹ Andá ti nkexro sinchekjína mé tjekjan ti itjen mesa ntihi.

²² Méxrā ti Xjeen Díos k'óna Chojni its'en éxi k'uituenhen; kjánchó nóa ti chojni sinchekji kixin imá tsjasóte ch'an —ichro ch'in Jesús.

²³ Andá jehe sin kjuankíxin sin tjanchankíhi kícho sin:

—¿Xá nkexro sinchekji ch'an? —ichro sin.

Ti nkexro imá t'ętoan

²⁴ Ndá jehe sin kjuankíxin ikjo sin kixin nkexro ti antsí t'ętoan.

²⁵ Kjánchó ch'in Jesús ndáchro:

—Ti sin reyes kuènte ti nación la imá t'ętuęhen ti chojni tjejó ntiha. Andá ti chojni la ndáchro kixin ti sin t'ętoan la mé chojni chaxín ich'e ixrā jína. ²⁶ Andá jahara xikahya chrókjuich'era. Ícha jína ti nkexro imá tjeťoan la chrók'óna éxi ti nkexro t'ituehen, andá ti nkexro t'ętoan mé chrók'óna éxi ti nkexro ch'exón ixrā. ²⁷ ¿Xá nkexro ti antsí tjeťoan?, ¿á ti nkexro tjak'etjāxin ti itjen mesa sinie ní, ó á ti nkexro tjajon ti nkehe sinie ti nkexro tjetjāxin? ¿Á jehya ti nkexro tjetjāxin ti itjen mesa, ti antsí tjeťoan ní? Andá janhan itjén ntihi éxi ijnko nkexro ch'exón ixrā.

²⁸ 'La jahara nkochrín k'uejontaxínra k'uíkonra kaín ti nkehe náxrjónhña kóna. ²⁹ Méxrā janhan tsjájuan kjuachaxin kixin tsétōanra, éxi janhan kjuajon T'aná kjuachaxin kixin tsétōan ³⁰ kixin sintera la ko its'ira ti tsjak'e ti mesa kuèntāna ti ó tsétōan janhan nkaya nkajní la ko ts'ejora sìnchekitōexínra ijíée kaín ti sin k'uaxrjeníxin ti teyó tribu kuènte Israel.

Ch'in Jesús chrónka kixin ch'in Pedro sinchemá kixin chónhña ti jehe

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

³¹ Ndá ndáchro Ìnchéni:

—Simón, Simón, chrókónoha jaha kixin ti Jinahña kjuanchia ti jahara kixin chrók'ótsjéyehe ti jahara éxi noatrigo. ³² Kjánchó janhan xrjanóahā T'aná kixin jaha chrókuītōéhya ti tinkachónkia ti janhan. Andá jaha, kjónté tsjásian ijie, andá tsokjan jaha ínaá tsinkachónkia ti janhan ndá tsjinkitsa ti sin kíchuára kixin jína ts'ejo sin —ichro ch'in Jesús.

³³ Andá ndáchro ch'in Simón Pedro:

—Ìnchéni, ti ticháxin sátsjini tsjak'echjínakoni ti jaha, la jehya jehó ti tsjak'echjínakoni ti jaha ó kjāxin ts'enkoni ti jaha.

³⁴ Andá kjuátēhe ch'in Jesús ndáchro ch'an:

—Pedro, ndáxrjan kixin ijie jaí naxā tsjehya kochíntōa la jaha sìnchemána níya kixin chónhña ti janhan, tsixrua —ichro ch'in Jesús.

Ndá ó kuichjína ti hora tsjasóte ch'in Jesús

³⁵ Ndá ch'in Jesús kjuanchankíhi ti jehe sin:

—Ti ó kuétuāhanra sákjuira kjuíkoáhyara kabolsa la ko kjuíkoáhyara ti nkehe t'inka chichaon la ko kjuíkoáhyara tōkātē la, ¿á naxā t'itjáña ichrén nkehe ní? —ichro ch'in Jesús.

Ndá kjuátēhe ti jehe sin ndáchro sin:

—Nahi. Ninkehó nkehe t'itjáñahña —ichro sin.

³⁶ Ndá ndáchro ch'in Jesús:

—Andá ijie la ti nkexro chónka kabolsa la tsakja sátsjiko la ko kjāxin ti nkehe t'inka chichaon la ko ti nkexro chóntahya chika

espada chrókjuinçekji ti ika t'inkáyate kixin chrók'uēnaxín ijnko chika. ³⁷ Ndáxrjan kixin ticháxin tsoxiteyá tsona éxi nixja xroon itén Díos ndáchro: “Exi yóhe ijnko chojni kjuasin ijje mé xikaha ts'ikon sin ti nkexro a.” Mé xikaha kaín nkehe chrónka xroon itén Díos kixin tsona mé ticháxin tsoxiteyá —ichro ch'in Jesús.

³⁸ Andá jehe sin ndáchro sin:

—Inchéni, ntihi tjejó yaá chika espada —ichro sin.

Ndá kjuátehe ch'in Jesús:

—Kjonté ó táhó la ó nchoxon.

Ch'in Jesús nixjexín Díos ti Huerto Getsemaní

(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

³⁹ Ndá ch'in Jesús sákjuixin chjasin Jerusalén la sákjui ti ijna Olivo kixin xikaha kuéhen kuékjich'e ch'an la koí ti sin k'uajiko ch'an tinkáchréhe sin. ⁴⁰ Ndá kjuiji sin ntiha ndá ndáchro ch'in Jesús:

—Níxjehéra Díos kixin tsjinkitsa ti jahara kixin tsjásinhñara ijje.

⁴¹ Ndá ch'in Jesús k'uaxrjenta ti jehe sin, sákjui ch'an ijnko kjínxin éxi chrók'ué chojni ijnko ixro. Ndá kjuák'exín toch'in kixin tsonixjehé Díos ⁴² la ndáchro:

—It'éni, ti tjinkávan chrókjuinçekkaáni kaín nkehe náxrjónhña chró k'uatsínkani, kjánchó jehya éxi tjinkaoni jeheni chrókóheni. Nahi. Exi tjinkávan jaha —ichro ch'in Jesús.

⁴³ Ndá xrinahña k'uíkon ch'in Jesús itjen ijnko ángel tsíkixin nkaya nkajní kixin tsjinkitsa ti jehe ch'an. ⁴⁴ Ndá imá k'uáva ch'an, la antsí níxjehé ch'an Díos, ndá k'uixin ch'an ndachjin éxi ijni la k'uitji nonte.

⁴⁵ Ndá ti ó ch'in Jesús kjuixin níxjehé Díos ndá k'uínkatjen ndá sákjui ti tjejó ti sin k'uajiko ch'an, ndá k'uitjaxín kixin tjejójua sin kixin kjuachahya sin, imá t'ává sin. ⁴⁶ Andá ndáchro ch'in Jesús:

—¿Nkekuèté tjejochrinra? T'àyara. Níxjehéra Díos kixin tsjinkitsara kixin tsjachroehyara ti Jinahña.

Itsé sin ch'in Jesús

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Andá ch'in Jesús naxa tjenixja ndá xrinahña ikui nchónhña chojni yama chika. Ti nkexro it'in Judas, ijnko ti teyó sin k'uajiko ch'in Jesús, kjuitaón ntja, ndá kóchjinehe ch'in Jesús kixin sinieko kochíto. ⁴⁸ Andá ndáchro ch'in Jesús:

—Judas, ¿á ijnko kochíto ó sijnchekjixían ti Xjeen Díos k'óna Chojni?

⁴⁹ Andá ti sin tjejóko ch'in Jesús ti ó k'uikon sin kixin xikaha kóhen ndá kjuanchankíhi sin:

—Inchéni, ¿á chrókuatéxini sin chika espada? —ichro sin.

⁵⁰ Andá ijnko ti jehe sin kjuíncheníhi ijnko nkexro ch'ehe ixra ti nchat'á t'etōan la ko kóchríjin ntatsjon ch'an chjína.

⁵¹ Andá ndáchro ch'in Jesús:

—Táhó, tjtōhé, ó tjen.

Ndá ch'in Jesús itsé ti ntatsjon ti nkexro ich'e ixra a, ndá kjuínchekitōhe jína ti chojni a. ⁵² Ndá tuénxín ch'in Jesús níxjehe ti sin nchat'á t'etōan la ko ti sin t'etōan kuènte njnko la ko ti sin táda t'etōan mé ti sin tsíki sátsjiko sin ch'an ko ndáchro ch'an:

—¿Nkekuènté k'uinkakoara chika espada la ko inta éxi chrótsēra ijnko xíchee? ⁵³ Andá kaín ñao kjuak'é janhan k'uejóni kjuákoáxinra ti njnko ntiha la ninkehó tsehyara ti janhan. Andá ijie mé nchoxon sijn'era tíhi kixin ó kjuacha ti kjuachaxin kuènte sítie —ichro ch'in Jesús.

Ch'in Pedro kjuínchemá kixin ndáchro kixin chónhña Jesús

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Ndá itsé sin ti ch'in Jesús kjuínchenteto sin ch'an sákjuiko sin ch'an ndōe ti nchat'á t'etōan. Andá ch'in Pedro ikjín tinkáchréhe.

⁵⁵ Andá ti ndāsin ntiha kjuaaaka sin xrohi chíxrohe sin. Andá ch'in Pedro kjaxin kjuák'entaxín ti tjejó sin ntiha. ⁵⁶ Andá ijnko tjachjin ich'e ixra ti ó k'uikon tjan kixin koí ch'in Pedro tjechíxrohe ntiha ndá komá tjan ti jehe ndá ndáchro tjan:

—Kjaxin ti nkexro i xriko ti ch'in Jesús —ichro tjan.

⁵⁷ Ndá ch'in Pedro kjuínchemá ndáchro ch'an:

—¿Nkekuènté xikaha ichrua jaha? Ni chónhña ti nkexro a —ichro ch'an.

⁵⁸ Andá antsíkoá chr'éx̄in ikui íjnko chojni k'uikon ti ch'in Pedro ndá ndáchro:

—Kj̄axin jaha xríkoa ti nkexro a —ichro.

Ndá ch'in Pedro ndáchro ch'an:

—Nahi, janhña.

⁵⁹ Ndá éxi ijnko hora chr'éx̄in ndá nixja íjnko ch'in chenka ti íso sin:

—Ti nkexro i chaxín xriko Jesús kixin kj̄axin tsík̄j̄ix̄in nonte Galilea —ichro.

⁶⁰ Ndá ndáchro ch'in Pedro:

—Nónahña janhan nkehe ti ndáchrua.

Ndá tuénx̄in n̄ax̄a t̄jenix̄ja ch'an ndá xrínahña ó itsje kochíntoa.

⁶¹ Ndá Ìnchéni kuinkátj̄iá komá ch'in Pedro. Ndá jehe ch'an xraxinkaon kixin x̄ik̄aha tsíchronka Ìnchéni: “N̄ax̄a tsotsjehya kochíntoa s̄inchemána iníya.” ⁶² Ndá sákjui ch'an ndója, tsjánka ch'an kixin imá t'ava ch'an.

Kjuanoá sin ch'in Jesús

(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

⁶³ Ti sin sákjuiko ch'in Jesús kjuanoá sin ch'an la ko kjuate sin ch'an ⁶⁴ la k'uikjexin sin ika ikon ch'an ndá kjuate sin ch'an ndá kjuanchankíhi sin:

—Ijie la tónoha nkexro kjuatia —ichro sin.

⁶⁵ La ko íso nkehe ndáchro sin k'uántax̄ih̄in sin ch'an.

Ndá sákjuiko sin ti ch'in Jesús nkayakon ti sin t'et̄oan

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Andá kón̄ao nch̄akotjin la kónkotsé kaín ti sin táda t'et̄uēnhen ti sin judío, la ko ti nch̄at'á t'et̄oan, la ko ti sin t̄jako ti ley la sákjuiko sin ch'in Jesús nkayakon ti sin imá t'et̄oan. Ndá ntiha kjuanchankíex̄in sin:

⁶⁷ —Ijie la chrónka, ¿á jaha ti Cristo? —ichro sin.

Ndá ch'in Jesús kjuát̄ehe:

—Ti tsondax̄rjan kixin chaxín janhan la tsitekákonhñara. ⁶⁸ Andá ti chrókjuánchánkíhara ichrén nkehe la chrókjuát̄eēhyara la ko

chrók'uatjántahyarana. ⁶⁹ Andá ijie ti Xjeen Díos k'óna Chojni mé tsjak'etjajin ti itja chjína kuènte Díos chóna kaín kjuachaxin —ichro ch'in Jesús.

⁷⁰ Andá tuénxín kaín sin kjuanchankíhi sin:

—¿Á chaxín jaha ti Xjeen Díos? —ichro sin.

Andá kjuátehe ch'in Jesús ndáchro:

—Chaxín janhan xikaha ndáchrora .

⁷¹ Ndá ikjo sin kícho sin:

—¿Nkehe tsohen naxa chróchrónka íso chojni? Jeheni kaíni kuíhini nkehe k'uaxrjexín ir'ua ch'an —ichro sin.

23

Sákjuiko sin ch'in Jesús nkayakon Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Ndá kaín sin k'uínkatjen sin ndá sákjuiko sin ch'in Jesús nkayakon Pilato. ² Andá ntiha kjuankíxin sin t'eka sin ijie ti jehe ch'an la ndáchro sin:

—K'uitjani ti nkexro i tjachroe chojni chjasenni la ndáchro ch'an kixin chrókjuenkēehyani ti gobierno romano, la ko kjaxin ndáchro kixin jehe mé ti Cristo, la mé ijnko rey tíha —ichro sin.

³ Andá Pilato kjuanchankíhi ch'in Jesús ndáchro:

—¿Á jaha ti Rey t'etuenhen ti sin judío a ní? —ichro Pilato.

Ndá ch'in Jesús kjuátehe ndáchro ch'an:

—Chaxín xikaha ndáchrúa jaha —ichro ch'in Jesús.

⁴ Andá Pilato ndáche ti sin nchát'á t'etōan la ko ti chojni tsíkikao sin:

—T'itjáhya nijnko ijie chóna ti nkexro i.

⁵ Andá jehe sin antsí itsen nixja sin ndáchro sin:

—Jehe ch'an tjachroe ch'an kaín chojni nonte Judea kixin ti nkehe tjako ch'an. Kjuankíxin kjuako ch'an nonte Galilea, andá ijie ó ikui ch'an ntihi —ichro sin.

Sákjuiko sin ti ch'in Jesús nkayakon Herodes

⁶ Ndá kuíhin Pilato xikaha ndáchro sin ndá kjuanchankí ch'an á ti

nkexro i la á Galilea tsíkijxin ch'an. ⁷ Landá kjuátehe sin kixin ntiha tsíkijxin, ndá k'uetōan Pilato kixin sátsjiko sin ch'in Jesús ti itjen Herodes kixin jehe mé gobernador ti nonte Galilea la kjaxin ch'an itjen chjasin Jerusalén ti ñao a. ⁸ Andá Herodes k'uíkon kixin kjuiji ch'in Jesús ndá imá kóchéhe kixin ósé tjinkaon chrók'uíkon ch'an ti ch'in Jesús kixin tsíkihin chrónka chojni nkexrín tjako Jesús, ndá tjinkaon chrók'uíkon ijnko kjuaxroan chrókjuakoxin ch'in Jesús.

⁹ Nchónhña nkehe kjuanchankíhi Herodes ti nkexro Jesús, kjánchó ch'in Jesús ninkehó kjuáteehya. ¹⁰ Kjaxin ntiha k'uejó ti sin nchāt'á t'etōan la ko ti sin maestro tjako ti ley landá nchónhña ijie k'ueka sin ch'in Jesús kixin nínkakonhen sin ch'an.

¹¹ Andá Herodes la ko ti sin soldado kuente kjuankíxin sin kjuikosáyehya sin ch'in Jesús la ko kjuanoá sin ch'an kjuínchek'inkáya sin ch'an ika náxrjón tjeté éxi t'inkáya ti sin rey. Landá tuénxín Herodes k'uetōan kixin sátsjiko sin ch'in Jesús ínaá ti itjen Pilato. ¹² Andá ti ñao a Pilato la ko Herodes kjuankíxin sin ts'ito kícho sin kixin ti seno la kuénínkakonhen kícho sin.

K'uetōan sin kixin its'en ch'in Jesús

(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39—19:16)

¹³ Landá Pilato k'uéyehē ti nchāt'á t'etōan la ko ti sin gobernador la ko kaín chojni chjasin ntiha kixin tsonkotsé sin ¹⁴ ndá ndáchro ch'an:

—Jahara kjuikoará ti nkexro i ntihi la ndáchrora kixin jehe ch'an kjuínchekonínkakonhen ch'an chojni chjasin. Andá ó kuihínra kixin janhan kjuánchánkíhā ch'an itsjé nkehe, kjánchó k'uitjáhya ninkehó ti ijie t'ékara ch'an. ¹⁵ La ko kjaxin Herodes k'uitjahya ti ijie t'ékara ti ch'in Jesús ndá ichr'án ch'an nithi ínaá. Ndá ijie la ó k'uíkonra kixin ninkehó ijie chóntahya ti nkexro i kixin chrók'uen.

¹⁶ Sintakjasóte ch'an ndá tsjájuan kjuachaxin sátsji —ichro Pilato.

¹⁷ Andá ti ñao kia a la ticháxin kixin Pilato tsjajon kjuachaxin sátsji ijnko chojni tjechjína kixin xikaha kuéhen sin ósé. ¹⁸ Ndá kaín sin kjuankíxin sin k'óyako sin ndáchro sin:

—¡Ti nkexro la chrók'uen! ¡Ch'in Barrabás mé t'atjánta! —ichro sin.

¹⁹ Andá ti Barrabás tsík'ikjéhe kixin jehe ch'an la ko íso chojni kónínkakonhen sin ti chjasin ntiha la ko tsík'óñá ch'an chojni.

²⁰ Landá Pilato tjinkaon chrókjuajon kjuachaxin sáchrokjui ch'in Jesús. Mé xikaha xíkjanckhíkíhi ch'an ti chojni siín ntiha ínaá.

²¹ Kjánchó jehe sin antsí itsen k'óyako sin, ndáchro sin:

—¡Tjakékanira ch'an ntacruz! ¡Tjakénkanira ch'an ntacruz!
—ichro sin.

²² Níxin xíkjanckhíkí Pilato ndáchro ch'an:

—¿Xá nkehe nduáhya kjuích'e ti nkexro i? Janhan la k'uitjáhya ninkehó ije chóna ch'an chrók'uenxín ch'an. Sintakjasóte ch'an landá chr'éxin tsjájuan kjuachaxin sátsji ch'an —ichro Pilato.

²³ Kjánchó jehe sin antsí itsen kjuanchia sin, ndáchro sin kixin chrókjuak'enkáni ch'in Jesús ntacruz. Andá k'óyako sin la ko k'óyako ti sin nchát'á t'etōan ndá kjuacha sin kjuanchia sin ti nkehe tsohen. ²⁴ Andá Pilato kjuajon kjuachaxin xikaha tsohen ti nkehe kjuanchia sin. ²⁵ Andá kjuajon Pilato kjuachaxin sátsji Barrabás éxi kjuanchia sin, mé jehe ch'an ti nkexro k'uikjehe kixin kuékje kjuanínkaon la ko kuék'óñá chojni. La kjuajon Pilato kjuachaxin kixin sátsjiko sin ti ch'in Jesús sinckekjasóte sin éxi tjinkaon sin.

Kjuak'enkani sin Jesús ijnko ntacruz its'en

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

²⁶ Andá ti ó sákjuiko sin ch'in Jesús tsjak'enkani sin ch'an ntacruz, ndá itsé sin ijnko nkexro tsíkjixin nontēe itín Simón tsíkjixin chjasin Cirene, la kjuínckekamá sin ti ntacruz tsjak'enkáni ch'in Jesús la chréhe ch'an.

²⁷ Kjaxin nchónhña chojni ndoa la ko nchónhña chojnichjin chréhe sin tsjánkama sin ti nkexro a. ²⁸ Ndá ch'in Jesús nkátjía komá ti jehe sin kixin tsjánka sin la ndáchro:

—Jahara chojnichjin chjasin Jerusalén, chrótsjankamahyara ti janhan. Chrótsjankara kixin ti nkehe tsohanra jahara la ko xjaanra

²⁹ kixin itsi ijnko ñao tsondáchrora kixin náxrjón chéhe ti sin chónahya ixjan la ti sin kjuínckekokjéhya xjan la ko ti sin kjuínckekakíhya ninkehó ixjan. ³⁰ Ndá tsjankixin chojni tsontáche

sin ti ijna kixin tsoxrátja sin la ko tsontáche sin itjo kixin tsjavá sin.

³¹ Ti xikaha ti inta yoa la ó sítóhen kaín tíhi la, ¿nkehe ti kaá chrókóhen ti inta tsíxamá? —ichro ch'in Jesús.

³² Kjaxin sákjuiko sin iyó sin tsíkjasin ije kixin ts'óñako sin ch'in Jesús. ³³ Ndá ti ó kjuiji sin ti ijna tikitexín sin ti ijna Nta Hueso Ikja Chojni, la mé ntiha kjuak'enkani sin ch'in Jesús ti ntacruz la ko kjaxin ti iyó sin chóna ije, la ijnko la itja ch'an chjína la íjnko la itja ch'an ikjon tjejóyáni sin ntacruz kjaxin. ³⁴ Ndá ti ó kjuixin kjuak'enkani sin ch'in Jesús ti ntacruz, ndá ch'in Jesús níxjehe ti It'é ch'an Díos ndáchro:

—It'éni, tónínkákuéhña sin kixin ti nkehe kjuích'ehe ni sin kixin noehña sin nkehe ti kjuích'e sin —ichro ch'in Jesús.

Andá ti sin soldado k'óxíkayehé sin iké ch'in Jesús ch'exín sin suerte kixin tsonoexín sin nkexro tsakja ti ika a. ³⁵ Kaín chojni chjasin ntiha tjejótsjehe sin kixin xikaha sítóhen la ko kjaxin ti sin t'etjan tjanoá sin ch'in Jesús ndáchro sin:

—Kjuinchekaá ch'an ókjé chojni, andá ije chrókjuinchekaá asén ch'an ti chaxín jehe ch'an ti Cristo ti nkexro tsíkjejá Díos —ichro sin.

³⁶ La ko kjaxin ti sin soldado kjuanoá sin ch'in Jesús la kóchjinehe sin ch'an kujukao sin xranvino náxrjónhña chjehe sin chrók'ui, ³⁷ la ndáche sin ch'an:

—Ti jaha chaxín rey kuènte ti sin judío ndá jahua chrókjuinchekaá asán —ichro sin.

³⁸ Kjaxin ntiha ikja ti ntacruz kjuak'enkani sin ijnko ntachiso intsí tsíkjin sin ngiva griego la ko ngiva latín la ko ngiva hebreo ndáchro: “Tíhi mé Rey kuènte ti sin judío”, ichro.

³⁹ Ijnko ti sin chóna ije tjenkáni ntacruz k'uántaxihin ch'in Jesús, ndáchro:

—Ti jaha chaxín ti Cristo, jahua chrókjuinkajian asán, ndá tsjixin ndá chrókjuinkajian ti jeheni —ichro.

⁴⁰ Andá ti ch'in íjnko a k'uetuehen ti íjnko nkexro a kixin tsotání, la ndáchro ch'an:

—Ndáchrohya xikaha. ¿Á chrakuenhya Díos kixin xikaha ichrua kixin kjaxin jeheni la ó tjejótjasóteni? ⁴¹ Yóini la nchoxon

tjejótjasóteni tjejótjenkani ti ije kjuasini. Andá ti nkexro i ninkehó nkehe jínahña kjuích'e, la koí tjetjasóte —ichro ti nkexro a.

⁴² Ndá ndáchro ch'an:

—Jesús, xráxinkávan ti janhan ti ó ts'ayéhé kjuachaxin tsétōan jaha.

⁴³ Ndá kjuátehe ch'in Jesús, ndáchro:

—Chaxín ndáxrjan kixin ije jaí ts'ejóko kichoni nkaya nkajní —ichro ch'in Jesús.

Ndá ó ik'uen Jesús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴ Ndá ó chjína chonkixin la k'uixin tie kuenté chjasintajni hasta las tres kójín. ⁴⁵ Ik'uen ñao, la ko ti ika t'inkákuènxín nkaxenhen nínko k'uichje nkosiñe. ⁴⁶ Ndá ch'in Jesús k'uéya itsen ndáchro:

—It'éni itjen nkaya nkajní, jaha ts'ayéhé aséna —ichro ch'in Jesús.

Xikaha ichro ndá ik'uen.

⁴⁷ Andá k'uikon ti capitán romano kaín xikaha kóhen ndá chjéhe ch'an kjuasáya Díos, ndáchro:

—Chaxín ti nkexro la jína la ninkehó ije chóntahya —ichro ti capitán.

⁴⁸ Andá kaín ti chojni tsíkónkotsé ntiha k'uikon sin xikaha kóhen ndá sákjuixin sin ntiha, chrakon sin tjate sin ntakuin sin kixin xikaha kóhen. ⁴⁹ Andá kaín ti sin chóxin Jesús la ko kjaxin ti chojnichjin kuékinkáchónki sin tsíkjixin sin nonte Galilea la ikjín tjejó sin tjejótsjehe sin nkerí sítóhen.

Sákjuikjavá sin Jesús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

⁵⁰ Andá ntiha itjen ijnko nkexro it'in José, chjasén mé Arimatea nonte Judea. Kjaxin jehe ch'an ijnko ti sin imá t'etōan kuènte ti sin judío, la mé ijnko nkexro jína. ⁵¹ Jehe ch'an tjinkaon kixin itsi ti kjuachaxin kuènte Díos. Méxrā kóxrjénhña ch'an nkexrín kjuích'e ti sin íso t'etōan. ⁵² Méxrā sákjuitsjehe ch'an Pilato la kjanchia ti cuerpo kuènte Jesús landá Pilato kjuajon kjuachaxin. ⁵³ Ndá

sákjui sin tsjinkajinxin sin ti cuerpoé Jesús ti ntacruz. Ndá kjuixin kjuinkajin sin ti cuerpo ndá kjuínchek'ísímá sin ijnko ika ijié, ndá sákjuiko sin tsoxravá ijnko tòyē xráxín tsíkjich'éna José, jehó itjo la ko naxa ninkexró tsíxraváhya ntiha.⁵⁴ Kaín tíha kóhen ti ñao viernes kójín. Ti ñao i tjejóyaxíhin sin kixin í séhya tsoxrankixin ti ñao tok'éhe sin sabado la kohya kjuachaxin sich'e sin ninkehó ixra ti ñao a.

⁵⁵ Andá ti chojnichjin nkáchréhe kjuikoxín Jesús nonte Galilea kjaxin sákjuiko sin sákjuitsjehe sin ti tòyē tsíxravá Jesús la ko k'uíkon sin jína nkexrín kjuak'e sin ti cuerpo kuènte ch'an.⁵⁶ Andá ti ó ikjan sin ti nchia tjejó sin kóyaxíhin sin kjueyá sin xroan xraxé náxrjón itsa ntøe Jesús kixin xikaha kuékinkáchónki ti sin judío. Andá kòk'éhe sin ti ñao sabado éxi t'etøan ti ley.

24

Ó xechón Jesús

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

¹ Imá nchítjen ti ñao domingo, mé ti ñao xrankíxixín semana, ti chojnichjin la xíkjan sin ínaá ti tsíxravá Jesús la sákjuiko sin xroan xraxé tsíkjich'ena sin la ko íso chojnichjin sákjuikotóxin sin.² Ndá ti ó kjuiji sin ntiha k'uikon sin kixin ti ixro tsíkjàxín ti tòyē la í xikahya itjen ti sákjui sin.³ Ndá k'uíxenhén sin tòyē la k'uitjahya sin cuerpo kuènte Inchéni Jesús.⁴ Ndá chrakon sin la noehña sin nkehe sich'e sin. Ndá xríngahña k'uikon sin iyó chojni ndoa tjejóxin toté chjínaxón ti tjejó sin, la iké sin la tjákini tsjehe.⁵ Andá ti chojnichjin k'uisén sin tjejótsjehe sin nonte kixin imá chrakon sin, andá ti chojni ndoa ndáchro sin:

—¿Nkekuènté xrtjéyára ti nkexro tjechón ti síin ti sin tsík'en?

⁶ Tjenhña ntihi, ó xechón ch'an. Xraxinkáonra nkehe ndáchro ch'an ti kjuak'e ch'an nonte Galilea⁷ ndáchro kixin jehe ti Xjeen Díos k'óna Chojni ticháxin tsotsé ti sin chóna ijiē tsjak'enkani sin ntacruz la ko ti níxin ñao tsoxechón ch'an ínaá —ichro sin.

⁸ Landá ti síchjin xráxinkaon sin kixin nkexrín tsíchronka Jesús,
⁹ ndá ti ó kjanxin sin ti tsíxravá ch'an la chenka sin ti tejnko ti sin

kuék'ajiko ch'an la ko kaín ti íso sin. ¹⁰ La ti sin sákjuichenka ti sin apóstol la mé tjan María Magdalena la tjan Juana la tjan María ñé Jacobo la ko ti íso chojnichjin. ¹¹ Andá ti sin apóstol kuíhin sin éxi ijnko nkehe chaxínhña ti nkehe chrónka ti sin a, ndá kuitekakonhña sin.

¹² Kjánchó ch'in Pedro k'uaxrjexín nchia tinká sákjuitsjehe ti tsíkijxravá Jesús. Ndá ti kjuiji la tsjehe ch'an ti nkaxenhen ti tòye la k'uikon kixin jehó ti ika tsík'ísímá Jesús ntaha itjen. Ndá ikjan ch'an ti nchia la chrakon ch'an kixin xikaha tsíkonhen.

Ti ntia Emaús sákjui sin la kjuichréhe Ìnchéni

(Mr. 16:12-13)

¹³ Andá ti ñao a mé iyó sin sákjui sin ijnko chjasin it'in Emaús, la tíha mé tejnko kilómetro kjinxin ti itjen Jerusalén, ¹⁴ la tinkákjo sin kicho sin kaín ti nkehe tsíkonhen Jerusalén. ¹⁵ Andá ñaxa tinkákjo sin, la ch'in Jesús kóchjinehe ti jehe sin la sákjuiko sin ch'an. ¹⁶ La chrókjuatsqan sin ch'an kixin kjuajonhña Díos kjuachaxin. ¹⁷ Andá ch'in Jesús kjuanchankíhi ch'an sin ndáchro ch'an:

—¿Nkehe ti tinkakjóra ti k'uinkara ntia? ¿Nkekuèté kixin t'avára? —ichro ch'an.

¹⁸ Andá ijnko ti jehe sin mé it'in Cleofas, mé kjuátehe, ndáchro: —Kaín chojni ó nohe nkehe tsíkonhen Jerusalén la jaha kjaxin kjuák'e ntiha la, ¿á jahua ti noahña nkehe tsíkonhen ntiha ní? —ichro ch'an.

¹⁹ Andá ch'in Jesús kjuanchankí:

—¿Xá nkehe tsíkohen?

Ndá jehe sin chrónka sin:

—Ti nkehe tsíkonhen ch'in Jesús tsíkijxin Nazaret. Jehe ch'an la ijnko nkexro kuéchrónka itén Díos, la kjuakoxin ch'an ti kjuachaxin kuènte Díos kaín ti nkehe kuékjich'e ch'an la ko kaín ti nkehe kuéchrónka ch'an nkayakon Díos la ko kaín chojni. ²⁰ Andá ti nchát'á t'etqan la ko ti sin t'etqan chjasin la kjuínchek'ayéhe sin ti nkexro a ti sin romanos kixin its'en ch'an la tsjak'enkání ch'an ijnko ntacruz. ²¹ Andá jeheni k'uejóchónheni kixin jehe ch'an chrókjuinchekaá ch'an ti sin Israel. Landá ijie ó itji iní ñao xikaha

kóhen. ²² Andá iso ti chojnichjin kjaxin kuéchréhe sin ch'in Jesús mé kjuínchechrakon sin ti jeheni kixin jehe sin tsíkjitsjehe sin ti tsíxravá ch'an imá nchítjén ²³ la tsik'itjahya sin ti cuerpo kuènte ch'an, ndá ikjan sin chrónka sin kixin tsík'ikon sin iyó sin ángel chrónka sin kixin ch'in Jesús la tjechón ch'an, ichro sin. ²⁴ Ndá tuénxín iyó ti sin k'uajikoni kjaxin sákjuitsjehe sin ti tsíxravá ch'in Jesús la k'uikon sin éxi tsichronka ti chojnichjin, kjánchó ch'in Jesús la k'uíkonhña sin —ichro ti yaá sin a.

²⁵ Ndá kjuátehe ch'in Jesús ndáchro:

—Lontira jahara; tjokahya kuitekáonra ti nkehe kuéchrónka ti sin profeta k'uejó ósé. ²⁶ ¿Xá ticháxinhña chrókjuasóte Cristo seno ndá chrók'uáyéhe ti kjuachaxin chrók'uetoan ní? —ichro ch'in Jesús.

²⁷ Ndá kjuankíxin chrónka ch'an nkexrín t'axrjexín kaín ti nkehe nixja ti xroon itén Díos kixin nkehe tsohen ti jehe ch'an la kjuankíxixín ch'an chrónka ch'an kaín ti nkehe tsíkjin ch'in Moisés la ko kjuintaxín chrónka ch'an ti nkehe tsíkjin ti íso sin profeta.

²⁸ Ndá ti ó kjuiji sin ti chjasin, la ch'in Jesús tsjehe éxi naxa sáchrokjui ikjín. ²⁹ Andá jehe sin mé chrónóehe sin ch'an kixin ntahó chrókuítqhe ch'an, ndáchro sin:

—Titqha ntihó ts'ejóni kixin ó ndá kóntó la ó ts'ixitie —ichro sin.

Ndá ch'in Jesús k'uíxenhén ti nchia la kuitqeko sin ch'an. ³⁰ Andá ti ó k'uejótjaxin sin sinie sin, la ch'in Jesús kuakja ti niqtja la chjéhe kjuasáya Díos la kóchrít'q ch'an kuakja sin. ³¹ Ndá kjuátsoan sin ti jehe ch'an, kjánchó ch'in Jesús la tuénxín k'uitjáñakoá ch'an. ³² Ndá jehe sin ikjo kícho sin, ndáchro sin:

—¿Á chaxínhña chéhe aséni ti kujukoni ch'an ntja la chrónkaxín ch'an nkehe t'axrjexín ti itén Díos tsíkjin sin ósé? —ichro sin.

³³ Ndá tuénxín k'uínkatjen sin la ikjan sin Jerusalén la ntiha k'uitja sin ti tejnko sin nkokqa tjejó sin la ko ti íso sin a. ³⁴ Andá ti sin tjejó ntiha la ndáchro sin:

—Chaxín ó xechón Ìnchéni tsík'ikon ch'in Simón —ichro sin.

³⁵ Ndá jehe sin kjaxin sin chrónka sin ti nkehe tsíkonhen ti ntja sákjui sin la nkexrín kjuátsoanxín sin Jesús ti ó kóchrít'q ch'an ti niqtja la kjuajon ch'an.

Titàya k'uikuén sin ikui Jesús

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

³⁶ Ndá jehe sin naxa tjejóto sin kaín ti nkehe tsíkonhen, landá xrínahña ch'in Jesús kjuák'e nkosiñe ti tjejó sin, níxjehe ti jehe sin ndáchro:

—¿Á kjuaxróxin tjejora?

³⁷ Andá jehe sin la imá chrakon sin kjuenkayáxin sin kixin k'uikon sin ijnko xrintoe chojni.

—Ách'e kjuachani —ichro sin.

³⁸ Andá ndáche ch'in Jesús ti jehe sin:

—¿Nkekuènté chrakonra? ¿Nkekuènté xikaha tjenkayáxin asánra? ³⁹ Tsjehéra tjaná la ko totená kixin chaxín janhan. Itserana la ko komárana, kixin ijnko xrintoe chojni chóntahya into la ko chóntahya hueso éxi t'ikonra kixin chonta janhan —ichro ch'in Jesús.

⁴⁰ Mé xikaha ichro ndá kjuako itja la ko toté. ⁴¹ Ndá kjónté xikaha k'uikon sin la naxa kuitekakohña sin kixin chéhe sin la ko chrakon sin. Landá ch'in Jesús ndáchro ch'an:

—¿Á chontara nkojín nkehe sinieni ntihi ní?

⁴² Ndá chjehe sin ch'an it'o koche tsíchjántaón xrohi la ko ijnko it'o katjé kotsjenta tjiá itsjen. ⁴³ Ndá ch'in Jesús kuakja kjónie la k'uíkonxín ikon sin. ⁴⁴ Landá ndáchro ch'in Jesús:

—Kaín ti nkehe k'uatsínka ti janhan mé kuéndáxrjan ti naxa kuék'uejóni seno; kixin ticháxin tsoxiteyá kaín ti nkehe chrónka ti ley tsíkjin Moisés la ko ti nkehe tsíkjin ti sin profeta la ko ti nkehe ndáchro ti salmo kixin nkexrín tsona janhan —ichro ch'in Jesús.

⁴⁵ Ndá kjuajon ch'an kjuachaxin kixin tsienxín sin ti xroon itén Díos tsíkjin sin ósé. ⁴⁶ Ndá ndáchro ch'an:

—Mé xikaha nixja ti xroon itén Díos kixin ti Cristo la ticháxin its'en, la níxin ñao la tsoxechón. ⁴⁷ Andá tsjakoxin sin ihnié ch'an tsjankíxixín sin chjasin Jerusalén la ko chrókuíhin chojni kuenté chjasintajni kixin chrókuitehe sin ijíee sin, chrókuitekaon sin ti jehe kixin jehe ch'an mé chrókjuatse ch'an ti ijíee sin. ⁴⁸ Andá jahara mé tsochronkaxínra kixin xikaha k'uíkonra kaín tíha. ⁴⁹ Ndá

tsochr'an janhan ti Nchakuen T'aná éxi tsíndáchro ch'an. Kjánchó chjasin Jerusalén ntahó titohara tsoxiteyájia ts'ayéhéra kjuachaxin tsixin nkaya nkajní.

Jesús sákjuí nkaya nkajní

(Mr. 16:19-20)

⁵⁰ Andá ch'in Jesús sákjuiko sin la k'uaxrjexín sin chjasin Jerusalén sákjuí sin chjasin Betania. Ndá kjuayá itja ch'an kjuíncheñao ti jehe sin. ⁵¹ Andá kjuixin kjuíncheñao ch'an sin ndá k'uaxrjenta ch'an ndá sákjuí nkaya nkajní. ⁵² Andá jehe sin k'uikon sin xíkaha, andá kjuikoséyehe sin ch'an, ndá ikjan sin chjasin Jerusalén la imá chéhe sin. ⁵³ Andá kaín ñao tjejó sin nkaxenhen nínko chjéhe sin Díos kjuasáya. Amén.